Fantoma din Canterville

de Oscar Wilde și alte povestiri stranii

*

* *

Fantoma din Canterville

Coperta de : Arh. Doru Jipescu

ISBN 973-9012-10-8

FANTOMA DIN CANTERVILLE

ȘI ALTE POVESTIRI STRANII DIN LITERATURA ENGLEZĂ

în românește de Diana Deaconescu
și Ramona Mitrică

EDITURA VALAHIA
BUCUREȘTI 1991

FANTOMA DIN CANTERVILLE
— O poveste super idealistă —

I. Cînd domnul Hiram B. Otis, pastorul american, cumpără Canterville Chase, toți îi spuseră că făcuse o prostie întrucît nu exista nici o îndoială că locul era bîntuit de fantome. Într-adevăr, chiar lordul Canterville, care era un om de onoare, considerase că era de datoria lui să-i spună asta domnului Otis cînd ajunseră să discute această problemă.

— N-am mai vrut să locuim aici, spuse lordul Canterville, de cînd ducesa Bolton, sora bunicii mele, care era văduvă, s-a speriat îngrozitor — sperietură din care nu și-a prea revenit — de două mîini scheletice care s-au așezat pe umerii ei pe cînd se îmbrăca pentru cină. Mă simt obligat să vă spun, domnule Otis, că fantoma a mai fost văzută și de unii membri ai familiei mele, ca și de pastorul parohiei, reverendul Augustus Dampier, care este membrul Colegiului King de la Cambridge. După nefericitul incident cu ducesa, nici unul dintre servitorii noștri mai tineri n-a ma vrut să rămînă aici, iar Lady Canterville uneori nu dormea

noaptea din cauza zgomotelor misterioase care veneau din hol și bibliotecă.

— Milord, răspunse pastorul, voi cumpăra fantoma și mobila cu același preț. Vin dintr-o țară modernă, unde avem tot ce ne trebuie. Avînd toți acești tineri pictori care pictează în roșu Lumea Veche și care iau cu ei cele mai bune actrițe ale dumneavoastră, sînt convins că dacă există vreo fantomă în Europa, în curînd o vom avea la noi, într-un muzeu sau pe drum ca o atracție turistică.

— Mă tem că fantoma există, spuse lordul Canterville zîmbind, și s-ar putea să reziste presiunilor impresarilor dumneavoastră întreprinzători. E cunoscută de peste trei secole, din 1584 mai precis și totdeauna își face apariția înainte de moartea vreunui membru al familiei noastre.

— Păi, tot așa se întîmplă și cu medicul casei în asemenea situații, lord Canterville. Însă nu există fantome, sir, și cred că legile naturii nu vor fi anulate de către aristocrația britanică.

— Dumneavoastră, americanii, vă supuneți foarte mult legilor naturii,răspunse lordul Canterville, care nu înțelesese prea bine ultima remarcă a domnului Otis. Dacă n-aveți nimic împotriva existenței fantomei e foarte bine. Numai să nu spuneți că nu v-am avertizat !

Cîteva săptămîni mai tîrziu, actul de vînzare fu semnat și la sfîrșitul lui iulie pastorul împreună cu familia sa se mută la Canterville Chase.

Doamna Otis, care, pe cînd era domnișoara Lucreția R. Tappan locuind pe strada 53 în vestul orașului, fusese o frumusețe celebră din New York, era acum o femeie între două vîrste, încă frumoasă,

cu ochi minunați și un profil superb. Multe americance, atunci cînd își părăsesc locul natal adoptă un aer bolnăvicios crezînd că asta ține de rafinamentul european, dar doamna Otis nu făcu greșeala asta. Avea o constituție robustă și era o femeie veselă. În anumite privințe era într-adevăr ca o englezoaică și constituia un excelent exemplu al faptului că noi, englezii, avem totul în comun cu americanii, excepție făcînd bineînțeles limba. Fiul ei cel mare, pe care părinții îl numiseră Washington într-un moment de patriotism pe care el nu înceta să-l regrete, era un tînăr blond, bine făcut, care se afirmase în diplomația americană conducînd valsul la Casinoul din Newport timp de trei sezoane consecutiv și care chiar și la Londra era cunoscut ca un foarte bun dansator. Gardeniile și aristocrația constituiau singura lui slăbiciune. Altminteri era un bărbat cu capul pe umeri.

Domnișoara Virginia E. Otis avea cincisprezece ani, era drăgălașă și sprintenă ca un faun, cu un aer de independență în ochii ei mari albaștri. Era o minunată amazoană ; odată se luase la întrecere cu bătrînul lord Bilton galopînd în jurul parcului de două ori, cîștigînd la o lungime și jumătate, tocmai în fața statuii lui Ahile, spre imensa bucurie a tînărului duce de Cheshire care o ceru în căsătorie pe loc și fu trimis înapoi la Eton de către paznicii lui după ce vărsă multe lacrimi.

După Virginia urmau cei doi gemeni adesea denumiți „Stele și dungi“ (The Stars and Stripes — drapelul S.U.A.).

Erau niște copii încîntători și, cu excepția pastorului, singurii republicani adevărați din familie.

Deoarece Canterville Chase era la șapte mile de Ascot — cea mai apropiată stație — domnul Otis trimisese o telegramă cerînd să-i aștepte o trăsură și porniră la drum foarte bine dispuși.

Era o minunată seară de iulie iar în aer se simțea parfumul brazilor. Cînd și cînd ei auzeau cucii cîntînd cu vocea lor blîndă sau vedeau fazani în tufișurile de ferigă care foșneau alene; veverițe micuțe îi priveau din fagi iar iepurii o luau la fugă printre tufișuri și pe dealurile acoperite cu mușchi cu codițele lor albe în vînt. Totuși pe cînd intrau pe proprietatea Canterville Chase deodată cerul se înnoră, se așternu o tăcere ciudată, un stol de ciori trecu deasupra capetelor lor și înainte de a ajunge la castel, începură să cadă stropi grei de ploaie.

La capătul scărilor îi întîmpină o bătrînă, îmbrăcată îngrijit în negru cu o bonetă albă pe cap și cu șorț.

Aceasta era doamna Umney, menajera pe care d-na Otis, la cererea insistentă a Lady-ei Canterville, consimțise să o păstreze. Făcu la fiecare o scurtă reverență pe cînd coborau din trăsură și spuse într-o manieră ciudată și demodată:

— Vă doresc bun venit la Canterville Chase!

Urmînd-o, ei trecură prin holul stil Tudor în bibliotecă, o cameră mare și joasă, cu lambriuri negre de stejar în fundul căreia se afla o fereastră mare cu vitralii.

Aici găsiră ceaiul pregătit și după ce își dădură jos șalurile, se așezară pe scaun și începură să se uite în jur, în timp ce doamna Umney îi servea.

Deodată d-na Otis zări pe podea o pată roșie chiar lîngă cămin și neștiind ce era îi spuse d-nei Umney :

— Mă tem că ceva s-a vărsat aici.

— Da, d-nă, răspunse bătrîna menajeră cu voce joasă, sînge a fost vărsat aici.

— Ce groaznic ! strigă d-na Otis. Nu-mi plac deloc petele de sînge în salon. Trebuie imediat ștearsă.

Bătrîna zîmbi și răspunse cu aceeași voce joasă și misterioasă :

— Este sîngele Lady-ei Eleanore de Canterville care a fost omorîtă chiar pe locul ăsta de soțul ei, Sir Simon de Canterville în 1575. Sir Simon a mai trăit nouă ani după aceea și a dispărut deodată în împrejurări foarte stranii. Corpul nu i-a fost găsit niciodată, dar spiritul său vinovat încă mai bîntuie pe aici. Pata de sînge a fost îndelung admirată de turiști ca și de alții și nu poate fi ștearsă.

— Prostii ! strigă Washington Otis. Detergentul Pinkerton și Paragon o va curăța imediat.

Înainte ca menajera înspăimîntată să poată intervenî, se puse în genunchi și frecă podeaua cu un bețișor. Într-o clipă pata dispăru.

— Știam că Pinkerton va rezolva totul, exclamă el triumfător uitîndu-se la familia lui, dar de abia spuse asta că un fulger lumină camera sumbră, un tunet înfricoșător îi făcu să sară de pe scaune și d-na Ummey leșină.

— Ce vreme groaznică ! spuse pastorul american calm în timp ce-și aprindea un trabuc lung. Cred că țara asta e atît de suprapopulată încît

n-au destulă vreme pentru toți. Întotdeauna am fost de părere că emigrarea este singura soluție pentru Anglia.

— Dragul meu Hiram, strigă doamna Otis, ce putem face cu o femeie care leșină ?

— Dă-i ceva în plus la leafă și o să vezi că n-o să mai leșine, răspunse pastorul.

Într-adevăr, după cîteva clipe d-na Umney își reveni în simțiri. Nu era nici o îndoială totuși că era foarte deprimată și îl avertiză pe domnul Otis să se păzească de necazurile care o să se abată asupra casei.

— Am văzut cu ochii mei lucruri care l-ar înspăimînta teribil pe orice creștin și multe nopți n-am închis ochii din cauza unor lucruri groaznice care se petrec aici.

Domnul Otis o asigură cu căldură că nu se tem de fantome și după ce invocă Providența să-i păzească și se asigură de mărirea salariului, bătrîna menajeră se îndreptă spre camera ei.

II

Furtuna se dezlănțui cu furie toată noaptea, dar nu se întîmplă nimic deosebit. Dar, a doua zi dimineața cînd coborîră la micul dejun, găsiră iar pata de sînge pe podea.

— Nu cred că detergentul Paragon e de vină, spuse Washington, pentru că am încercat cu tot. Trebuie să fie fantoma.

Șterse a doua oară pata, dar ea apăru din nou a doua zi. A treia zi era tot acolo, deși ușa fusese încuiată seara chiar de domnul Otis care luase cu el și cheia.

Acum întregii familii îi era stîrnit interesul; domnul Otis începu să creadă că fusese prea dogmatic în negarea existenței fantomelor, doamna Otis își exprimă intenția de a se înscrie în Societatea de Fizică, iar Washington scrise o lungă scrisoare domnilor Myers și Podmore despre Permanența Petelor Sanguine în cazul unei Crime.

În acea noapte toate dubiile privind existența obiectivă a fantomelor se risipiră pentru totdeauna.

Ziua fusese călduroasă și însorită, iar în răcoarea serii familia plecă la plimbare cu trăsura. Se întoarseră la ora nouă și luară o mică gustare.

Nu discutară nimic despre fantome și deci nu exista acea așteptare receptivă care precede adesea apariția fenomenului fizic. Subiectele discutate, după cîte am aflat de la d-nul Otis, erau obișnuite pentru niște americani culți, ca de ex. superioritatea imensă a donmișoarei Fanny Davenport față de Sarah Bernhardt în ceea ce privește actoria; greutatea de a obține whiskey, prăjituri cu frișcă și mămăligă chiar în cele mai bune case din Anglia, importanța orașului Boston în dezvoltarea omului civilizat, avantajul sistemului de controlare a bagajelor în transportul pe calea ferată și dulceața accentului din New York în comparație cu pronunțarea tărăgănată din Londra. Nu s-a pomenit deloc de fenomenele supranaturale și nici de Sir Simon de Canterville.

La ora 11 familia se retrase și peste o jumătate de ora toate luminile erau stinse. După o vreme, d-nul Otis fu trezit de un zgomot curios care venea din hol. Părea să fie un zăngănit de metal și se auzea din ce în ce mai aproape.

Imediat se sculă, aprinse un chibrit și se uită la ceas. Era exact ora unu. Se simțea calm și pulsul îi era normal. Ciudatul zgomot continuă și se auziră pași.

Domnul Otis își puse papucii în picioare, luă o sticluță lunguiață de pe masă și deschise ușa.

Chiar în fața lui văzu la lumina lunii un bărbat cu o înfățișare groaznică. Ochii îi erau ca niște cărbuni aprinși, părul cărunt și lung îi cădea pe umeri în șuvițe spălăcite, veșmintele demodate erau zdrențuite iar la încheieturile de la mîini și de la picioare îi atîrnau lanțuri grele și ruginite.

— Domnul meu, îi spuse domnul Otis, insist să vă ungeți lanțurile, v-am adus pentru asta o sticluță cu ulei Tammany. Se spune că e foarte eficient doar după o singură folosire, sînt multe dovezi în acest sens ale unor personalități. O s-o las aici lîngă lumînări și dacă o să mai aveți nevoie voi fi bucuros să vă dau alta.

Spunînd asta pastorul Statelor Unite puse sticluța pe o masă de marmură și se întoarse în cameră închizînd ușa.

O clipă fantoma din Canterville stătu nemișcat mut de indignare, apoi aruncînd sticla pe podea coborî în fugă scările înjurînd printre dinți și emițînd o lumină verde.

Tocmai cînd ajunse în capul scărilor de stejar, o ușă se deschise brusc, apărură două siluete în

pijama și o pernă mare îi zbură pe deasupra capului. Nu mai era timp de pierdut și adoptînd a patra dimensiune a spațiului ca mijloc de scăpare, dispăru prin panourile lambrisate. Casa se cufundă în tăcere.

Ajungînd într-o cameră mică secretă din aripa stîngă a castelului, se rezemă de o rază de lună pentru a-și recăpăta suflul și începu să analizeze situația. Niciodată în strălucita și lunga lui carieră de 300 de ani nu mai fusese insultat atît de grosolan ! Se gîndi la ducesa văduvă pe care o îngrozise pe cînd stătea în fața oglinzii ; la cele patru servitoare care deveniseră [illegible] cînd îl văzură rînjind de după perdelele din dormitor : la pastorul parohiei a cărui lumînare o stinsese pe cînd ieșea din bibliotecă într-o seară și care de atunci se afla sub îngrijirea lui Sir William Giill și la bătrîna doamnă de Tremoullac care trezindu-se devreme într-o dimineață și văzînd un schelet așezat în fotoliul ei și citindu-i jurnalul, se îmbolnăvi grav și stătu în pat 6 săptămîni.

Cînd se însănătoși, începu să meargă la biserică și rupse toate legăturile cu acel faimos domn de Voltaire.

Își mai aduse aminte de acea noapte teribilă cînd vicleanul Lord Canterville fu găsit sugrumat în cabinetul lui de toaletă cu șiragul de diamante și care, înainte de a muri, mărturisi că îl exersase de 50 000 de lire pe Charles James Fox la Crookford cu cartea de joc pe care chiar fantoma îl făcuse s-o înghită.

Își aminti de toate marile lui realizări, de majordomul care se împușcase în pivniță pentru că

văzuse o mînă verde bătînd în geam, de frumoasa Lady Stutfield obligată să poate mereu o bentiță neagră în jurul gîtului pentru a ascunde urma a cinci degete întipărite pe pielea ei albă și care, în cele din urmă, se înecase în lacul din King's Walk. Cu entuziastul egoism al artistului adevărat, își aminti de cele mai reușite isprăvi ale sale și zîmbi cu amărăciune amintindu-și de ultima lui apariție în „Red Ruben sau copilul strangulat", debutul lui în „Gaunt Giboon, vampirul din Bexley Moor" și de agitația pe care o stîrnise într-o splendidă seară de iunie cînd jucase popice cu propriile-i oase pe terenul de tenis. Și după toate astea niște nenorociți de americani vin și-i oferă ulei Rising Sun și-i aruncă cu perne în cap! Era pur și simplu de neo[illegible]rtat! Și cînd te gîndești că nici o altă fantomă din istorie nu mai fusese tratată astfel! În consecință, se hotărî să se răzbune și rămase pe gînduri pînă la ziuă

III

În dimineața următoare cînd familia Otis se întîlni la micul dejun discutară mult despre fantomă.

Pastorul Statelor Unite era bineînțeles puțin supărat de faptul că darul lui nu fusese acceptat.

— Nu doresc deloc, spuse el, să-i fac vreun rău fantomei și, mă simt nevoit s-o spun că, ținînd

cont de toți acești ani cît a fost în casă, nu e deloc politicos să arunci cu perna în ea.

O remarcă foarte îndreptățită la care, îmi pare rău că trebuie s-o spun, gemenii izbucniră în hohote de rîs.

— Pe de altă parte, continuă el, dacă într-adevăr nu vrea să folosească uleiul Rising Sun, trebuie *să-i luăm* lanțurile. Este imposibil să dormi cu tot zgomotul ăsta.

N-au mai fost totuși deranjați săptămîna aceea, singurul lucru care le ținea treaz interesul fiind permanența petei de sînge din bibliotecă. Asta era foarte ciudat întrucît ușa era întotdeauna încuiată seara de către domnul Otis iar ferestrele erau închise. De asemenea culoarea cameleonică a petei provoca multe comentarii. În unele dimineți era de un roșu indian, ca să fie apoi stacojie, apoi purpurie și în cele din urmă, cînd coborîră pentru rugăciuni într-o zi s-o vadă verde aprins. Aceste schimbări caleidoscopice i-au amuzat foarte mult și în fiecare dimineață făceau pariuri în această problemă.

Singura persoană care nu le făcea jocul era mica Virginia care din motive pe care nu și le puteau explica nici ei era foarte abătută la vederea petei și aproape plînse în dimineața cînd o găsi verde.

Ce-a de-a doua apariție a fantomei se produse duminică noaptea. La scurt timp după ce se culcaseră, fură treziți de un zgomot înfricoșător care venea din hol. Fugind jos, descoperiră că o armură veche căzuse pe podeaua de piatră în timp ce, așe-

zată într-un scaun cu spătar înalt, fantoma Cantervilleși freca genunchii cu o expresie de agonie acută pe față. Gemenii, avînd la ei tuburile de suflat, aruncară în ea cu două grăunțe cu acea precizie obținută printr-un exercițiu îndelungat, în timp ce pastorul american îl amenința cu pistolul, somîndu-l după obiceiul din California, să ridice mîinile.

Fantoma se ridică cu un țipăt sălbatic și fugi stingîndu-i luminarea lui Washington Otis și lăsîndu-i într-un întuneric total. Ajungînd în capul scării își reveni și surîse cu rîsul acela drăcesc celebru care se dovedise nu o dată eficient. Se spune că lordului Raker îi albise peruca într-o singură noapte și că le făcu pe trei dintre guvernantele franțuzoaice ale Lady-ei Canterville să plece înainte de vreme. Așa că rîse cu rîsul lui cel mai oribil pînă cînd răsună tavanul. Dar de abia se stinse ecoul că o ușă se deschise și apăru d-na Otis într-un capot albastru deschis.

— Mă tem că nu v-ați însănătoșit încă, spuse ea, așa că v-am adus o sticlă cu tinctura doctoruluí Dobell. Cred că suferiți de indigestie și asta o să vă facă foarte bine.

Fantoma o privi furios și se pregăti să se transforme într-un cîine negru uriaș, faptă ce-l făcuse renumit și căreia doctorul îi atribuise unchiului lordului Canterville, Onorabilul Thomas Horton, boala incurabilă de care suferise.

Dar zgomotul de pași ce se apropiau îl făcu să șovăie, așa că se mulțumi să devină fluorescent și să dispară cu un geamăt adînc tocmai cînd gemenii se îndreptau spre el.

Ajungînd în camera lui, făcu o criză de nervi devenind victima unei violente agitații. Vulgaritatea gemenilor și materialismul grosolan al d-nei Otis erau desigur foarte supărătoare, dar ceea ce-l înfurie și mai tare fu neputința lui de a se îmbrăca cu armura. Sperase ca pînă și americanii ăștia moderni să se sperie de un spectru în armură, dacă nu pentru alt motiv cel puțin din respect pentru poetul lor național Longfellow ale cărui poezii le citise nu o dată în timp ce familia Canterville era în oraș. Și în afară de asta era propriul lui costum. Îl purtase cu mare succes la turnirul din Kenilworth și fusese foarte lăudat de nimeni altcineva decît de regina fecioară, Elisabeta I.

Totuși, acum cînd se îmbrăcase cu ea, greutatea ei îl copleși și căzu greoi pe pardoseala de piatră zdrelindu-și serios genunchii și articulația mîinii drepte.

Cîteva zile fu foarte bolnav și nu ieși din cameră decît ca să păstreze pata în forma ei inițială.

Îngrijindu-se bine, el își recăpătă sănătatea și hotărî să facă o a treia încercare să sperie familia Otis. Alese ziua de vineri 17 august și-și petrecu cea mai mare parte a timpului căutînd în dulap, decizîndu-se în cele din urmă să-și pună pe cap o pălărie mare pleoștită cu o pană roșie, un guler încrețit la gît și la încheieturile mîinilor și un pumnal ruginit la șold.

Spre seară începu să plouă și să bată un vînt atît de puternic încît toate ferestrele și ușile se mișcau cu furie. De fapt era vremea care-i convenea și lui. Iată care îi era planul : urma să se furișeze în camera lui Washington Otis, să se strîm-

be la el și să-i bage pumnalul în gît de trei ori. Avea pică pe Washington deoarece știa cu siguranță că el era cel care ștergea faimoasa pată Canterville, cu ajutorul detergentului Pinkerton.

Aducîndu-l într-o stare groaznică pe tînărul nechibzuit, urma apoi să intre în camera ocupată de pastor și de soția lui, să-și pună mîna rece și umedă pe fruntea d-nei Otis în timp ce-i va șopti la ureche pastorului înfricoșat secretele cavoului.

În ce o privea pe Virginia, nu se hotărîse încă.

Ea nu-l insultase în nici un fel și era drăguță și blîndă. Doar cîteva gemete vor fi suficiente, credea el, sau dacă asta n-o trezea o să-și plimbe degetele pe cuvertură mișcînd-o puțin.

În ceea ce-i privea pe gemeni, era hotărît să le dea o lecție. Primul lucru pe care o să-l facă va fi, desigur, să se așeze pe pieptul lor așa încît să le producă o senzație de sufocare. Apoi, întrucît paturile lor erau foarte aproape unul de celălalt, să stea între ei sub forma unui cadavru rece și verde pînă cînd vor fi paralizați de frică și în cele din urmă să-și scoată gulerul și să se tîrîie în jurul camerei sub formă de schelet cu un singur ochi, ca personajul din „Daniel cel mut, sau scheletul sinucigaș", rol în care avusese mare succes și pe care îl considera tot atît de bun ca și cel din „Martin Maniacul sau Misterul cu mască".

La ora zece și jumătate auzi familia ducîndu-se la culcare.

Cîteva minute fu tulburat de țipetele sălbatice ale gemenilor care cu veselia lor de școlari se distrau de minune înainte de culcare, dar la

unsprezece și un sfert totul se liniștise și, cînd bătu miezul nopții, porni. Bufnița cînta în dreptul ferestrelor, corbii croncăneau de pe crengile bătrînilor copaci iar vîntul vîjîia, dar familia Otis dormea nebănuind ce o aștepta. Mai tare decît ploaia și furtuna, se auzea sforăitul regulat al pastorului Statelor Unite. Atunci intră prin panourile lambrisate cu un zîmbet crud pe față, iar luna își ascunse chipul într-un nor în timp ce el se furișa pe fereastra mare cu balcon, pe care era blazonul lui și cel al soției lui pe care o omorîse.

Aluneca mai departe ca o umbră demonică, chiar întunericul părînd să-l urască. Deodată crezu că auzise pe cineva strigînd și se opri, dar era numai lătratul unui cîine de la Red Farm. Continuă să înainteze murmurînd înjurături din secolul al șaisprezecelea și agitîndu-și pumnalul în aerul nopții. Într-un răstimp ajunse în culoarul care da spre camera nefericitului Washington. Se opri o clipă să se odihnească, cu vîntul fluturîndu-i pletele și făcînd ca giulgiul să i se miște într-un mod grotesc și fantastic. Apoi orologiul bătu 12 și un sfert și-și spuse că venise vremea.

Începu să rîdă înfundat și dădu colțul, dar de îndată, cu un strigăt plin de groază, se dădu înapoi și își ascunse fața în mîinile-i mari și scheletice. Chiar în fața lui stătea un spectru oribil, imobil și monstruos ca visul unui nebun.

Capul îi era chel și ars, fața rotundă și albă, iar un rîs hidos părea să-i transforme chipul într-un rînjet continuu. Din ochi îi țîșneau scîntei

roșii, gura era un puț adînc în flăcări, iar un veșmînt oribil ca al lui îi înfășura corpul titanic. Pe piept îi atîrna o placă cu niște litere antice ciudate care păreau să reprezinte vreun calendar al păcatelor sălbatice, al crimei, iar în mîna dreaptă ținea o sabie scurtă de oțel strălucitor.

Nemaivăzînd pînă atunci o fantomă, fu desigur foarte înfricoșat și, după ce-i mai aruncă a privire, fugi în camera lui, împiedicîndu-se în haină și scăpînd din mîini pumnalul care căzu în cizmele d-nului Otis unde fu găsit a doua zi de majordom.

Ajuns în intimitatea apartamentului său, se aruncă pe un pat mic și-și ascunse fața sub pătură. După un timp bravul Canterville își veni în fire și se hotărî să meargă să vorbească cu cealaltă fantomă de îndată ce se lumină.

Așadar, de îndată ce zorii îmbrăcară dealurile în argint, se întoarse în locul unde văzuse fantoma înspăimîntătoare, spunîndu-și că, la urma urmei, două fantome erau mai bune decît una singură și că, cu ajutorul noului lui prieten, putea să-i înfrunte mai bine pe gemeni. Ajungînd acolo îl întîmpină o priveliște ciudată. Ceva se întîmplase cu spectrul pentru că lumina i se stinsese din ochi, iar sabia strălucitoare îi căzuse din mînă. Stătea rezemat de perete într-o poziție ciudată. Se repezi și o apucă cu mîinile cînd, deodată, spre groaza lui, capul căzu rostogolindu-se pe podea, corpul căzu și el și se pomeni ținînd în mînă o perdea de pat albă, o mătură, un satîr de bucătărie și un bostan

golit. Neputînd pricepe această curioasă transformare, înșfăcă placa și, în lumina cenușie a dimineții, citi aceste cuvinte înfricoșătoare :

Fantoma Otis
Singura fantomă adevărată
Feriți-vă de imitații
Toate celelalte sînt false.

Deodată în capul lui se făcu lumină. Vasăzică, fusese păcălit, înșelat și luat în bătaie de joc ! În ochi îi apăru expresia specifică Cantervillе-ilor, scrîșni din dinți și, ridicîndu-și mîinile, trase o înjurătură care amintea de frazeologia pitorească veche spunînd că atunci cînd cocoșul va cînta de două ori, valuri de sînge vor curge și moartea se va furișa pe nesimțite.

De abia își termină blestemul cînd, de pe un acoperiș de țiglă al unei ferme îndepărtate, se auzi cîntecul unui cocoș. Începu să rîdă lung și amar și așteptă ore întregi, dar cocoșul, în mod ciudat, nu mai vru să cînte. În cele din urmă, la șapte și jumătate, sosirea servitoarelor îl făcu să renunțe și se întoarse în cameră gîndindu-se la speranțele sale deșarte. Apoi consultă niște cărți vechi cu cavaleri, aflînd că ori de cîte ori blestemul său fusese folosit, cocoșul cîntase întotdeauna de două ori.

— Pierzania îi așteaptă pe nebuni, murmură el, aș mai fi vrut să mai fie acele zile cînd cu spada mea neînfricată i-aș fi tăiat gîtul și l-aș fi făcut să cînte a doua oară. Apoi se întinse într-un sicriu și stătu acolo pînă seara.

IV

A doua zi fantoma se simțea foarte slăbită și obosită.

Teribila agitație din ultimele patru săptămîni începuse să-și facă efectul. Nervii îi erau la pămînt și tresărea la cel mai mic zgomot. Stătu în cameră cinci zile și se hotărî, în sfîrșit, să nu mai facă să apară pata din bibliotecă. Dacă familia Otis n-o dorea, atunci sigur n-o merita. Erau, fără nici o îndoială, niște oameni înapoiați și total incapabili să aprecieze valoarea simbolică a fenomenului. Problema aparițiilor fantasmagorice și dezvoltarea corpurilor astrale era, bineînțeles, o altă chestiune pe care n-o prea cunoștea. Datoria lui solemnă era să apară pe hol o dată pe săptămînă și să scoată sunete nearticulate în prima și a treia miercuri a lunii și nu vedea cum ar fi putut scăpa în mod onorabil de obligațiile sale. Era adevărat că viața îi devenise un infern dar, pe de altă parte, era foarte conștiincios în toate lucrurile care priveau supranaturalul.

Așa că, în următoarele trei sîmbete, el traversă coridorul ca de obicei între miezul nopții și ora trei, luîndu-și toate măsurile de precauție pentru a nu fi nici văzut, nici auzit. Își scoase cizmele din picioare, păși cît putea el de încet, pe umeri cu o pelerină mare de catifea neagră și începu să folosească uleiul Rising Sun pentru a-și unge lanțurile. Trebuie să recunosc că folosi această ultimă măsură cu destulă greutate. Totuși, într-o seară, cînd familia era la masă, se strecură în dormitorul domnului Otis și luă sticluța. Se simți puțin umilit

la început, dar apoi constată cu obiectivitate că invenția era bună.

Cu toate acestea însă, tot nu fu lăsat în pace. Fire de sfoară erau mereu întinse de-a curmezișul holului peste care călca în întuneric și, o dată, în timp ce se îmbrăca pentru rolul „Isaac cel Negru sau Vînătorul din pădurea Hogley", căzu lovindu-se puternic din cauza unor bucăți de săpun pe care gemenii le puseseră din camera tapisată pînă la capătul scării de stejar.

Această ultimă insultă îl înfurie într-atît, încît se hotărî să facă un ultim efort pentru a-și recăpăta demnitatea și poziția socială și să-i viziteze pe tineriri insolenți de la Eton deghizat în „Rupert Nechibzuitul sau Contele fără Cap". Nu-și mai făcuse apariția în acest rol de șaptezeci de ani, de fapt de cînd o spereiase așa de tare pe drăgălașa Lady Barbara Modish încît aceasta rupsese logodna cu bunicul lordului Canterville și fugise la Gretna Green cu frumosul Jack Castleton, spunînd că nimic n-o va face să intre într-o familie care îngăduia unei fantome atît de oribile să se plimbe după-amiază pe terasă.

Sărmanul Jack fu după aceea omorît în duel de către lordul Canterville la Wandsworth Common, iar Lady Barbara muri de inimă rea la Tunbridge Wells înainte de sfîrșitul anului, așa încît avusese succes pe toată linia.

Era totuși un machiaj foarte greu de realizat, dacă pot folosi o astfel de expresie din teatru în cazul unuia dintre cele mai mari fenomene supranaturale, sau, folosind un termen mai științific, ale lumii mai înalt naturale.

Îi luă trei ore întregi pentru a se pregăti. În sfîrșit, totul fu gata și se arătă foarte mulțumit de înfățișarea lui.

Cizmele înalte din piele, care se asortau cu îmbrăcămintea, erau cam largi pentru el și nu putea găsi decît două pistoale, dar, în mare, era foarte satisfăcut și la unu și un sfert se strecură prin lambriuri furișîndu-se pe coridor. Ajungînd la camera ocupată de gemeni, cameră denumită Camera Patului Albastru, găsi ușa întredeschisă. Dorind să-și facă o intrare cu efect, deschise brusc ușa cînd un vas greu plin cu apă căzu pe el, udîndu-l din cap pînă-n picioare și trecînd la un metru de umărul lui stîng.

În același timp auzi hohote de rîs înfundate venind dinspre pat. Șocul fu atît de mare, încît fugi înapoi în camera lui, iar a doua zi fu țintuit la pat de o gripă rebelă. Singurul lucru care-l mai consolă puțin fu faptul că nu-și luase capul cu el, pentru că altfel consecințele ar fi fost mult mai grave. Renunță acum la orice speranță de a-i mai înspăimînta pe membrii familiei americane mulțumindu-se doar să se furișeze pe coridoare în papuci de pîslă, avînd doar un fular mare și gros în jurul gîtului, de teamă să nu răcească și o archebuză mică în mînă, în cazul cînd ar fi fost atacat iar de gemeni.

Ultima lovitură pe care-o primi fu în 19 septembrie. Coborîse în holul mare de la intrare fiind sigur că nimeni nu-i va mai juca vreo farsă, și se amuza privind fotografiile pastorului și ale soției sale care luaseră locul pozelor familiei Canterville.

Era îmbrăcat simplu, dar curat, într-un giulgiu lung, cu un model ce imita petele de noroi, își legase fălcile cu o bucată de pînză galbenă, iar în mînă avea o lanternă mică și un hîrleț. De fapt, se îmbrăcase ca pentru rolul din „Jonas Cel Fără Mormînt sau Hoțul de Cadavre din Chertsey Barn", unul dintre cele mai izbutite roluri ale sale și pe care familia Canterville avea toate motivele să nu-l uite, fiind adevăratul motiv al certei cu vecinul lor, lordul Rufford.

Era aproape ora două și un sfert dimineața și, după cum își închipuia el, era singur în casă. Cum mergea așa înspre bibliotecă să vadă dacă pata mai era acolo, deodată două siluete țîșniră dintr-un colț întunecat al holului agitîndu-și brațele deasupra capului și strigîndu-i „Boo" în ureche. Cuprins de-o panică normală în împrejurările de față, fugi spre scară, dar acolo îl aștepta Washington Otis cu un furtun în mînă. Înconjurat de dușmani și înnebunit de frică, dispăru prin coșul șemineului în care, din fericire pentru el, nu ardea focul și trebui să se întoarcă plin de praf și fum, ajungînd în cameră într-o stare de murdărie, dezordine și disperare.

După toate astea nu mai făcu nici o expediție nocturnă. Gemenii îl așteptară în mai multe rînduri, împînzind culoarele cu coji de nucă, spre marea supărare a părinților și servitorilor, dar degeaba.

Era evident faptul că fusese atît de jignit încît nu lai vroia să apară.

În consecință, d-nul Otis reîncepu să scrie istoria Partidului Democrat de care se ocupa de cîțiva ani, d-na Otis organiză o minunată petrecere care uimi

întreg ținutul, băieții începură să joace poker, lacrosse, whist și alte jocuri naționale americane, iar Virginia călărea pe poney-ul ei, însoțită de tînărul duce de Cheshire, care venise să-și petreacă ultima săptămînă de vacanță la Canterville Chase. Părerea generală era că fantoma plecase și, ca urmare, d-nul Otis îi scrise o scrisoare lordului Canterville, care îi răspunse exprimîndu-și marea sa mulțumire la citirea veștilor și trimițîndu-i omagiile sale soției pastorului.

Totuși, familia Otis se înșelase, căci fantoma mai era încă în casă și, deși era acum aproape invalid, nu dorea deloc să renunțe, mai ales cînd auzi că printre invitați se afla și tînărul duce de Cheshire, al cărui bunic, lordul Francis Stilton, pariase odată pe o sută de guinee cu colonelul Carbury că va juca zaruri cu fantoma Canterville, iar a doua zi dimineața fu găsit într-o asemenea stare de paralizie, încît, deși mai trăi mulți ani, nu mai putu să spună nimic altceva decît „șase—șase". Întîmplarea fu foarte discutată atunci deși, din respect pentru cele două familii nobile, se încercă prin toate mijloacele s-o înăbușe. O descriere completă a împrejurărilor legate de ea poate fi găsite în volumul al treilea din „Amintirile Lordului Tattle despre prințul regent și prietenii lui".

Deci fantoma era foarte nerăbdătoare să arate că nu-și pierduse influența asupra familiei Stilton cu care de altfel se și înrudea : verișoara lui se măritase a doua oară cu lordul de Bulkeley, de unde se trăgeau ducii de Cheshire.

Ca urmare se pregăti să apară în rolul său celebru „Călugărul vampir sau Benedictinul fără

Sînge", care era atît de oribil încît atunci cînd Lady Startup îl văzu în ajunul Anului Nou 1764 fugi scoțînd țipete stridente care culminară cu o apoplexie violentă, după care muri în trei zile, dezmoștenindu-i pe cei din familia Canterville care erau cele mai apropiate rude ale ei și lăsîndu-și toți banii farmacistului său din Londra.

Totuși, în ultimul moment, frica de gemeni îl împiedică să-și părăsească camera, iar micul duce dormi liniștit în patul cu baldachin mare din Dormitorul Regal visînd-o pe Virginia.

V

La cîteva zile după asta, Virginia împreună cu cavalerul ei cîrlionțat plecară la ,o plimbare călare pe pajiștile din Brockley, unde își rupse atît de rău rochia sărind peste un gard viu încît la întoarcere se hotărî să intre prin spate ca să nu fie văzută de nimeni. Pe cînd trecea pe lîngă camera Tapisată a cărei ușă era din întîmplare deschisă, i se păru că e cineva înăuntru și crezînd că era camerista mamei ei care venea adesea să lucreze acolo, se uită înăuntru, vrînd să-i spună să-i coasă rochia. Dar, spre imensa ei stupefacție, era chiar fantoma Canterville. Stătea la fereastră privind arborii de tisă ale căror frunze ruginii dansau de-a lungul șoselei. Sprijinit cu capul în mîini, întreaga lui înfățișare dovedea o extremă deprimare. Atît

de necăjit arăta încît mica Virginia, care se gîndise mai întîi să fugă și să se încuie în camera ei, fu profund mișcată și se hotărî să intre și să-i aline suferința. Mersul îi era atît de ușor sau melancolia lui era atît de adîncă, încît el nu-și dădu seama de prezența ei decît atunci cînd ea începu să vorbească.

— Îmi pare atît de rău de dumneavoastră, spuse ea, dar mîine frații mei se întorc la Eton și atunci dacă vă purtați frumos, nimeni n-o să vă mai supere.

— E absurd să-mi ceri mie să mă port frumos, răspunse el uitîndu-se cu uimire la drăgălașa fetiță care îndrăznea să i se adreseze, de-a dreptul absurd. Trebuie să-mi tîrîi lanțurile și să umblu noaptea prin casă, dacă asta vrei să spui. Este singurul meu mijloc de existență.

— Nu este deloc singurul dumneavoastră mijloc de existență, și știți foarte bine că ați fost foarte rău. D-na Umney ne-a zis în prima zi cînd am venit aici că v-ați omorît soția.

— E adevărat, spuse fantoma arțăgos, dar asta a fost o problemă de familie și nu privește pe nimeni.

— Nu-i frumos să ucizi, spuse Virginia, care uneori era de o gravitate puritană, moștenită de la vreun strămoș din Noua Anglie.

— O, cum urăsc severitatea ieftină de etică abstractă! Soția mea era foarte ștearsă, niciodată nu-mi apreta gulerul cum rebuie și habar n-avea să găească. Uie, de pildă, împușcasem odată un cerb în pădurea Hogley, un exemplar superb și știi cu a dat ordin să-l gătească? Nu mai are nici

o importanță acum pentru că totul s-a sfîrșit. Cred că n-a fost deloc frumos ca frații ei să mă lase să mor de foame, deși eu am omorît-o.

— Să te lase să mori de foame? O, domnule fantomă, vreau să spun Sir Simon, vă e foame? Am un sanwich în geantă. Îl vreți?

— Nu, mulțumesc. Acum nu mai mănînd niciodată, dar e foarte drăguț din partea ta. Tu ești cu mult mai amabilă decît restul familiei tale groaznice, grosolane, vulgare și necinstite.

— Opriți-vă! strigă Virginia bătînd din picior, dumneavoastră sînteți groaznic și vulgar; în ceea ce privește necinstea, știți foarte bine că mi-ați furat cutia cu vopsele pentru a repara pata din bibliotecă. Prima dată mi-ați luat toate nuanțele de roșu inclusiv stacojiul încît n-am mai putut picta apusuri de soare, apoi mi-ați luat verdele aprins și galbenul cromat, ca în cele din urmă să nu-mi mai rămînă nimic altceva decît culoarea neagră și albul chinezesc și să nu pot să mai pictez decît răsărituri de lună care sînt foarte deprimante și greu de pictat. N-am vorbit asta cu nimeni, deși am fost foarte supărată.

Trebuie să vă mărturisesc că întreaga poveste e ridicolă. Cine a mai auzit de sînge verde aprins?

— Păi, altfel ce era să fac? spuse fantoma cu voce stinsă. E foarte greu să obții sînge adevărat în zilele noastre și, cum fratele tău a folosit detergentul Paragon, n-am văzut nimic rău în a-ți lua vopselele. Cît privește culoarea, e o chestiune de gust: familia Canterville are, de exemplu, sînge albastru, cel mai albastru din Anglia; dar știu că vouă, americanilor, nu vă pasă de lucrurile astea.

— Nu știți nimic și cel mai bun lucru pe care îl puteți face este să emigrați și să vă îngrijiți sănătatea. Tata ar fi bucuros să vă ajute și, deși o să vă fie greu dumneavoastră ca spirit, n-o să întîmpinați nici o piedică la vamă, ofițerii fiind toți democrați. Odată ajuns la New York, o să aveți cu siguranță mare succes. Cunosc mulți oameni care ar da o sută de mii de dolari pentru un bunic și încă și mai mult pentru o fantomă.

— Nu cred că mi-ar place America.

— Pentru că noi nu avem nici ruine, nici curiozități, îmi închipui, spuse Virginia cu ironie.

— Ruine și curiozități ! Aveți în schimb marina și comportarea voastră insolentă.

— La revedere ! Mă duc să-l rog pe tata să le mai îngăduie gemenilor o săptămînă de vacanță.

— Te rog, nu pleca d-ră Virginia ! strigă el, sînt atît de singur și de nefericit. Nu mai știu deloc ce să fac. Vreau să dorm și nu pot.

— Absurd ! Tot ce aveți de făcut este să vă întindeți pe pat și să stingeți luminarea. E foarte greu uneori să stai treaz, mai ales la biserică, dar cît privește somnul, nu-i greu deloc. Pînă și copiii mici știu asta, deși ei nu sînt prea deștepți.

— Nu pot să dorm de trei sute de ani, spuse el cu tristețe, și Virginia făcu ochii mari. De trei sute de ani nu pot dormi și sînt atît de obosit !

Virginia se întristă iar buzele ei mici începură să tremure ca petalele de trandafir. Se apropie de el și îngenunchind, îi privi chipul ofilit și bătrîn.

— Sărmană, sărmană fantomă, murmură ea, n-ai unde dormi ?

— Departe, dincolo de copaci, răspunse el cu o voce joasă și visătoare, există o mică grădină. Acolo iarba e înaltă și deasă, acolo sînt flori mari, albe de cucută, iar privighetoarea cîntă toată noaptea. Toată noaptea cîntă, luna rece de cristal privește în jos, iar arborii de tisă își întind ramurile groase peste cei adormiți.

Ochii Virginiei se umplură de lacrimi și-și ascunse fața în mîini.

— Vă referiți la Grădisa Morții, șopti ea.

— Da, a Morții. Moartea trebuie să fie atît de frumoasă ! Să zaci în pămîntul moale, cu iarba foșnind deasupra capului și să asculți tăcerea. Să nu existe nici ieri, nici mîine. Să uiți de timp, de viață, să fii liniștit. Tu m-ai putea ajuta. Ai putea să-mi deschizi ușile casei Morții, pentru că Dragostea e mereu cu tine, iar Dragostea e mai puternică decît Moartea.

Virginia începu să tremure, o trecu un fior rece și cîteva clipe nu mai spuse nimic.

Apoi fantoma vorbi din nou, iar vocea îi era ca o adiere de vînt.

— Ai citit vreodată vechea profeție de pe fereastra din bibliotecă ?

— O, deseori, strigă fetița ridicîndu-și ochii. O știu foarte bine. E scrisă cu niște litere negre ciudate. Sînt doar șase rînduri :

„Atunci cînd o fată blondă va putea să facă
Ca buzele unui păcătos să rostească rugăciuni,
Atunci cînd dintr-un pămînt sterp vă răsări
un migdal,
Iar un copil va plînge amarnic,

Atunci de abia se va așterne liniștea peste casă
Și peste domeniul Canterville."

Însă nu știu ce înseamnă asta.

— Înseamnă, spuse el cu tristețe, că tu trebuie să plîngi pentru păcatele mele pentru că eu nu am lacrimi și să te rogi împreună cu mine pentru sufletul meu pentru că eu nu am credință și atunci, dacă tu ai fost întotdeauna bună și blîndă, poate că Îngerul Morții se va îndura de mine. Vei vedea siluete înfricoșătoare în întuneric și voci viclene îți vor șopti în ureche, dar nu-ți vor face nici un rău, pentru că forțele răului nu pot învinge puritatea unui copil.

Virginia nu spuse nimic, iar fantoma își frînse mîinile cu disperare, uitîndu-se la părul ei blond.

Deodată ea se ridică, foarte palidă și cu o lumină ciudată în ochi spuse hotărît :

— Nu mi-e frică și îl voi ruga pe Înger să aibă milă de tine.

Atunci el se sculă de pe scaun cu un strigăt de bucurie și, luîndu-i mîna, se aplecă și o sărută cu grație demodată. Degetele îi erau reci ca ghiața, iar buzele ardeau ca focul, însă Virginia nu șovăi o clipă în timp ce el o ducea în celălalt capăt al camerei. Tapiseria verde era brodaată cu mici vînători care suflau din corn și-i făceau semne să se întoarcă : „Întoarce-te, mică Virgisia, întoarce-te !", dar fantoma o strînse mai tare de mînă și ea închise ochii să nu-i mai vadă. Animale fantastice cu cozi de șopîrlă și cu ochii holbați se uitau la ea și șopteau : „Ferește-te, mică Virginia, ferește-te !

S-ar putea să nu te mai vedem niciodată!", dar fantoma grăbi pasul și Virginia nu-i ascultă.

Cînd ajunseră în fundul camerei, el se opri și murmură niște cuvinte neînțelese. Atunci ea deschise ochii și văzu cum peretele dispare și cum apare în fața ei o groapă adîncă și neagră. O răcreală de gheață o cuprinse și simți cum cineva o trage de rochie.

— Repede, repede! strigă fantoma, sau altfel va fi prea tîrziu! și, peste o clipă, peretele cu lambriuri se închise în urma lor și Camera Tapisată fu goală.

VI

După vreo zece minute, sună clopoțelul pentru ceai și, văzînd că Virginaa nu apare, d-na Otis trimise un servitor s-o caute. După un timp, acesta se întoarse spunînd că n-o găsise nicăieri.

Întrucît Virginia avea obiceiul să culeagă flori pentru masa de seară, la început d-na Otis nu se îngrijoră deloc. Dar cînd se făcu ora șase și fetița nu apăru, se alarmă de-a binelea și trimise băieții s-o caute în timp ce ea, împreună cu d-nul Otis, căutară prin fiecare cameră din casă. La șase și jumătate băieții se întorseseră și spuseră că nu era nicăieri.

Erau acum toți foarte agaitați, cînd deodată d-nul Otis își aminti că, cu cîteva zile în urmă, permisese

unei cete de țigani să-și facă tabăra în parc. Ca urmare porni imediat spre Blackfell Hollow, unde știa că se aflau ei, însoțit de fiul lui cel mare și de doi servitori.

Foarte neliniștit, micul duce de Cheshire vru neapărat să meargă și el, dar d-nul Otis nu-i dădu voie, fiindu-i teamă că se va lăsa cu bătaie.

Ajungînd în acel loc descoperiră că țiganii plecaseră în grabă întrucît focul încă ardea, iar în iarbă erau cîteva farfurii. Trimițîndu-i pe Washington și pe servitori să răscolească împrejurimile, alergă acasă și telegrafie tuturor inspectorilor de poliție din regiune spunîndu-le să caute o fetiță răpită de țigani sau de vagabonzi. Apoi dădu ordin să-i aducă calul și, după ce insistă ca soția și cei trei băieți să se așeze la masă, porni înspre Ascot însoțit de un valet. De abia făcuse cîteva mile cînd auzi pe cineva galopînd în spatele lui. Întorcîndu-se, îl văzu pe micul duce venind călare pe poney-ul lui, foarte roșu la față și fără pălărie.

— Îmi pare rău, d-le Otis, îngînă el, dar nu pot să mănînc nimic cît timp Virginia nu apare. Vă rog să nu fiți supărat pe mine ; dacă ne-ați fi lăsat să ne logodim anul trecut, nu s-ar mai fi întîmplat toate astea. Nu mă veți trimite înapoi, nu ? Nu pot pleca, nu vreau !

Pastorul nu putu să nu zîmbească la vederea acestui tînăr neastîmpărat, fiind în același timp mișcat de grija lui pentru Virginia. Bătîndu-l afectuos pe umăr îi spuse :

— Ei, Cecil, dacă nu vrei să te întorci, atunci vino cu mine, însă cînd ajungem la Ascot trebuie să-ți iau o pălărie !

— La naiba cu pălăria! O vreau pe Virginia! strigă rîzînd tînărul duce.

Ajungînd la gara din Ascot, d-nul Otis îl întrebă pe șeful gării dacă cineva cu semnalmentele Virginiei nu fusese văzut pe peron.

Acesta, telefonînd la toate gările din regiune, îi spuse că o vor căuta neîncetat și, după ce-i cumpără ducelui o pălărie de la un negustor de pînzeturi care tocmai voia să închidă, d-nul Otis porni spre Bexley, un sat la vreo patru mile distanță care i se spusese că era adesea frecventat de țigani, existînd chiar în apropiere o pășune întinsă. Ajunși acolo, îl sculară din somn pe polițist, dar nu putură afla nimic de la el. După ce înconjurară pășunea de mai multe ori se întoarseră acasă pe la ora unsprezece, morți de oboseală și extrem de necăjiți. Îi găsiră pe gemeni și pe Washington așteptîndu-i la poarta proprietății cu lanternele, deoarece drumul era foarte întunecos. Nu descoperiseră nimic despre Virginia. Țiganii fuseseră găsiți pe pajiștile din Brockley, dar ea nu era cu ei.

Aceștia motivaseră plecarea lor grăbită spunînd că greșiseră data cînd începea tîrgul din Chorton și că plecaseră în grabă de frică să nu întîrzie.

Fuseseră foarte întristați auzind de dispariția Virginiei, întrucît îi erau foarte recunoscători d-nului Otis că le dăduse voie să se așeze în parcul lui.

Patru dintre ei rămăseseră cu el ca să-l ajute

Helești eul fu secat și întreg domeniul răscolit, dar fără nici un rezultat. Era evident că Virginia era pierdută pentru ei, cel puțin în acea noapte. În starea asta de descurajare totală, d-nul Otis se în-

toarse la castel împreună cu băieții, valetul urmîndu-i cu cei doi cai și cu poney-ul.

În hol îi găsiră pe cîțiva servitori înspăimîntați iar sărmana d-nă Otis era în bibliotecă pe canapea, distrusă de durere, în timp ce bătrîna menajeră îi freca tîmplele cu apă de colonie.

D-nul Otis insistă ca sa să mănînce ceva și ordonă să se pună masa pentru toată lumea. Fu o cină melancolică, nici unul dintre ei aproape că nu scoase o vorbă.

Cînd terminară, d-nul Otis, cu toate protestele micului duce, îi trimise la culcare, spunînd că nu se mai putea face nimic în noaptea aceea și că a doua zi dimineața o să telegrafieze la Scotland Yard să le timită imediat cîțiva detectivi. Tocmai cînd ieșeau din sufragerie, bătu miezul nopții. Cînd se stinse ultima bătaie, auziră o bufnitură și un țipăt, un tunet formidabil zgudui casa, se auzi o muzică nepămînteană parcă, o parte a peretelui se dădu la o parte cu zgomot și de acolo ieși Virginia, foarte palidă la față și cu o cutie mică în mînă. Ajunseră la ea într-o clipă. D-na Otis o luă în brațe drăgăstos, ducele o sărută violent, iar gemenii începură să danseze în jurul lor.

— Pentru Dumnezeu, copilă, unde ai fost? o întrebă d-nul Otis mînios, crezînd că ea le jucase o farsă. Cecil și cu mine te-am căutat prin tot ținutul, iar mama ta s-a îmbolnăvit aproape de supărare. Nu trebuie să mai faci glume din astea niciodată!

— Decît fantomei, decît fantomei! strigară gemenii zburdînd încoace și-n colo.

— Draga mea, mulțumesc lui Dumnezeu c-ai apărut, să nu mai pleci niciodată de lîngă mine! murmură d-na Otis sărutînd-o și mîngîindu-i părul blond.

— Tată, zise Virginia calm, am fost cu fantoma. Este mort acum, trebuie să vii să-l vezi. El a fost foarte rău, dar i-a părut rău de tot ce făcuse și mi-a dat cutia asta cu bijuterii înainte de a muri.

Întreaga familie o privi cu uimire mută, însă ea era foarte serioasă și întorcîndu-se, îi conduse prin peretele cu lambriuri de-a lungul unui coridor secret îngust, Washington urmîndu-i cu o lumînare aprinsă pe care o luase de pe masă. În sfîrșit, ajunseră la o ușă mare de stejar acoperită de cuie ruginite. Cînd Virginia o atinse, ea se deschise larg și se pomeniră într-o cameră mică și joasă, cu tavanul boltit și o fereastră cu gratii. Încastrat în perete era un inel uriaș de fier, iar de el era legat un schelet îngrozitor la vedere, întins pe pardoseala de piatră, încercînd să apuce cu degetele-i fără carne o farfurie demodată și un ulcior puse exact cît să nu le poată atinge. Ulciorul fusese cîndva plin cu apă, întrucît era mucegăit înăuntru.

În farfurie nu era nimic decît praf.

Virginia îngenunche lîngă schelet și, împreunîndu-și mîinile, începu să se roage în tăcere, în timp ce ceilalți se uitau cu groază la tragedia cumplită a cărui secret le era acum dezvăluit.

— Hei! exclamă unul din gemeni care se uitase pe geam să descopere în ce aripă a castelului se afla camera, priviți! Migdalul cel veșted a înflorit. Îi văd foarte bine florile la lumina lunii.

— Dumnezeu la iertat, spuse Virginia grav sculîndu-se în picioare. Fața părea că-i luminată de o lumină strălucitoare.

— Ești un înger! strigă tînărul duce luînd-o de gît și sărutînd-o.

VII

A patra zi de la aceste incidente stranii, o procesiune funebră porni de la Canterville Chase pe la ora unsprezece noaptea. Dricul era tras de opt cai negri, fiecare avînd pe cap un pampon mare din pene de struț, iar sicriul de plumb era acoperit cu un giulgiu de culoarea purpurei, pe care era țesut cu fir de aur blazonul familiei Canterville. De-o parte și de alta a dricului mergeau servitorii cu torțe aprinse în mînă. Întreaga procesiune era extrem de impresionantă. Lordul Canterville mergea în trăsura din față cu Virginia. Venise special din Țara Galilor pentru a lua parte la înmormîntare.

În urmă veneau pastorul american cu soția, Washington și cei trei băieți, iar în ultima trăsură era d-na Umney. Se considerase că, întrucît ea suferise din cauza fantomei mai bine de cincizeci de ani, trebuia să-l vadă ultima.

O groapă adîncă fusese săpată într-un colț din curtea bisericii, iar slujba fu ținută de reverendul Augustus Dampier. Cînd ceremonia se termină, ser-

vitorii, după un străvechi obicei al fmailiei Canterville, stinseră torțele și, pe cînd coborau sicriul în groapă, Virginia înaintă și puse pe el o cruce mare din flori de migdal albe și roz. În timp ce făcea asta, luna se ivi de după un nor și învălui curtea bisericii în lumina ei argintie tăcută. Dintr-un crîng îndepărtat se auzi cîntecul unei privighetori. Atunci ea își aminti cum îi descrisese fantoma Grădina Morții, ochii i se umplură de lacrimi și nu mai scoase o vorbă la întoarcere.

A doua zi dimineața, înainte ca lordul Canterville să plece înapoi în oraș, domnul Otis avu o discuție cu el în ceea ce privește bijuteriile pe care fantoma i le dăduse Virginiei. Erau minunate, îndeosebi colierul cu rubine cu o montură venețiană, un superb exemplar din secolul al șaisprezecelea, fiind atît de valoros încît domnul Otis avu scrupule în a-i permite fiicei sale să le accepte.

— Milord, spuse el, știu că în țara asta operele de binefacere se fac atît cu mărunțișuri, cît și cu pămînt și este foarte clar pentru mine că aceste bijuterii sînt sau ar trebui să fie, bijuteriile familiei dumneavoastră. Deci vă rog să le luați la Londra și să le considerați ca fiind o parte din proprietatea dumneavoastră. În ceea ce-o privește pe fiica mea ea este încă un copil și nu o interesează prea mult luxul. Am mai fost informat, de asemenea, de d-na Otis care este, trebuie să recunosc o bună cunoscătoare — avînd privilegiul să fi petrecut mai multe ierni în Boston pe cînd era tînără — că aceste bijuterii sînt extrem de scumpe și că dacă le-ați vinde ați lua un preț foarte bun pe ele.

În aceste împrejurări, lord Canterville, sînt sigur că veți fi de acord cu mine că ele nu mai trebuie să rămînă în posesia mea. În afară de asta, toate aceste pietre oricît de potrivite și necesare ar fi pentru aristocrația britanică, ar fi total nepotrivite pentru cei care au fost crescuți după principiile simplității republicane. Trebuie să vă spun totuși că Virginia ar fi foarte bucuroasă dacă i-ați îngădui să păstreze cutia ca amintire de la strămoșiul dumneavoastră nefericit. Întrucît ea este foarte veche și ar trebui reparată, poate că veți accepta. În ceea ce mă privește, mărturisesc că sînt surprins că unui copil de-al meu să-i placă orice formă de medievalism, asta explicîndu-se doar prin faptul că ea s-a născut în suburbiile Londrei după ce d-na Otis se întorsese dintr-o călătorie la Atena.

Lordul Canterville ascultă foarte serios discursul cinstitului pastor răsucindu-și din cînd în cînd mustața pentru a-și ascunde zîmbetul involuntar iar cînd d-nul Otis termină îi strînse mîna cordial și-i spuse :

— Dragul meu domn, fiica dumneavoastră i-a făcut un mare serviciu strămoșului meu și-i sîntem foarte îndatorați pentru curajul ei. Bijuteriile sînt cu siguranță ale ei și cred că dacă aș fi atît de meschin să i le iau, individul acela s-ar întoarce într-o clipă din mormînt făcîndu-mi viața un infern.

Cît despre faptul că ar fi bijuterii de familie, tot ce aparține într-adevăr familiei este trecut într-un testament sau document legal ori de existența acestor bijuterii nu scrie nicăieri. Vă asigur că am dreptul la ele tot atît de mult ca valetul meu iar

cînd domnișoara Virginia va crește sînt convins că va fi foarte bucuroasă să le poarte.

Și-n afară de asta, domnule Otis, uitați că ați cumpărat castelul și fantoma la același preț și deci tot ce aparține fantomei trece în posesia dumneavoastră întrucît orice activitate ar fi desfășurat Sir Simon noaptea pe coridor, legal el este mort iar dumneavoastră deveniți moștenitorul lui în urma cumpărării proprietății.

Domnul Otis fu foarte mîhnit de refuzul lordului Canterville și-i imploră să revină asupra deciziei sale dar bunul lord rămase ferm pe poziție și în cele din urmă îl convinse pe pastor să-i permită fiicei lui să primească darul pe care i-l făcuse fantoma.

În primăvara lui 1890, cînd tînăra ducesă de Cheshire fu prezentată reginei cu ocazia căsătoriei, bijuteriile ei fură foarte admirate. Pentru că Virginia primi diadema de ducesă ca — o răsplată pentru bunătatea ei și se mărită cu ducele de Cheshire cînd se făcu mare. Erau amîndoi atît de frumoși și se iubeau atît de mult încît toți fură fermecați de tînăra pereche, în afară de marchiza de Dumbleton care încercase să-l facă pe duce să se însoare cu una din cele șapte fete ale ei.

Tinerii dădură trei petreceri fastuoase cu această ocazie. Domnul Otis era foarte legat de tînărul duce dar, teoretic, el ura titlurile și ca să folosim propriile sale cuvinte „datorită influenței dăunătoare a aristocrației iubitoare de plăceri, adevăratele principii ale simplității republicane vor fi uitate".

Obiecțiile lui fură respinse în totalitate și cred că atunci cînd o conducea pe fiica sa la altar, nu exista în toată Anglia un om mai fericit și mai mîndru decît el. După ce se sfîrși luna de miere, ducele și ducesa făcură o vizită la Canterville Chase iar în ziua următoare merseră în grădina pustie a bisericii.

La început nu știuseră deloc ce inscripție să fie pusă pe mormîntul lui Sir Simon, dar în cele din urmă se hotărîseră ca dedesubtul numelui lui să fie gravate versurile de pe fereastra din bibliotecă.

Ducesa adusese cîțiva trandafiri pe care-i împrăștiă pe mormînt și după ce stătură puțin lîngă el se îndreptară încet spre altarul din biserica acum în ruine. Acolo ducesa se așeză pe un stîlp căzut la pămînt, în timp ce ducele, la picioarele ei fuma o țigară privindu-i ochii minunați. Deodată își aruncă țigara și-i spuse luîndu-i mîna :

— Virginia, o soție nu trebuie să aibă secrete față de soțul ei !

— Dragul ceu Cecil, dar n-am nici un secret față de tine !

— Ba da, răspunse el zîmbind, nu mi-ai povestit niciodată ce s-a întîmplat atunci cînd ai plecat cu fantoma.

— N-am spus nimănui asta pînă acum, Cecil, zise ea serios.

— Știu, dar ai putea să-mi spui mie.

— Te rog, nu mă întreba nimic, Cecil ! Nu pot să-ți spun. Sărmanul Sir Simon ! Lui îi datorez multe lucruri. Da, e adevărat, Cecil, nu rîde !

M-a făcut să înțeleg ce este viața și ce înseamnă Moartea și de ce Dragostea este mai tare decît ea.

Ducele se ridică și-și sărută soția cu dragoste.

— Poți să-ți păstrezi secretul atîta timp cît eu o să fiu în inima ta, șopti el.

— Ai fost mereu în inima mea, Cecil.

— Ai să spui asta și copiilor noștri într-o zi, nu-i așa ?

Virginia se înroși.

MILIONARUL MODEL
— O notă de admirație —

Dacă nu ești bogat ,la ce bun să fii un tip încîntător. Farmecul este privilegiul celor bogați, nu profesia celor fără slujbă. Săracii trebuie să fie practici și prozaici. E mai bine să ai un venit stabil decît să fii fermecător. Acestea sînt marile adevăruri ale vieții moderne pe care Hughie Erskine nu le-a înțeles niciodată. Sărmanul Hughie! Trebuie să admitem că din punct de vedere intelectual nu era prea interesant. N-a spus în viața sa un lucru extraordinar nici măcar unul care să te cotrarieze. Dar, altfel, era un tip care arăta minunat, cu părul creț, șaten, cu un profil perfect și ochi cenușii.

Se înțelegea la fel de bine cu bărbații cît și cu femeile și putea obține orice în afară de bani. Tatăl său îi lăsase prin testament spada cavalerească și o „Istorie a Războiului din Peninsulă" în 15 volume.

Hughie atîrnase spada deasupra oglinzii și pusese „Istoria" pe un raft între „Ghidul lui Ruff" și „Magazinul Bailey", și trăia cu 200 de liro pe an pe care i le asigura o mătușă bătrînă.

Încercase de toate. Fusese agent de bursă 6 luni. Dar ce era să facă un fluture printre bivoli și urși ?

Fusese negustor de ceai ceva mai mult timp, dar se plictisise curînd de ceai negru chinezesc.

Încercase apoi să vîndă vin sec. N-a mers. Vinul era prea sec. În cele din urmă nu s-a mai apucat de nimic, fiind un minunat și nefolositor tînăr cu un profil superb și fără ocupație.

Ca să fie cum e mai rău, mai era și îndrăgostit. Fata pe care o iubea se numea Laura Merton și era fiica unui colonel în retragere care-și pierduse firea și digestia și India și nu-și mai găsise nici una.

Laura îl adora și Hughie era gata să-i sărute șireturile. Formau cel mai frumos cuplu din Londra și nu-i despărțea nici măcar o monedă de un penny. Colonelul ținea foarte mult la Hughie însă nu vroia să audă de căsătorie.

„Să vii la mine, băiete, cînd o să ai 10 mii de lire ale tale, și atunci o să mai vedem", obișnuia să spună colonelul, iar Hughie era foarte abătut în zilele acelea și trebuia să se ducă la Laura să-l consoleze.

Într-o dimineață pe cînd mergea pe drumul spre parcul Holland, unde locuia familia Merton, s-a întîmplat să-l zărească pe un bun prieten de-al său pe nume Alan Trevor. Trevor era pictor. Într-adevăr mulți oameni se ocupă azi cu pictura, dar el era un artist, iar artiștii sînt cam rari. Era un tip ciudat, necioplit, cu favoriți și barbă roșcată, neîngrijită. Cu toate astea, cînd lua pensula în mînă era un adevărat maestru și tablourile lui erau foarte căutate. Alan a fost foarte atras de Hughie la început, trebuie să știți, datorită farmecului personal. „Singurii oameni pe care ar trebui să-i cunoască pictorii", obișnuia să spună Trevor, „sînt cei fermecători și frumoși, oamenii care provoacă o plăcere

estetică cînd te uiți la ei și o destindere intelectuală cînd discuți cu ei.

Bărbații perfecți și femeile frumoase conduc lumea, sau cel puțin așa ar trebui să fie".

Deși gîndea așa, după ce l-a cunoscut pe Hughie mai bine, a ajuns să-l placă la fel de mult și pentru mintea sa strălucitoare, pentru optimism, pentru felul sau de a fi, generos și îndrăzneț. Și de aceea i-a dat voie să intre oricînd în atelierul său.

Cînd a intrat, Hughie l-a găsit pe Trevor făcînd ultimele retușuri la un tablou minunat, în mărime naturală reprezentînd pe un cerșetor. Cerșetorul însuși, în carne și oase, stătea în picioare pe un soclu într-un colț al atelierului. Era un bătrîn zbîrcit cu fața ca o coajă crăpată și cu o expresie jalnică. Pe umeri îi atîrna o haină maronie jerpelită, toată numai zdrențe, iar încălțările grosolane erau peticite și cîrpite. Se sprijinea cu o mînă într-un baston ordinar iar cu cealaltă își ținea pălăria boțită ca și cînd ar fi cerut de pomană.

„Ce model extraordinar!" șopti Hughie în timp ce dădea mîna cu prietenul său.

„Extraordinar spui?", a strigat Trevor cît a putut de tare. „Cred și eu!" Cerșetori ca ăsta nu întîlnești în fiecare zi. Un trouvaille mon cher. Un Velasquez în carne și oase! Cerule! Ce gravură ar fi făcut Rembrandt după el!"

„Bietul de el", spuse Hughie, „ce jalnic arată! Dar presupun că, din punctul de vedere al unui pictor, figura lui e un adevărat noroc."

„Sigur", spuse Trevor, „doar nu vrei ca un cerșetor să arate fericit, nu?"

„Cît primește un model pentru pozat?" a întrebat Hughie după ce s-a așezat confortabil pe divan.

„Un șiling pe oră."

„Și tu cît iei pentru tablou, Alan ?"

„A, pentru ăsta iau 2 000."

„De lire ?"

„Nu. De guinee. Pictorii, poeții și fizicienii sînt plătiți totdeauna în guinee."

„Cred că trebuie să-i revină și modelului un procent", a spus Hughie rîzînd. „Și el lucrează la fel de greu ca și tine."

„Prostii ! Nu știi ce greu e să pictezi stînd toată ziua în fața șevaletului. E ușor să vorbești, dar te asigur că sînt clipe cînd Arta seamănă foarte mult cu munca manuală. Dar ia nu mai sporovăi : sînt foarte ocupat. Fumează o țigară și fă liniște.

După un timp intră o servitoare și-i spuse lui Trevor că tîmplarul cu ramele vrea să-i spună două vorbe.

„Să nu pleci, Hughie", spuse el înainte de a ieși, „Mă întorc numaidecît."

„Bătrînul cerșetor profită de lipsa pictorului ca să se odihnească o secundă pe banca de lemn din spatele său. Părea așa de disperat, de distrus încît Hughie nu putu să nu-l compătimească și se căută prin buzunare să vadă ce bani are. Nu găsi decît o liră și ceva mărunțiș. „Săracul bătrîn", își spuse în sinea lui, „și-i dorește mai mult decît mine : Dar asta înseamnă că nu voi mai lua nici o birjă timp de două săptămîni." Apoi traversă atelierul ca să strecoare moneda în palma cerșetorului.

Bătrînul tresări și un zîmbet palid îi trecu peste buzele uscate. „Mulțumesc domnule, mulțumesc."

Apoi sosi Trevor iar Hughie se scuză și plecă roșind un pic, gîndindu-se la ce făcuse. Își petrecu

zina cd Laura primind o admonestare încîntătoare pentru extravaganța pe care și-o permisese și apoi trebui să plece acasă.

În aceeași seară, pe la ora 11, Hughie intră în clubul Palette, și-l găsi pe Trevor stînd singur în fumoar, bînd vin alb cu apă gazoasă.

„Hei, Alan, ai terminat tabloul ?“ l-a întrebat în timp ce-și aprindea o țigară.

„Terminat și înrămat, băiete !“ răspunse Trevor. „Și, fiindcă veni vorba, ai făcut o cucerire. Modelul pe care l-ai văzut îți e devotat. A trebuit să-i spun totul despre tine : cine ești, unde stai, ce venit ai, ce planuri ai.“

„Dar, dragă Alan“, strigă Hughie, „o să-l găsesc probabil așteptîndu-mă cînd mă voi întoarce acasă. Sînt sigur că glumești ! Bietul nenorocit ! Aș vrea să pot face ceva pentru el. Cred că e îngrozitor să fie cineva așa de năpăstuit. Am o mulțime de haine vechi acasă. Crezi că o să vrea să ia vreuna ? Zdrențele alea de pe el erau numai fîșii.“

„Dar arăta atît de minunat în ele“, spuse Trevor. „Nu l-aș picta într-o redingotă pentru nimic în lume. Ce numești tu zdrențuit eu găsesc că e minunat, iar ceea ce numești tu sărăcăcios eu consider că e pitoresc. Oricum o să-i vorbesc despre oferta ta.“

„Alan“, spuse Hughie serios, „voi pictorii nu aveți pic de inimă.“

„Inima unui artist este capul său“, răspunse Trevor. „Și în afară de asta, treaba noastră e să înfățișăm lumea așa cum o vedem noi, nu s-o facem cum știm că e într-adevăr. A chacun son métier. Și acum spune-mi ce mai face Laura. Bătrînul, modelul, s-a interesat foarte mult de ea.“

„Doar nu vrei să spui că i-ai vorbit despre Laura ?“, spuse Hughie.

„Ba sigur că i-am vorbit. Ştie totul despre neînduplecatul colonel, despre dulcea Laura şi despre cele 10 000 de lire.“

„I-ai spus cerşetorului ăluia de toate treburile mele personale ?“ strigă Hughie roşu de supărare.

„Dragul meu“, spuse Trevor zîmbind, „acel bătrîn cerşetor, cum îi zici tu, e unul din cei mai bogaţi oameni din Europa. Poate cumpăra toată Londra mîine fără să-şi depăşească contul în bancă. Are cîte o casă în fiecare capitală, mănîncă în farfurie de aur şi poate opri cînd doreşte începerea unui război de către Rusia.“

„Ce dumnezeu vrei să spui ?“, a exclmat Hughie.

„Exact ceea ce spun“, a zis Trevor. „Bătrînul pe care l-ai văzut azi în atelier era Baronul Hausberg. E un bun prieten de-al meu, îmi cumpără toate tablourile şi lucruri de genul ăsta, şi acum o lună mi-a dat comandă să-l pictez în postură de cerşetor. Que voulez vous ? La fantasie d'un millionaire ! Şi trebuie să recunosc că arăta grozav în zdrenţele lui, sau, mai bine zis, în ale mele. E de fapt un costum vechi luat din Spania.“

„Baronul Hausberg ! Doamne, dumnezeule ! şi eu care i-am dat o liră !“, a strigat Hughie şi s-a afundat în fotoliu cu o figură îngrozită.

„I-ai dat o liră !?“, a strigat Trevor şi a izbucnit într-un hohot de rîs. „Dragul meu, n-o s-o mai vezi înapoi. Son affaire c'est l'argent des autres.“

„Cred c-ar fi trebuit să-mi spui, Alan“, a zis Hughie îmbufnat, „şi nu să mă laşi să mă fac de rîs.“

„Ei bine, mai întîi, Hughie", a spus Trevor, nu mi-a trecut niciodată prin minte că dai de pomană așa cu mîna largă. Aș înțelege să săruți un model drăguț, dar să dai o liră unui model respingător — pe Jupiter, nu mi-am imaginat! În afară de asta, adevărul e că azi n-am fost acasă pentru nimeni și cînd ai venit tu nu știam dacă lui Hausberg i-ar fi plăcut să-i pronunț numele. Știi că nu era îmbrăcat ca lumea."

„Ce neghiob trebuie să mă creadă!" a spus Hughie.

„Nici vorbă. Era foarte bine dispus după ce ai plecat. Rîdea pe înfundate și-și freca mîinile zbîrcite. Nu-mi dădeam seama de ce era așa de curios să știe atîtea despre tine, dar acum înțeleg totul. O să investească lira, pe care i-ai dat-o, în folosul tău, Hughie, rambursîndu-ți profitul din 6 în 6 luni și avînd o poveste uluitoare de spus după cină."

„Sînt un amărît", a mormăit Hughie. „Cel mai bun lucru pe care pot să-l fac e să mă duc să mă culc. Și, dragul meu Alan, nu trebuie să mai spui nimănui despre asta. N-aș mai îndrăzni să scot capul în lume."

„Prostii! Asta este cea mai bună dovadă a naturii tale filantropice, Hughie. Nu fugi. Mai ia o țigară și poți vorbi despre Laura cît vrei."

Dar Hughie nu putea fi oprit. A plecat acasă pe jos, simțindu-se foarte nefericit, lăsîndu-l pe Alan Trevor într-o criză de rîs.

În dimineața următoare, pe cînd lua micul dejun, servitoarea, îi aduse o carte de vizită pe care scria *„DOMNUL GUSTAVE NAUDIN;* de la part. de M. *le Baron HAUSBERG".*

„Presupun că a venit pentru scuze", și-a zis Hughie și i-a spus servitoarei să-l poftească pe vizitator.

Un bătrîn cu ochelari cu ramă de aur și păr grizonat intră în cameră și spuse cu un ușor accent franțuzesc :

„Am cumva onoarea să mă adresez domnului Erskine ?"

Hughie a înclinat capul.

„Vin din partea *Baronului Hausberg*", a continuat el. „Baronul..."

„Vă implor, domnule, să-i transmiteți sincerele mele scuze", a bîlbîit Hughie.

„Baronul", spuse bătrînul domn zîmbind, „m-a delegat să vă aduc această scrisoare". Și îi întinse un plic sigilat.

Pe plic era scris „Un cadou de nuntă pentru Hugh Erskine și Laura Merton, de la un bătrîn cerșetor" iar înăuntru se găsea un cec de 10 000 de lire.

Cînd s-au căsătorit, Alan Trevor a fost cavaler de onoare, iar baronul a ținut un toast la masă.

„Modele milionare, a remarcat Alan, sînt destul de greu de găsit dar, pe Jupiter, milionari model sînt și mai greu de găsit."

SFINXUL FĂRĂ SECRETE
— O gravură —

Într-o dimineață, pe cînd eram pe terasă la Cafe de la Paix gîndindu-mă la splendoarea și decadența vieții pariziene și admirînd ciudata panoramă de mîndrie și sărăcie din jurul meu, am auzit pe cineva strigîndu-mă. Întorcîndu-mă îl zării pe lordul Marchison. Nu ne mai văzusem din colegiu, de acum aproape zece ani, așa că am fost bucuros să-l văd și i-am strîns mîna cu căldură.

La Oxford fusesem prieteni foarte buni. Îmi plăcuse mult de el : era un bărbat fermecător, vesel și de familie bună. Obișnuiam să-i spunem că ar fi omul cel mai de treabă dacă n-ar spune întotdeauna adevărul, dar cred că-l admiram și mai mult pentru asta. Îl găseam acum foarte schimbat. Părea neliniștit și uimit, îndoindu-se parcă de ceva.

Fiind sigur că nu era vorba de un scepticism modern, pentru că Murchison era un tory convins și credea în Pentateuc (primele cinci cărți ale Vechiului Testament) tot atît de tare cît credea în Camera Lorzilor, am dedus că e vorba de o femeie și l-am întrebat dacă nu se însurase încă.

— Nu înțeleg femeile prea bine, mi-a răspuns el.

— Dragul meu Gerald, pe femei trebuie să le iubești nu să le înțelegi !

— Nu pot iubi o femeie fără să am încredere în ea, replică el.

— Cred că există un mister în viața ta, Gerald, exclamai eu, spune-mi-l și mie !

— Hai să ne plimbăm puțin cu trăsura, spuse el, e prea multă lume aici. Nu, nu o trăsură galbenă, uite, aceea verde închis ar fi bună.

Peste puțin timp mergeam pe bulevard în jos, în direcția Madeleine.

— Unde vrei să ne ducem ? îl întrebai.

— O, unde vrei tu ! răspunse el, la restaurantul din Bois. Vom lua cina acolo iar tu îmi vei povesti ce-ai mai făcut de cînd nu ne-am văzut.

— Vreau mai întîi tu să-mi povestești, i-am spus. Vorbește-mi despre misterul tău !

Scoase din buzunar o cutie mică din piele cu încuietoarea din argint și mi-a întinse. Am deschis-o. Înăuntru era fotografia unei femei înalte și subțiri, oarecum stranii, cu ochii mari și părul despletit...

Semăna cu o clairvoyante [1] și era înfășurată în blănuri.

— Ce crezi de chipul ei ? mă întrebă el, e sincer ?

Îl privii cu atenție. Mi se părea chipul unei femei care avea un secret, dar nu-mi puteam da seama dacă era vorba de un secret bun sau rău.

Frumusețea ei era formată din mai multe secrete — de fapt era o frumusețe psihologică nu plastică —

---

(1) Prezicătoare a destinului, în franceză, original.

iar zîmbetul imperceptibil ce-i juca pe buze era mult prea subtil ca să fie cu adevărat fermecător.

— Ei, strigă el nerăbdător, ce zici ?

— Este Gioconda în blănuri, am răspuns eu. Spune-mi totul despre ea !

— Nu acum, după cină, spuse el și începu să vorbească despre altceva.

Cînd chelnerul ne aduse cafeaua și țigările i-am amintit lui Gerald de promisiune. Se sculă de pe scaun, se plimbă puțin prin cameră, apoi, afundîndu-se într-un fotoliu, începu să-mi povestească :

— Într-o după amiază, pe la ora cinci, mă plimbam pe Bond Street. Era foarte aglomerat iar circulația aproape se blocase. Lîngă trotuar era o șaretă galbenă care, nu știu de ce, mi-a atras atenția. Cum treceam pe lîngă ea apăru la geam chipul pe care ți l-am arătat azi. M-a fascinat pe loc. Toată noaptea m-am gîndit la el. A doua zi am colindat tot orașul uitîndu-mă în fiecare trăsură și așteptînd să apară șareta galbenă, dar n-am găsit-o pe ma belle inconnue [1]. În cele din urmă, am ajuns să cred că totul n-a fost decît un vis. La o săptămînă după asta luam masa cu Madame de Rastail. Cina era de la ora opt dar la opt și jumătate mai așteptam încă în salon. În sfîrșit, servitorul deschise ușa și o anunță pe Lady Alroy. Era chiar femeia pe care o căutasem atît ! Intră foarte încet îmbrăcată în dantelă gri și spre marea mea bucurie, fui rugat să-i dau brațul și s-o conduc în sufragerie.

După ce ne așezasem i-am spus cu inocență :

— Cred că v-am zărit pe Bond Street acum cîteva zile, Lady Alroy !

---

(1) Frumoasa mea necunoscută, în franceză în original.

Se făcu palidă și spuse încet :

— Vă rog să nu vorbiți așa tare : s-ar putea să vă audă cineva !

Regretai că începusem atît de prost și începui să vorbesc despre piesele de teatru franțuzești.

Vorbea puțin, cu aceeași voce muzicală joasă fiindu-i parcă frică să n-o audă cineva. M-am îndrăgostit de ea prostește iar atmosfera aceea nedefinită de mister care o înconjura îmi ațița curiozitatea la maximum. Cînd plecă, la foarte scurt timp după masă, o întrebai dacă și cînd aș putea să-i fac o vizită. Șovăi o clipă uitîndu-se în jur și spuse :

— Da, mîine la cinci fără un sfert.

O implorai apoi pe Madame de Rastail să-mi povestească despre ea. Tot ce mi-a putut spune a fost că era văduvă și că locuia într-o casă frumoasă în Park Lane.

Și cum cineva începu după aceea să facă o dizertație plicticoasă despre văduve, cu exemplificări asupra celor mai reușite căsătorii, m-am sculat și am plecat acasă.

A doua zi am sosit în Park Lane la ora fixată dar valetul îmi spuse că Lady Airoy tocmai ieșise.

Atunci mă îndreptai spre club foarte nefericit și uimit și după multă chibzuială îi scrisei o scrisoare întrebînd-o dacă îmi permite s-o vizitez din nou.

N-am primit nici un răspuns cîteva zile ; în cele din urmă primii un bilet prin care îmi spunea că va fi acasă duminică la patru. Biletul avea un post scriptum curios : „Vă rog să nu-mi mai scrieți aici ! Vă voi explica totul cînd o să vă văd !

Mă primi duminică și fu încîntătoare dar, pe cînd mă pregăteam să plec, mă imploră dacă îi voi

mai scrie vreodată să adresez scrisoarea „d-nei Knox, Green Street".

— Am motivele mele pentru care nu pot primi scrisori acasă.

M-am întîlnit cu ea de mai multe ori în acel sezon, dar atmosfera de mister n-o părăsea niciodată.

La început am crezut că era vorba de un bărbat însă era atît de inabordabilă încît asta era imposibil. Îmi era într-adevăr foarte greu să ajung la vreo concluzie pentru că ea semăna cu acele cristale ciudate din muzeu care uneori sînt limpezi iar alteori se tulbură.

În final m-am hotărît s-o cer de soție : mă săturasem de neîncetatul secret care învăluia vizitele și scrisorile mele. I-am scris solicitîndu-i o întrevedere lunea următoare la șase. A acceptat și am fost în al nouălea cer. Mă îndrăgostisem de ea în ciuda misterului — cum credeam atunci ca urmare a acestuia — cum știu acum.

Iubeam femeia din ea și tot acel mister mă tulbura, mă înnebunea. De ce, oare destinul mi-o scosese în cale ?

— Ai descoperit pînă la urmă, nu ?

— Mă tem că da, răspunse el. Judecă și tu.

Cînd sosi ziua de luni m-am dus să iau prînzul cu unchiul meu. Pe la ora patru eram în Marylebone Road.

Unchiul, după cum știi, stă în Regent ! Park.

Întrucît voiam să merg spre Piccadilly, am scurtat drumul trecînd pe niște străduțe periferice.

Deodată am zărit-o în față pe Lady Alroy, cu un văd gros pe față mergînd repede. Ajungînd la ultima

casă de pe stradă, urcă pe scări, descuie ușa și intră înăuntru.

„Asta-i misterul deci", îmi spusei eu și începui să cercetez locul. Părea un cartier unde se puteau închiria camere. Jos, pe prag era batista ei pe care pesemne o scăpase din mînă. Am luat-o și-am pus-o în buzunar. Apoi m-am gîndit ce să fac. Am ajuns la concluzia că n-am nici un drept s-o spionez așa că am plecat la club. La șase am fost la ea. Stătea pe canapea îmbrăcată într-o rochie de casă argintie. Arăta de-a dreptul încîntător.

— Sînt așa de bucuroasă că vă văd ! N-am ieșit din casă toată ziua.

O privii stupefiat și, scoțînd batista din buzunar, i-o întinsei.

— Ați pierdut asta în Cumnor Street azi după masă, Lady Alroy, îi spusei foarte calm.

Se uită la mine îngrozită, dar nu făcu nici un gest să ia batista.

— Ce ați căutat acolo ? am întrebat-o.

— Cu ce drept mă întrebați ? zise ea.

— Cu dreptul bărbatului care vă iubește, am replicat. Am venit aici să vă cer mîna.

Își ascunse fața în mîini și izbucni în plîns.

— Trebuie să-mi spuneți, continuai.

Atunci, ridicîndu-se, se uită drept în ochii mei și spuse :

— Lord Murchison, n-am nimic să vă spun.

— V-ați dus acolo să vă întîlniți cu cineva, ăsta e misterul dumneavoastră.

Se făcu albă la față și zise :

— Nu m-am dus să mă întîlnesc cu nimeni !

— Chiar nu puteți să-mi spuneți adevărul ? am exclamat.

— Dar vi l-am spus !

Eram îngrozitor de furios, nu știu precis ce i-am spus, însă știu că au fost lucruri îngrozitoare.

În cele din urmă am ieșit în fugă din casă.

A doua zi mi-a scris o scrisoare pe care am trimis-o înapoi nedesfăcută și am plecat în Norvegia cu Alan Colville. M-am întors peste o lună și primul lucru pe care l-am citit în Morning Post a fost moartea Lady-ei Alroy. Răcise la Operă și murise în cinci zile de congestie pulmonară. M-am închis în casă și n-am mai vrut să văd pe nimeni. O iubisem atît de mult, o iubisem nebunește ! Dumnezeule ! cum o mai iubisem pe femeia asta !

— Ai fost pe urmă la casa aceea ? l-am întrebat.

— Da. M-am dus într-o zi pe Cumnor Street. Nu puteam să n-o fac, eram chinuit de îndoieli.

Am bătut la ușă și mi-a deschis o femeie respectabilă.

Am întrebat-o dacă avea camere de închiriat.

— Păi, domnule, saloanele ar fi de închiriat.

N-am mai văzut-o de trei luni pe doamna care le închiriase și întrucît nu mi-a mai plătit chiria, le puteți lua dvs.

— Asta e doamna ? am întrebat-o arătîndu-i fotografia.

— Da, ea e. Cînd vine înapoi, domnule ?

— Doamna a murit, răspunsei eu.

— O, nu ! Era chiriașa mea cea mai bună. Îmi plătea trei guinee pe săptămînă doar ca să stea în salon din cînd în cînd.

— Se întîlnea cu cineva aici ? o întrebai, însă ea mă asigură că nu, că venea mereu singură.

— Și ce dumnezeu făcea aici ? strigai eu.

— Stătea pur și simplu în salon, citea și cîteodată lua ceaiul, răspunse femeia. N-am știu ce să-i spun și-am plecat.

— Ce crezi acum c-a fost asta ? Femeia a mințit, nu-i așa ?

— Nu, nu aminţit.

— Atunci de ce se ducea acolo Lady Alroy ?

— Dragul meu Gerald, am răspuns, Lady Alroy avea pur și simplu mania misterului. A închiriat camerele acelea pentru plăcerea de a merge acolo cu vălul tras pe față și imaginîndu-și că e o eroină de roman.

Avea o adevărată pasiune pentru secrete, dar nu era decît un sfinx fără secrete.

— Chiar crezi asta ?

— Sînt sigur, i-am răspuns.

Scoase cutiuța din piele, o deschise și se uită la fotografie.

— Oare ? spuse el în cele din urmă.

OSCAR WILDE

CRIMA LORDULUI ARTHUR SAVILE
— un studiu al datoriei —

Era ultima recepție a Lady-ei Windermere înainte de paști și Benetinck House era mai plină decît de obicei. Șase miniștri din Cabinet veniseră direct de la o altă recepție importantă, toți cu pieptul plin de decorații, femeile erau îmbrăcate în cele mai elegante rochii, iar în fundul galeriei de tablouri se afla prințese Sophia de Carlsrühe, o femeie cu o înfățișare bărbătească, cu ochi mici și negri, împodobită cu minunate smaralde. Vorbea tare într-o franceză stricată, rîzînd într-una de tot ce auzea. Era într-adevăr o splendidă mulțime pestriță. Doamne frumoase conversau afabil cu radicali violenți, pastori cunoscuți cu sceptici eminenți, cîțiva episcopi urmăreau prin toată camera o primadonna trupeșă, pe scări se aflau cîțiva academicieni regali deghizați în artiști.

Întreaga casă era înțesată cu genii. De fapt era una din cele mai frumoase petreceri ale Lady-ei Windermere, iar prințesa nu plecă decît la ora unsprezece și un sfert. Îndată după asta, Windermere se întoarse în galeria de tablouri, acolo unde

un celebru economist tocmai explica solemn teoria științifică a muzicii unui virtuos indignat venit din Ungaria, și începu să vorbească cu ducesa de Paisley. Aceasta arăta într-adevăr minunat, cu gîtul ei lung marmorean, ochii mari albaștri ca floarea de nu-mă-uita și părul de aur. Era or pur dar nu culoarea aceea asemănătoare paiului care azi uzurpă frumosul nume de aur, ci auriul razelor de soare sau acela ascuns în chihlimbar și-i dădea chipului ei o expresie angelică și ceva din fascinația unui păcătos. Ea constituia un studiu psihologic ciudat. De foarte tînără încă descoperise importantul adevăr cum că nimic nu se aseamănă mai mult cu inocența ca indiscreția. Printr-o serie de escapade nechibzuite, jumătate din ele absolut nevinovate, acumulă toate privilegiile unei personalități. Își schimbase nu o dată soțul : într-adevăr Debrett îi atribuise trei căsătorii, dar întrucît nu-și schimbase niciodată amantul, oamenii încetaseră de mult s-o mai bîrfească.

Avea acum patruzeci de ani, n-avea copii, în schimb avea acea pasiune nebună pentru distracții care constituie secretul tinereții fără bătrînețe. Deodată începu să privească prin sală nerăbdătoare și spuse cu vocea ei de contralto :

— Unde este chiromantul meu ?

— Chiro... ce, Gladys ? exclamă ducesa tresărind involuntar.

— Chiromantul meu, ducesă ; nu mă pot lipsi de el în prezent.

— Draga mea Gladys, ești întotdeauna atît de originală ! șopti ducesa încercînd să-și amintească

ce însemna chiromant sperînd în același timp că nu era un doctor [1].

— Vine să se uite la mîna mea de două ori pe săptămînă, în mod regulat și credemă că își dă toată osteneala !

— Dumnezeule ! își spuse ducesa, este totuși un doctor. Ce îngrozitor ! Sper că măcar este străin' N-ar fi atît de rău atunci !

— Trebuie neapărat să ți-l prezint !

— Să mi-l prezinți ! doar nu vrei să spui că e aici ? strigă ducesa începînd să se uite în jur pe deasupra evantaiului ei ca o carapace de broască țestoasă și a unui șal de dantelă cam uzat pentru ca să aibă timp să fugă.

— Bineînțeles că e aici. Nici nu mă gîndesc să dau vreo petrecere la care să nu-l invit și pe el. Îmi spune că am o mînă de adevărat mediu și că dacă degetul meu mare ar fi fost puțin mai mic aș fi fost o pesimistă incurabilă și m-aș fi călugărit.

— O, înțeleg ! făcu ducesa cu un suspin de ușurare, îți spune norocul, presupun ?

— Și norocul și nenorocul, replică Lady Windermere, absolut tot. De exemplu, la anul voi fi în mare pericol și pe uscat și pe apă, așa că voi trăi într-un balon și îmi voi lua mîncarea într-un coș în fiecare seară. Totul este scris pe degetul meu mic sau în palmă, nu știu precis unde.

— Dar asta nu înseamnă oare să ispitești providența, Gladys ?

— Dragă ducesă, cred că de data asta providența va rezista ispitei. Fiecăruia ar trebui să i se

---

[1] Cheiromantist = chiromant. Cheiropodist = doctor în limba engleză în original.

ghicească în palmă o dată pe lună, ca să știe ce nu trebuie să facă. Bineînțeles că tot n-am ține seama de asta, dar e atît de plăcut să fii avertizat!

Dacă nu se duce cinevt imediat să-l aducă pe domnul Podgers va trebui să mă duc eu însămi!

— Lăsați-mă pe mine să mă duc, Lady Windermere, spuse un tînăr înalt care stătea lîngă ea și asculta conversația cu un zîmbet amuzat.

— Vă mulțumesc din suflet, Lord Arthur, dar mi-e teamă că nu-l veți recunoaște.

— Dacă e atît de minunat pe cît spuneți, Lady Windermere, nu pot să nu-l găsesc. Spuneți-mi doar cum arată și vi-l voi aduce imediat.

— Nu arată deloc ca un chiromant, adică nu e misterios sau ezoteric sau romantic. E un om mic și îndesat, cu un cap chel caraghios și cu ochelari mari cu rame din aur, așa, între un medic și un avocat. Îmi pare foarte rău, dar zău dă nu e vina mea. Oamenii sînt atît de politicoși! Toți pianiștii mei arată ca niște poeți și invers. Îmi amintesc că în sezonul trecut am invitat la cină un conspirator absolut îngrozitor, un bărbat care omorîse nu știu cîți oameni, care era îmbrăcat întotdeauna cu un palton din zale și care umbla mereu cu un pumnal în mînă. Cînd a venit arăta exact ca un preot bătrîn și cumsecade și toată seara ne-a amuzat cu glumele lui. Era foarte amuzant, desigur, însă eu am fost extrem de dezamăgită, iar cînd l-am întrebat de haina de zale a început să rîdă și a spus că în Anglia e mult prea frig pentru așa ceva.

Ah, iată-l pe domnul Podgers! Domnule Podgers, vreau să-i ghicești în palmă ducesei de Paisley. Ducesă, trebuie să vă dați jos mănușa! Nu, nu, stînga, cealaltă!

— Dragă Gladys, mă tem că nu e cinstit ce facem noi, spuse ducesa și-și descheie ezitînd nasturii de la mănușă sa cam murdară.

— Ce e interesant nu e niciodată cinstit, spuse Lady Windermere, on a fait le monde ainsi. Dar trebuie să fac prezentările. Ducesă, acesta este domnul Podgers, chiromantul meu favorit. Domnule Podgers, aceasta este ducesa de Paisley, și dacă o să-i spuneți că are muntele lunii mai înalt decît la mine, n-am să mai cred niciodată în dumneavoastră.

— Sînt convinsă, Gradys, că nu există nimic de genul ăsta în palma mea, zise ducesa grav.

— Înălțimea voastră are dreptate, spuse domnul Podgers uitîndu-se la mîna ei mică și grasă cu degetele scurte și pătrate, muntele lunii nu e dezvoltat. Totuși linia vieții este excelentă. Îndoiți puțin mîna, vă rog! Mulțumesc. Trei linii distincte pe racette. Ve-ți trăi mult, ducesă, și ve-ți fi foarte fericită. Ambiția — foarte moderată, linia intelectualului — nu prea exagerată, linia inimii...

— Fiți vă rog indiscret, domnule Podgers! strigă Lady Windermere.

— Nimic nu mi-ar face o plăcere mai mare, mărturisi domnul Podgers, înclinîndu-se, dacă și ducesa ar fi fost vreodată indiscretă, dar îmi pare rău că trebuie să spun că văd aici o totală permanență a afecțiunii combinată cu un simț al datoriei foarte puternic.

— Vă rog să continuați, domnule Podgers, spuse ducesa, foarte satisfăcută de cele auzite.

— Economia este una din virtuțile dumneavoastră, continuă domnul Podgers.

Lady Windermere izbucni în hohote de rîs.

— Economia este un lucru foarte bun, remarcă ducesa cu blîndețe. Cînd m-am măritat cu Paisley avea unsprezece castele și nici o singură casă în care să poți locui ca lumea.

— Și acum are douăsprezece case și nici un castel, strigă Lady Windermere.

— Ei, draga mea, mie îmi place...

— Confortul, spuse domnul Podgers, îmbunătățirile maderne și sticle cu apă fierbinte în fiecare pat. Înălțimea voastră are mare dreptate. Confortul este singurul lucru pe care ni-l poate oferi civilizația.

— Ne-ați vorbit admirabil despre caracterul ducesei, domnule Podgers ; acum trebuie să ne vorbiți și despre cel al Lady-ei Flora.

Ca urmare a aprobării zîmbitoarei gazde, o tînără înaltă, cu părul de culoarea scotch-ului și omoplați înalți, înaintă cu stîngăcie din spatele canapelei și întinse o mîsă lungă, osoasă cu degete subțiri.

— Ah, o pianistă ! Înțeleg, exclamă domnul Podgers, o pianistă excelentă, dar nu o muziciană. Foarte rezervată, foarte cinstită și cu o mare dragoste față de animale.

— Adevărat ! exclamă ducesa, foarte adevărat ! Flora are la Macloskie doisprezece cîini ciobănești și și-ar transforma casa din oraș în menajerie dacă tatăl ei ar lăsa-o.

— E exact ce fac eu din casa mea în fiecare marți seara, spuse rîzînd Lady Windermere, numai că mie îmi plac mai mult leii decît cîinii.

— Singura dumneavoastră greșeală, Lady Windermere, remarcă domnul Podgers cu o plecăciune exagerată.

— Dacă o femeie nu poate să facă în așa fel încît greșelile ei să pară încîntătoare, atunci ea e doar o femelă, veni imediat răspunsul. Dar trebuie să mai ghiciți în cîteva mîini. Haideți, Sir Thomas, arătați-i domnului Podgers mîna dumneavoastră.

Un bătrîn gentelmen cu o înfățișare de geniu, îmbrăcat într-o jiletcă albă, se apropie și întinse o mînă groasă și puternică, al treilea deget fiind foarte lung.

— Un spirit aventuros, patru călătorii lungi în trecut și una în viitor. Ați naufragiat de trei ori. Nu, numai de două ori, dar ați fost în pericol de naufragiu o dată. Un conservator puternic, foarte punctual, cu o pasiune pentru colecționarea curiozităților. O boală grea la vîrsta de 16—18 ani. Ați moștenit o avere pe la treizeci de ani. Mare aversiune față de pisici și radicali.

— Extraordinar! exclamă Sir Thomas, trebuie neapărat să-i ghiciți și soției mele.

— A doua soție, spuse domnul Podgers calm ținîndu-i încă mîna într-a lui, a doua soție. Voi fi încîntat.

Dar Lady Marvel, o femeie cu o înfățișare melancolică, brunetă, cu gene sentimentale, refuză cu hotărîre să i se povestească viața.

Oricît de mult îl rugă Lady Windermere, și Monsieur de Koloff, ambasadorul rus, refuză pînă și să-și scoată mănușa. De fapt, la toți începuse să le fie frică de acest omuleț ciudat cu zîmbetul lui stereotip, ochelarii de aur și ochii strălucitori ca niște mărgele, iar cînd îi spuse sărmanei Lady-ei Fermor în fața tuturor că nu-i plăcea deloc muzica, ci numai muzicienii, părerea generală a fost că ghi-

citul în palmă este o știință foarte periculoasă care nu trebuie încurajată decît în tete-a-tete.

Totuși, lordul Arthur Savile care nu știa nimic de nefericita poveste a Lady-ei Fermor și care îl urmărise pe domnul Podgers cu foarte mare interes, dori foarte tare să i se citească și lui în palmă și fiindu-i oarecum jenă să se expună astfel, traversă camera îndreptîndu-se spre Lady Windermere și, înroșindu-se fermecător, o întrebă dacă domnul Podgers ar avea ceva împotrivă să-i ghicească și lui.

— Bineînțeles că nu, zise Lady Windermere, doar de asta e aici acum. Toți leii mei sînt dresați, lord Arthur și fac întotdeauna ce spun eu. Dar trebuie să vă avertizez dinainte că îi voi spune totul lui Sybil. Ea ia mîine masa cu mine ca să discutăm despre bonete, și dacă domnul Podgers află că aveți un caracter urît sau o tendință spre gută sau o soție care locuiește la Bayswater, fiți sigur că o să-i spun tot !

Lord Arthur dădu din cap zîmbind.

— Nu mi-e frică, răspunse el, Sybil mă cunoaște tot atît de bine cît o cunosc și eu.

— Îmi pare rău s-aud asta. Lucrul esențial care stă la baza unei căsătorii este o neînțelegere reciprocă. Nu, nu sînt deloc cinică, am pur și simplu experiență ceea ce e, de fapt, același lucru. Domnule Podgers, lordul Arthur Saville moare de nerăbdare să-i citiți și lui în palmă. Să nu-i spuneți că s-a logodit cu una din cele mai frumoase fete din Londra, pentru că anunțul a apărut luna trecută în Morning Post.

— Dragă Lady Windermere, strigă Marchiza de Jedburgh, mai lasă-l puțin aici pe domnul Podgers !

Tocmai mi-a spus că ar trebui să mă fac actriță și sînt foarte curioasă.

— Dacă ți-a spus asta, Lady Jedburg, ți-l voi lua cu siguranță. Veniți aici, domnule Podgers și spuneți-i și lordului Arthur ce-l așteaptă!

— Ei bine, dacă nu mi se dă voie să devin actriță, spuse Lady Jedburg bosuflîndu-se puțin, atunci trebuie să-mi permiteți măcar să fac parte din asistență.

— Bineînțeles, cu toții vom face parte din asistență. Domnule Podgers, acum spuneți-ne ceva frumos. Lordul Arthur este unul din preferații mei.

Dar cînd domnul Podgers privi în palma lordului Arthur, se făcu deodată ciudat de palid și nu zise nimic. Păru scuturat de un fior, iar sprîncenele lui mari și stufoase avură o mișcare convulsivă, ciudată care arătau cît de uimit era. Apoi broboane de sudoare apărură pe fruntea lui galbenă, ca o rouă otrăvitoare iar mîinile lui deveniră reci și umede.

Lordul Arthur observă aceste semne stranii de agitație și, pentru prima oară în viață, îi fu frică. Îi veni deodată să fugă din cameră dar se abținu. Era mai bine să afle veștile proaste oricare ar fi fost ele decît să trăiască mai departe în această incertitudine oribilă.

— Aștept, domnule Podgers, spuse el.

— Cu toții așteptăm, strigă Lady Windermere nerăbdătoare.

Chiromantul însă nu răspunse.

— Cred că Arthur se va face și el actor, spuse Lady Jedburgh, dar după ce ma-i certat așa tare, domnului Podgers îi e frică s-o spună.

Deodată domnul Podgers lăsă să cadă mîna dreaptă a lordului Arthur și i-o luă pe cea stîngă plecîndu-și capul atît de tare s-o examineze încît ramele de aur ale ochelarilor săi aproape că atinseră mîna lordului.

O clipă pe față i se citi groaza cea mai profundă, apoi recăpătîndu-și sîngele rece privi în sus la Lady Windermere și spuse cu un surîs forțat :

— Este mîna unui tînăr încîntător.

— Sigur că da, răspunse Lady Windermere, dar va fi el un soț încîntător ? Asta vreau să știu.

— Toți tinerii încîntători sînt, spuse domnul Podgers.

— Eu, una, nu cred că un soț bun trebuie să fie prea fermecător, murmură Lady Jedburgh gînditoare, e atît de periculos lucrul acesta !

— Draga mea copilă, niciodată nu sînt prea fermecători, strigă Lady Windermere. Dar vreau amănunte. Amănuntele ne interesează cel mai mult. Ce o să i se întîmple lordului Arthur ?

— În următoarele săptămîni lordul Arthur va întreprinde o călătorie...

— O, luna de miere, desigur !

— Și va pierde o rudă.

— Sper că nu sora lui ? întrebă Lady Jedburgh cu compasiune.

— Nici vorbă, răspunse domnul Podgers dînd din mînă, o rudă îndepărtată.

— O, sînt îngrozitor de dezamăgită, spuse Lady Windermere. N-am absolut nimic să-i spun mîine lui Sybil. Nimănui nu-i pasă de rudele îndepărtate în ziua de azi. E ceva demodat. Presupun totuși că are o rochie neagră. Pentru biserică, știți. Și acum să mergem la masă. Cred că deja s-a mîncat tot

dar s-ar putea să mai găsim niște supă fierbinte. François făcea o supă minunată odată, dar azi se agită atît cu politica lui încît nu mă mai pot baza pe el. Aș vrea atît de mult ca generalul Boulanger să tacă din gură. Ducesă, cred că ai obosit!

— Deloc, dragă Gladys, răspunse aceasta, mergînd spre ușă. M-am distrat grozav, iar doctorul, vreau să spun chiromantul [1] ne-a spus lucruri interesante. Flora, unde poate fi evantaiul meu în formă de carapace de broască țestoasă? O, vă mulțumesc mult, Sir Thomas. Și șalul meu de dantelă, Flora? O mulțumesc, Sir Thomas, sînteți prea amabil!

Reuși pînă la urmă să ajungă jos scăpînd din mînă sticluța de parfum doar de două ori.

În tot acest timp, lordul Arthur Savile rămăsese în picioare lîngă șemineu, avînd aceeași senzație de groază, prevestitoare de rău. Îi zîmbi cu tristețe surorii lui în timp ce trecea pe lîngă el la brațul lordului Plymdale arătînd superb într-o rochie de brocart roz și cu perle, de abia o auzi pe Lady Windermere strigîndu-l s-o urmeze. Se gîndi la Sybil Merton și la ideea că s-ar putea întîmpla ceva între ei doi ochii i se umplură de lacrimi.

Dacă te uitai la el, ai fi spus că Nemesis îi furase scutul lui Pallas și îi arătase capul Gorgonei. Părea împietrit iar fața îi era albă ca marmura. Pînă atunci el avusese o viață liniștită și luxoasă, fără grija zilei de mîine. Acum pentru prima dată deveni conștient de extraordinarul mister al Destinului, de groaznica semnificație a Sorții. Ce monstruos și incredibil părea totul! S-ar putea ca în

---

1 Vezi pagina 62.

palma lui să fie scris cu litere necunoscute lui dar cunoscute altuia vreun secret înspăimîntător, vreun semn întipărit cu roșu al crimei ? Nu mai era nici o scăpare ! Nu sîntem noi oare decît niște piese pe o tablă de șah, piese mișcate de o putere invizibilă sau niște vase pe care olarul le face după cum îi place lui ?

Se revoltă, totuși simți că-l aștepta ceva cumplit, o tragedie, că deodată i s-a dat să poarte o sarcină prea grea. Actorii sînt atît de norocoși ! Ei pot alege dacă vor să joace în tragedii sau în comedii, dacă să sufere sau să se bucure, dacă să rîdă sau să plîngă. Dar în viață este altfel. Majoritatea oamenilor sînt siliți să interpreteze roluri pentru care nu au nici un fel de calificare. Guildensternii noștri îl joacă pe Hamlet pentru noi, iar Hamleții noștri trebuie să glumească ca prințul Hal. Lumea e o scenă, dar actorii sînt proști aleși.

Deodată domnul Podgers intră în cameră. Cînd îl văzu pe lordul Arthur tresări și fața lui rotundă se făcu galben-verzuie. Se uitară unul în ochii celuilalt în tăcere.

— Ducesa și-a uitat aici o mănușă, lord Arthur, și m-a rugat să i-o aduc, spuse domnul Podgers în cele din urmă. Ah, uite-o pe canapea ! Bună seara.

— Domnule Podgers, insist să-mi dați un răspuns sincer la întrebarea pe care am de gînd să v-o pun.

— Altădată, lord Arthur, ducesa e nerăbdătoare. Trebuie să plec acum.

— Nu veți pleca. Ducesa nu e grăbită.

— Doamnele nu trebuie lăsate să aștepte, lord Arthur, replică domnul Podgers zîmbind. Sexul frumos este nerăbdător.

Gura frumos desenată a lordului Arthur se arcui cu dispreț. Biata ducesă nu mai avea acum nici o importanță pentru el. Traversă camera îndreptîndu-se spre domnul Podgers și îi întinse mîna.

— Spuneți-mi ce-ați văzut aici. Trebuie să știu adevărul. Nu mai sînt un copil.

Domnul Podgers clipi din ochii mișcîndu-se cînd pe un picior cînd pe celălalt, în timp ce se juca nervos cu lanțul de la ceas.

— Ce vă face să credeți că am văzut mai mult decît v-am spus, lord Arthur ?

— Știu că așa a fost și insist să-mi spuneți tot. Vă voi plăti. Vă voi da un cec pentru o sută de lire.

Ochii îi străluciră o clipă apoi deveniră iar cum fuseseră înainte.

— Guinee ? întrebă domnul Podgers în sfîrșit cu o voce joasă.

— Bineînțeles. Vă trimit mîine un cec. Care este clubul dumneavoastră ?

— N-am nici un club. Adică, nu încă. Adresa mea este... dar mai bine să vă dau cartea mea de vizită.

Scoțînd din buzunarul jiletlicii o carte de vizită cu marginile de aur i-o întinse cu o plecăciune lordului Arthur care citi :

Septimus R. Podgers
Chiromant Prefesionist
103 West Moon Street

— Orele de primire sînt între zece și patru, șopti domnul Podgers mașinal, cu reducere pentru familii.

— Haideți mai repede ! spuse lordul Arthur întinzînd mîna și pălind.

Domnul Podgers se uită nervos în jur și trase draperia grea din dreptul ușii.

— Va dura ceva timp, lord Arthur, ați face mai bine să vă așezați.

— Haideți o dată, domnule ! strigă lordul bătînd din picior furios.

Domnul Podgers zîmbi, scoase din buzunarul de la piept o lupă mică și o șterse cu atenție.

— Sînt gata, spuse el.

II

Zece minute mai tîrziu, lorul Arthur Savile ieși din Bentinck House cu o expresie de groază pe chip și cu ochii îndurerați lovindu-se de vizitii în haine de blană care stăteau în jurul tendei mari și vărgate. Nu vedea și nu auzea nimii. Era o noapte rece iar lumina felinarelor din jurul siuarului tremura din cauza vîntului puternic. Mîinile și fruntea îi ardeau însă de febră. Mergea tot înainte cu mersul unui beţiv. Un polițist se uită curios după el iar un cerșător care ieșise dintr-un gang să ceară de pomană se sperie văzînd o durere mai mare ca a lui.

Se opri o singură dată sub un felinar și-și privi mîinile. Crezu că vede deja pete de sînge pe ele și un strigăt slab îi ieși de pe buze.

Crimă ! Iată ce văzuse chiromantul în palma lui. Crimă ! Noaptea însăși părea că știe de asta, iar

vîntul părea că i-o strigă în ureche. Toate colțurile întunecate de stradă erau pline de ea. Crima rînjea la el de pe acoperișul caselor.

Ajunse mai întîi în Park ai cărui copaci sumbri îl fascinau parcă. Se sprijini obosit de gard răcorindu-și fruntea de metalul umed și ascultă liniștea tremurîndă a copacilor. „Crimă, crimă" repeta într-una ca și cînd această repetare ar fi putut să micșoreze oroarea cuvîntului. La auzul propriei sale voci începu să tremure, totuși parcă spera că ecoul îl va auzi și va trezi orașul din somn. Simțea o dorință nebună să oprească pe orice călător și să-i spună tot.

Apoi traversă Oxford Street hoinărind pe aleile înguste. Două femei cu fețe vopsite rîseră de el. Dintr-o curte întunecoasă se auziră blesteme și bătăi urmate de țipăte iar pe un prag zări cîteva siluete îsghesuite una în alta, o mărturie a sărăciei și a bătrîneții. Îl cuprinse o milă ciudată. Era oare acești copii ai păcatului și sărăciei predestinați unui asemenea sfîrșit, cum era de altfel și el ? Erau oare, ca și el, simple marionete dintr-un spectacol monstruos ?

Dar ceea ce-l impresiona cel mai mult nu era atît misterul cît mai ales comedia suferinței, totala ei inutilitate, absența grotească a oricărei semnificații. Cît de incoerent părea totul ! Cîtă lipsă de armonie ! Era uimit de discrepanța dintre optimismul superficial și adevăratele fapte ale existenței. Se simțea încă atît de tînăr !

După un timp se pomeni în fața bisericii Marylebone.

Șoseaua pustie era ca o panglică lungă de un argintiu strălucitor, pătată ici și colo cu arabescurile întunecoase ale umbrelor care se legănau în bătaia vîntului. În depărtare se zărea lumina felinarelor iar în fața unei case stătea o birjă cu vizitiul dormind înăuntru.

Se îndreptă grăbit spre Portland Place, uitîndu-se în jur din cînd în cînd ca și cum i-ar fi fost teamă să nu-l urmărească cineva. La colțul străzii Rich văzu doi oameni citind un afiș pe un panou. Îmboldit de o curiozitate ciudată traversă strada spre ei. Apropiindu-se îi sări în ochi cuvîntul „Crimă" scris cu litere negre. Tresări și se înroși puternic. Era vorba de o recompensă oferită pentru orice informație privind un bărbat nu prea înalt, între 30 și 40 de ani, purtînd o pălărie mare pe cap, îmbrăcat cu un palton negru și pantaloni cadrilați, cu o cicatrice pe obrazul drept.

Citi afișul iar și iar întrebîndu-se dacă omul va fi prins și gîndindu-se la sperietura pe care o trăsese. Poate, într-o zi și numele lui va fi afișat pe ziduri. Poate, într-o zi și pe capul lui se va pune un preț. La gîndul ăsta se îngrozi. Se întoarse și porni grăbit în noapte. Mergea fără nici o țintă, avu doar o viziune a labirintului de case sordide. Cînd ajunse în sfîrșit în Piccadilly Circus, tocmai se iveau zorile. Pe cînd mergea acasă spre Belgrave Square, întîlni primele tramvaie înspre Covent Garden. Căruțașii în cămăși albe, cu fețele arse de soare și părul lung înaintau hotărît, plesnind din bici strigîndu-se unul pe altul : pe spinarea unui cal ce-

nușiu uriaș care era în fruntea unei cete zgomotoase stătea un băiețel bucălat cu un buchețel de ciuboțica-cucului la pălăria lui mototolită ținîndu-se strîns de coama calului cu mîinile sale mici și rîzînd. Grămezile de legume semănau cu o masă de jad pe fundalul azuriu al cerului și pe cel roz al petalelor unor minunați trandafiri. Lordul Arthur se simți afectat oarecum, nici el nu știa de ce. Era parcă ceva patetic în frumusețea delicată a zorilor și se gîndi la toate zilele care încep frumos și se termină cu furtună.

Ce ciudată trebuia să li se pară Londra acestor țărani cu voci aspre dar plăcute și cu felul lor nonșalant de a fi. O Londră liberă de păcatul nopții și fumul zilei, un oraș fantomatic, dezolant, plin de morminte. Se întreba ce gîndeau ei despre Londra și dacă cunoșteau ceva din splendoarea și rușinea ei sau din bucuriile strălucitoare și foamea oribilă, din tot ce făurește ea de dimineața pînă seara. Prababil că pentru ei însemna doar o piață unde își vindeau fructele și unde stăteau cel mult cîteva ore, plecînd cînd străzile erau încă pustii iar casele liniștite. Îi făcu plăcere să-i privească pe cînd trecea pe lîngă ei. Chiar așa neciopliți cum erau, cu încălțările greoaie, cu ținte și cu mersul lor ciudat, aveau ceva arcadian în ei.

I se părea că trăiseră cu Natura și că aceasta îi învățase ce înseamnă liniștea. Îi invidia că nu cunoșteau zbuciumul, frămîntările.

Cînd ajunse la Belvedere Square, cerul începea să se lumineze și păsărelele să cînte în grădini.

III

Era ora doisprezece cînd se sculă lordul Arthur iar soarele strălucitor pătrundea prin perdelele de mătase izvorie ale ferestrei.

Se sculă din pat și privi pe fereastră. Vremea era plăcută, iar acoperișurile caselor erau de un cenușiu șters. În iarba din parc, cîțiva copii alergau încoace și-n colo ca niște fluturi și strada era plină de oameni care se îndreptau spre Park. Niciodată nu i se păruse viața mai frumoasă, niciodată nu i se păru mai departe de el tot ce era rău!

Apoi valetul îi aduse o ceașcă cu ciocolată pe o tavă. După ce o bău, dădu la o parte o perdea de pluș de culoarea piersicii și trecu în baie. Lumina de abia pătrundea prin plăcile transparente de onyx iar apa din cadă de marmură strălucea ca piatra de lună. Se cufundă grăbit în ea, pînă cînd stropii reci îi atinseră gîtul și părul, apoi își băgă și capul sub apă ca și cum ar fi vrut să șteargă orice urmă a vreunei amintiri urîte.

Cînd ieși din baie se simți aproape liniștit. Condiția fizică excelenta din acel moment îl domina așa cum se întîmplă deseori cu oamenii bine înzestrați de la natură pentru că simțurile, ca și focul, pot purifica și distruge în același timp.

După micul dejun, se aruncă pe divan și-și aprinse o țigară. Pe polița de deasupra căminului, într-o ramă de brocart vechi se afla o fotografie mare a lui Sybil Marton, așa cum o cunoscuse el la balul Lady-ei Noel. Capul ei mic, minunat desenat, era puțin înclinat ca și cînd gîtul subțire nu putea duce povara unei așa de mari frumuseți. Bu-

zele-i erau întredeschise și păreau făcute pentru o muzică dulce. Toată puritatea angelică a tinereții se revărsa din ochii ei visători. Cu rochia ușoară și vaporoasă din crépe-de-chine și cu evantaiul mare în formă de frunză, semăna cu acele făpturi mici și delicate pe care le întîlnești în pădurile de măslini de lîngă Tanagra. Înfățișarea ei amintea de o statuie grecească. Cu toate acestea nu era petite. Era pur și simplu perfect proporționată — lucru rar într-o vreme cînd atît de multe femei sînt ori prea pline ori prea slabe.

Acum pe cînd lordul Arthur o privea se simți cuprins de milă care izvorăște din dragoste. Își spunea că dacă s-ar fi însurat cu ea în ciuda acestei prevestiri a crimei asta ar fi însemnat o trădare ca cea a lui Iuda, un păcat mai mare decît cel al familiei Borgia. Ce fericire putea să-i mai aștepte cînd în orice moment putea fi chemat să împlinească profeția scrisă în palma lui ? Ce viață ar mai fii aceea cînd soarta ținea în mîinile ei acest destin de temut ?

Căsătoria trebuia neapărat amînată ! De lucrul ăsta era sigur. Deși o iubea atît de mult încît simpla ei atingere îl făcea să tremure de bucurie, totuși își cunoștea foarte bine obligațiile și era conștient de faptul că nu trebuia să se însoare înainte de a comite crima. Odată înfăptuită, putea să stea în fața altarului cu Sybil Merton și să-și încredințeze viața în mîinile ei fără groază sau teamă de a fi făcut ceva rău. Odată înfăptuită, putea s-o ia în brațe, știind că ea niciodată nu va trebui să roșească pentru el, nici să-și plece capul rușinată. Dar

mai întîi trebuia înfăptuită crima și cu cît mai repede cu atît mai bine pentru amîndoi.

Majoritatea oamenilor în situația lui ar fi preferat un drum presărat cu flori în locul înălțimilor abrupte ale datoriei, dar lordul Arthur era prea conștiincios ca să pună pe primul plan plăcerea.

Era mai mult decît o simplă pasiune în dragostea lui, iar Sfbil era pentru el un simbol a tot ce e nobil și bun. Pentru o clipă avu o repulsie normală pentru ceea ce i se cerea să facă dar aceasta trecu repede. Inima îi spusese că era un păcat, un sacrificiu, iar mintea îi reaminti că nu exista altă cale.

Avea de ales între a trăi pentru el și a trăi pentru alții și deși era o sarcină grea știa că egoismul nu va învinge în lupta sa cu dragostea. Mai devreme sau mai tîrziu, toți sîntem puși în fața aceleași situații, tuturor ni se pune o astfel de întrebare. În cazul lordului Arthur, acest lucru se întîmplase devreme în viață înainte ca fiara lui să fie întinată de cinismul calculat al vîrstei de mijloc și înainte ca și în inima lui să pătrundă egoismul meschin, la modă în zilele noastre. Nu era cuprins de nici o îndoială că trebuia să-și facă datoria. Din fericire, el nu era un simplu visător sau un diletant. Dacă ar fi fost așa ar fi ezitat ca Hamlet, și ar fi lăsat ca nehotărîrea să-i strice planul. Era însă înainte de toate un om practic. Viața pentru el însemna a acționa și nu a gîndi. Era înzestrat cu însușirea cea mai rară azi și anume bunul simț.

Sentimentele sălbatice din noaptea precedentă trecuseră definitiv ; acum se gîndea rușinat la toată acea hoinăreală nebună pe străzi, la toată agonia lui

sălbatică. Chiar și sinceritatea suferinței lui i se părea ireală acum. Se mira cum de putuse fi atît de nechibzuit încît să se vaite în zadar încercînd să împiedice inevitabilul. Singura problemă care îl frămînta era pe cine să omoare, pentru că își dădea seama că crima ca și religiile lumii păgîne, cere o victimă și un preot. Nefiind un geniu, el nu avea dușmani și simțea că nu era momentul pentru a gratifica vreo antipatie personală, misiunea pe care o avea fiind de o solemnitate gravă. Ca urmare, făcu o listă cu prietenii și rudele sale, iar după o analiză atentă se hotărî pentru Lady Clementina Beauchamp, o bătrînică scumpă care locuia în Curzon Street și care-i era vară de-a doua din partea mamei. Fusese întotdeauna atașat de Lady Clem, cum îi spuneau toți și cum el era foarte bogat moștenind toată averea lordului Rugby cînd devenise major, era imposibil să fie acuzat de vulgare avantaje materiale care ar fi rezultat la moartea ei. De fapt, cu cît se gîndea mai mult la ea, cu atît i se părea persoana cea mai potrivită. Știind că a mai întîrzia lucrurile ar fi nedrept pentru Sybil, se decise să-și înceapă imedait pregătirile. Primul lucru care trebuia făcut era să-i plătească chiromantului, așa că se așeză la biroul său Sheraton de lîngă fereastră, completă un cec pentru 105 lire, plătibil domnului Podgers și, punîndu-l într-un plic, trimise valetul să-l ducă în West Moon Street. Apoi telefonă la grajduri să i se aducă șareta și se îmbrăcă. Pe cînd ieșea din cameră, se uită înapoi la poza lui Sybil și jură că orice s-ar întîmpla n-o s-o lase să afle vreodată ce o să facă de dragul ei și să păstreze secretul în inima lui. În drum spre Buckingham, se opri la o florărie și-i trimise lui Sybil un coș frumos cu nar-

cise albe. Ajungînd la club, merse direct în bibliotecă, sună și-i dădu ordin valetului să-i aducă un whisky cu lămîie și cu sifon și o carte despre toxicologie. Hotărîse în mod categoric că otrava era cel mai bun mijloc în această problemă. Îi repugna orice manifestare de violență și în afară de asta nu dorea să atragă atenția în vreun fel asupra omorîrii Lady-ei Clementina întrucît nu-i surîdea deloc ideea de a fi socotit o celebritate în salonul Lady-ei Windermere sau de a-și vedea numele într-un ziar de scandal. Trebuia să se gîndească de asemenea la părinții lui Sybil care erau cam demodați și s-ar fi putut împotrivi căsătoriei dacă ar fi izbucnit un scandal deși era convins că dacă le-ar fi spus tot ar fi fost primii care ar fi apreciat motivele care îl făcuseră să acționeze. Avea deci toate motivele să aleagă otrava. Era un lucru sigur, fără riscuri și liniștit înlăturînd orice scene dureroase față de care, ca orice englez, avea o repulsie înnăscută.

Totuși nu știa absolut nimic despre otrăvuri și cum valetul părea incapabil să găsească altceva decît Ruff's Guide și Bailey's Magazine, căută chiar el în bibliotecă și dădu în cele din urmă peste o ediție frumos îngrijită a Pharmacopeei și un exemplar din Toxicologia lui Erskine, editată de Sir Matthew Reid, președintele Colegiului Regal de Fizicieni și unul dintre cei mai în vîrstă membri ai clubului Buckingham, fiind ales din greșeală în locul altcuiva, un contretemps care înfurie atît de tare comitetul încît atunci cînd veni adevăratul candidat, îl respinseseră în unanimitate Lordul Arthur fu zăpăcit de termenii tehnici din ambele cărți și începu să regrete că nu acordase mai multă atenție clasici-

lor pe cînd era la Oxford. În cele din urmă găsi în al doilea volum al lui Erskine o descriere completă și clară a proprietăților aconitinei, scrisă într-un limbaj foarte accesibil. Părea să fie exact ce îi trebuia lui.

Avea un efect rapid — aproape imediat — nu provoca dureri și cînd era luată sub forma unei capsule gelatinoase — cum era recomandat de Sir Matthew, — nu avea gust neplăcut.

Ca urmare, scrise pe o foaie cantitatea necesară pentru o doză fatală, puse cărțile înapoi pe raft și merse de-a lungul străzii St. James la Pestle și Humbey's, faimoșii farmaciști. Domnul Pestle care îi servea el însuși pe aristocrați fu surprins de comandă și, foarte diferent, murmură că era necesar un certificat medical. Dar cînd lordul Arthur îi explică că îi trebuia otrava ca să scape de un cîine norvegian uriaș întrucît acesta dădea semne de turbare în fază incipientă și-l mușcase pe vizitiu de două ori, se declară satisfăcut, îl felicită pe lordul Arthur pentru remarcabilele lui cunoștințe de toxicologie și dădu ordin să i se facă imediat rețeta.

Lordul Arthur puse capsula într-o bonbonniere mică și frumoasă pe care o văzuse într-o vitrină de pe Bond Street, aruncă cutia de la Pestle și Humbey's și plecă imediat la Lady Clementine.

— Păi bine, monsieur le mauvais sujet, strigă bătrîna cînd el intră în cameră, de ce n-ai mai venit să mă vezi de atîta timp ?

— Draga mea Lady Clem, nu mi-am văzut capul de treabă, spuse zîmbind Lordul Arthur.

— Adică vrei să spui că stai toată ziua cu domnișoara Sybil Merton și cumpărați chiffons și discu-

tați prostii. N-am înțeles niciadată de ce oamenii se agită atîta cînd se căsătoresc. Pe vremea mea nici nu ne gîndeam la dezmierdări și giugiuleli în public.

— Te asigur că n-am mai văzut-o pe Sybil de 24 de ore. După cîte știu ea este acum la modistă.

— Bineînțeles, ăsta-i singurul motiv pentru care ai venit să vezi o bătrînă urîtă ca mine. Mă întreb de ce voi bărbații nu luați aminte. On a fait des folies pour moi iar acum nu sînt altceva decît o biată făptură reumatică, cu proteză și mereu nervoasă. Dacă n-ar fi draga Lady Jansen care îmi trimite cele mai proaste romane franțuzești pe care le găsește cred că n-aș putea rezista toată ziua. Doctorii nu-mi mai sînt de nici un folos, știu numai să te stoarcă de bani. Nici măcar nu sînt în stare să-mi vindece durerea de inimă.

— Ți-am adus un medicament pentru asta, Lady Clem, zise Arthur grav. Este minunat, inventat de un american.

— Nu prea îmi plac invențiile americane, Arthur, chiar nu-mi plac deloc. Ami citit în ultimul timp cîteva romane americane foarte proaste.

— Dar ăsta nu-i prost, Lady Clem. Te asigur că e foarte bun. Promite-mi că-l vei lua.

Lordul Arthur scoase cutiuța din buzunar și i-o întinse.

— Ce cutie frumoasă. Arthur. E într-adevăr un cadou ? Ce drăguț ești ! Și ăsta-i medicamentul. Seamănă cu un bonbon. Îl voi lua chiar acum.

— Doamne ferește ! strigă lordul Arthur prinzînd-o de mînă. Lady Clem, nu trebuie să faci așa ceva ! Este un medicament homeopatic și dacă-l iei fără să te doară ceva, poate să-ți facă foarte rău.

Așteaptă pînă cînd o să ai un atac și atunci să-l iei. Vei fi uimită de rezultat.

— Aș vrea să-l iau acum, spuse Lady Clementina ridicînd mica pastilă în care se vedea plutind aconitina. Sînt convinsă că e delicioasă. De fapt, deși îi urăsc pe medicii, îmi plac medicamentele. Am să-l păstrez totuși pentru următorul atac.

— Și cînd o să fie asta ? o întrebă lordul Arthur nerăbdător. Curînd ?

— Cred că peste o săptămînă. M-am simțit tare rău ieri dimineață. Dar nu se știe niciodată !

— Ești sigură că o să ai unul pînă la sfîrșitul lunii, Lady Clem ?

— Mi-e teamă că da. Dar ce grijuliu ești astăzi, Arthur ! Într-adevăr, Sybil te-a schimbat mult. Acum trebuie să pleci, pentru că iau masa cu niște oameni plicticoși care nu bîrfesc niciodată și dacă nu mă culc acum n-am să pot sta trează diseară. La revedere, Arthur, transmite-i toată dragostea mea lui Sybil și-ți mulțumesc pentru medicamentul american.

— Să nu uiți să-l iei, Lady Clem ! spuse lordul Arthur ridicîndu-se de pe scaun.

— Bineînțeles că nu, băiete dragă ! Drăguț din partea ta că te-ai gîndit la mine. Dacă o să mai am nevoie de alta îți voi scrie.

Lordul Arthur ieși vesel din casă cu un sentiment de imensă ușurare.

În seara aceea avu o convorbire cu Sybil Merton. Îi povesti că fusese pus deodată într-o situație foarte dificilă, de la care nici onoarea nici datoria nu-l puteau sustrage. Îi mai spuse că trebuiau să mai amîne un timp căsătoria întrucît pînă ce nu scăpa

de obligații nu era un om liber. O imploră să aibă încredere în el și să n-aibă nici un dubiu în legătură cu viitorul. Totul se va aranja dar trebuia puțină răbdare. Discuția se purta în sala de muzică din casa domnului Merton din Park Lane unde lordul Arthur cina de obicei. Sybil nu fusese niciodată mai fericită ca acum și lordul Arthur fu tentat o clipă să joace rolul lașului, să-i ceară înapoi pastila Lady-ei Clem și să nu amîne căsătoria de parcă domnul Padgers nici n-ar fi existat.

Firea lui bună învinse însă chiar și atunci cînd Sybil i se aruncă în brațe plîngînd, el nu se răzgîndi. Frumusețea ei care îi tulbura simțurile îi tulbura și conștiința. Simțea că ar face ceva de neiertat dacă ar distruge o viață atît de tînără de dragul cîtorva luni fericite. Stătu cu Sybil aproape pînă la miezul nopții liniștind-o și fiind liniștit la rîndul lui, iar a doua zi dimineață plecă la Veneția după ce-i scrise o scrisoare hotărîtă și bărbătească domnului Merton despre necesara amînare a nunții.

IV

La Veneția se întîlni cu fratele său, lordul Surbiton, care venise întîmplător cu iahtul de la Gorfu. Cei doi tineri petrecură împreună două săptămîni încîntătoare. Dimineața mergeau cu mașina pe Lido sau se plimbau cu gondola lor mare și neagră pe marile canale, după amiaza aveau de obicei invitați

pe iaht, iar seara cinau la Florian și fumau nenumărate țigări în Piazza. Totuși lordul Arthur nu era pe deplin fericit. Citea în fiecare zi pagina cu anunțurile mortuare din Times, așteptînd să vadă nota cu moartea Lady-ei Clementina, dar era în fiecare zi dezamăgit. Începu să-i fie teamă să nu i se întîmple ceva regretînd uneori că o împiedicase să ia aconitina atunci cînd ea dorise atît de mult. Scrisorile de la Sybil, deși drăgăstoase și încrezătoare, erau adesea triste. Uneori credea că se despărțise de ea pentru totdeauna.

După vreo două săptămîni, lordul Surbiton se plictisi de Veneția și se hotărî să coboare spre Ravenna întrucît auzise că se desfășura o vînătoare minunată de cocoși în Pinetum.

La început, lordul Arthur refuză cu îndîrjire să-l însoțească, dar Surbiton, care îi era foarte drag, îl convinse în cele din urmă că dacă ar fi stat singur la Daniell's — s-ar fi plictisit de moarte. În dimineața zilei de 15 porniră la drum. Bătea un vînt puternic dinspre nord-est și marea era agitată. Era o distracție minunată iar aerul proaspăt aduse din nou culoarea în obrajii lordului Arthur, dar în ziua de 22 deveni nerăbdător în legătură cu Lady Clementina și se întoarse la Veneția cu trenul, în ciuda protestelor lui Surbiton.

De îndată ce coborî din gondolă și urcă scările de la hotel, patronul îi ură bun venit și-i înmînă un teanc de scrisori. Lordul Arthur i le smulse din mînă și le deschise. Totul îi reușise de minune. Lady Clementina murise brusc în noaptea de 17 ! Primul lui gînd zbură spre Sybil și îi trimise o telegramă a-

nunțindu-i imediata lui întoarcere la Londra. Îi ordonă apoi valetului să-i trimită lucrurile chiar în seara aceea, plăti gondolierilor cam de cinci ori prețul obișnuit și fugi în cameră cu pași sprinteni și cu inima ușoară. Acolo îl așteptau trei scrisori. Una era chiar de la Sybil, o scrisoare plină de condoleanțe drăgăstoase. Celelalte erau de la mama lui și de la avocatul Lady-ei Clementina. Se părea că bătrîna cinase în acea seară cu ducesa, îi încîntase pe toți cu glumele ei spirituale dar se întoarse acasă devreme plîngîndu-se că o durea inima. Dimineața fu găsită moartă în pat ; după toate aparențele murise fără dureri.

Sir Mathew Reid fu chemat imediat dar nu mai era nimic de făcut. Urma să fie înmormîntată în ziua de 22 la Beauchamp Chalcote. Cu cîteva zile înainte de a muri își făcuse testamentul lăsîndu-i lordului Arthur mica casă din Curzon Street și toată mobila, lucrurile personale și tablourile cu excepția colecției de miniaturi care îi era destinată surorii ei, Lady Marrgaret Rufford și a colierului de ametiste dăruit lui Sybil Merton. Casa nu avea mare valoare, dar domnul Mansfield, avocatul îl ruga insistent pe lordul Arthur să se întoarcă imediat, întrucît erau multe facturi de semnat iar Lady Clementina nu ținuse niciodată un registru cu toate cheltuielile. Lordul Arthur fu mișcat că Lady Clemtentina își adusese aminte de el și simțea că domnul Podgers ar fi trebuit să aibă remuşcări. Totuși, dragostea lui pentru Sybil domină celelalte emoții iar sentimentul că își făcuse datoria îl liniști pe deplin. Cînd ajunse la Charing Cross era foarte fericit.

Familia Merton îl primi cu simpatie, iar Sybil îl puse să promită că nimic nu va mai interveni între ei și căsătoria fu fixată pe 7 iunie. Viața i se păru din nou frumoasă și îi reveni toată veselia.

Dar într-o zi pe cînd făcea ordine în casa din Curzon Street împreună cu avocatul Lady-ei Clementina și cu Sybil, arzînd scrisorile vechi și golind sertarele de lucruri inutile, tînăra fată scoase un strigăt de încîntare.

— Ce-ai găsit, Sybil ? o întrebă Arthur ridicîndu-și ochii din hîrtii și zîmbind.

— Această minunată bonbonniere, Arhur. Nu-i așa că-i frumoasă ? E olandeză nu ? Dă-mi-o mie te rog ? Știu că n-o să-mi stea bine cu ametiste decît la 80 de ani.

Era cutia în care se aflase aconitina.

Lordul Arhur tresări, iar fața i se coloră ușor. Uitase cu desăvîrșire ce făcuse și i se părea o coincidență stranie că tocmai Sybil, de dragul căreia trecuse prin atîtea necazuri, fusese prima care-l făcuse să-și aducă aminte de tot.

— Bineînțeles, Sybil. Chiar eu i-am dat-o bietei Lady-ei Clem.

— O, mulțumesc, Arthur. Pot să iau și această mică bonbon ? Nu știam că Lady-ei Clem îi plăceau dulciurile. Credeam că are gusturi mult prea intelectuale.

Lordul Arthur păli îngrozitor și o bănuială oribilă îi trecu prin minte.

— Bonbon, Sybil ? Ce vrei să spui ? zise el cu o voce joasă și răgușită.

— Este o bomboană în cutie. Pare veche și prăfuită. N-am nici cea mai mică intenție să o mănînc. Ce-i cu tine, Arthur ? Ești alb la față !

Lordul Arthur se repezi și apucă cutia. Înăuntru văzu capsula de culoarea chihlimbarului cu otravă.

Deci, Lady Clementina murise de moarte naturală! Șocul descoperirii aproape că-l înnebunise. Aruncă pastila în foc și se prăbuși pe canapea cu un strigăt de disperare.

V

Domnul Merton fu foarte nemulțumit de această a doua amînare a nunții iar Lady Julia, care își comandase deja rochia, făcu tot posibilul ca s-o convingă pe Sybil să rupă logodna. Oricît de mult și-ar fi iubit ea mama, își încredințase întreaga ei viață lordului Arthur și nici un argument de-al Lady-ei Julia nu putea s-o facă să șovăie. În ceea ce-l privea pe lordul Arthur, îi trebuiră zile întregi ca să-și revină, nervii fiindu-i la pămînt. Însă bunul simț învinse în cele din urmă, iar mintea lui practică nu-l lăsă mult timp fără o soluție. Otrava dovedindu-se total ineficientă, cel mai nimerit lucru ar fi fost dinamita sau o altă formă de explozibil.

Ca urmare consultă din nou lista prietenilor și rudelor, și după o analiză atentă se hotărî să-l arunce în aer pe unchiul său Chichester. Acestuia, fiind un om cult și învățat, îi plăceau foarte mult pendulele avînd o minunată colecție începînd cu secolul al XV și pînă în prezent. Această pasiune a lui îi oferea lordului Arthur un prilej excelent pentru planul său. De unde avea să-și procure

explozibil era cu totul altă problemă. London Directory nu dădea nici o informație în acest sens și nu prea avea rost să se ducă la Scotland Yard întrucît ei nu cunoșteau dinamita decît după ce exploda și nici atunci prea bine.

Deodată îi veni în minte prietenul lui, Rouvaloff, un tînăr rus cu tendințe revoluționare pe care-l întîlnise la Lady Windermere astă iarnă. Contele Rouvaloff venise în Anglia sub pretextul documentării sale asupra șederii țarului Petru cel Mare în acea țară avînd meseria de tîmplar de vapoare. Dar el era bănuit că ar fi fost un agent nihilist și nu era nici o îndoială că ambasada Rusiei nu vedea cu ochi buni prezența lui la Londra. Lordul Arthur era convins că găsise omul potrivit și se duse într-o zi la locuința lui Rouvaloff din Bloomsbury pentru a-i cere ajutorul și sfatul.

— Deci și tu iei politica în serios ! spuse contele cînd lordul Arthur îi povesti scopul venirii lui.

Dar el care ura laudele de orice fel, trebui totuși să-i mărturisească că nu era vorba de probleme sociale și că voia explozibilul pentru o simplă chestiune de familie care nu privea pe nimeni altcineva decît pe el.

Contele Rouvaloff îl privi cu uimire cîteva clipe apoi, văzînd că vorbește serios, scrise o adresă pe o bucată de hîrtie, o semnă și i-o întinse peste masă.

— Scotland Yard-ul ar da nu știu cît să afle adresa asta, dragul meu.

— N-o va afla, strigă lordul Arthur rîzînd.

După ce îi strînse mîna cu căldură, alergă jos, se uită la hîrtie și-i spuse vizitiului să-l ducă în Soho.

Ajungînd acolo, îl concedie, și coborî pe Greek Street pînă ajunse la un loc numit Bayle's Court. Trecu pe sub arcade și se pomeni într-un ciudat cul-de-sac în care aparent se afla o spălătorie franțuzească întrucît o adevărată rețea de sfori era întinsă de la o casă la alta. Merse pînă la capătul străzii și ciocăni la ușa unei căsuțe verzi. După un timp în care la ferestrele caselor din jur apăruseră chipuri curioase, ușa fu deschisă de un străin cam necioplit care, într-o engleză stricată îl întrebă ce dorește. Lordul Arthur îi întinse hîrtia de la contele Rouvaloff. Cînd omul o citi, se înclină și îl invită pe lordul Arthur într-o cameră foarte sărăcăcioasă de la parter ; peste cîteva clipe Herr Winckelkops cum i se spunea în Anglia, năvăli în cameră cu un șervet foarte pătat cu vin la gît și cu o furculiță în mîna stîngă.

— Contele Rouvaloff mi-a dat un bilet pentru dumneavoastră, spuse lordul Arthur înclinîndu-se, sînt nerăbdător să discutăm ceva. Numele meu este Smith, domnul Robert Smith și vreau să-mi dați un ceas cu explozibil.

— Încîntat să vă cunosc, lord Arthur, spuse micuțul neamț rîzînd. Nu vă neliniștiți, e de datoria mea să-i cunosc pe toți. Îmi amintesc că v-am văzut într-o seară la Lady Windermere. Sper că excelența sa e sănătoasă. Vreți să-mi țineți companie la masă ? Am un pate excelent, iar prietenii mei consideră vinul meu de Rhin mai bun decît cel care li se servește la ambasada germană.

Înainte ca lordul Arthur să-și fi revenit din surpriza de a fi recunoscut, se pomeni în camera din spate stînd pe scaun și savurînd un Marcobrünner delicios dintr-un pahar galben de vin cu mono-

grama imperială pe el și conversînd foarte prietenește cu faimosul conspirator.

— Ceasurile explozibile, spunea Herr Winckelkopf, nu se prea pot exporta întrucît chiar dacă ar trece de vamă, trenurile merg așa de prost că se strică înainte de a ajunge la destinație. Dacă totuși îl vreți pentru uz personal vă pot da unul foarte bun garantîndu-vă rezultatul. Pot să vă întreb cui îi este destinat ? Dacă este pentru poliție sau pentru Scotland Yard, mă tem că nu vă pot ajuta. Detectivii englezi sînt prietenii noștrii cei mai buni și am descoperit că datorită prostiei lor putem face ce ne trece prin cap. Nu pot să-mi permit să pierd vreunul din ei.

— Vă asigur că nu-i vorba de poliție, zise lordul Arthur. De fapt ceasul este pentru vicarul de Chichester.

— O, n-am crezut că aveți o părere așa de bună despre religie, lord Arthur ! Puțini tineri mai sînt azi ca dumneavoastră.

— Mă tem că mă supraestimați Herr Winckelkopf, spuse lordul Arthur roșind. Nu știu mai nimic din teologie.

— Atunci e o problemă personală ?

— Strict personală.

Herr Wickelkopf dădu din umeri și părăsi camera. Se întoarse după cîteva clipe cu dinamita și cu un mic ceas franțuzesc foarte frumos montat pe o siluetă, care reprezenta libertatea zdrobind sub tălpi hidra despotismului.

Lordul Arthur se însenină la față văzîndu-l.

— Este exact ce-mi trebuie mie, mărturisi el. Acum spuneți-mi cum funcționează.

— A, ăsta-i secretul meu, răspunse Herr Wickelkopf privindu-și invenția cu mîndrie. Spuneți-mi numai cînd să explodeze și voi pune aparatul la acea oră.

— Păi, azi e marți și dacă mi l-ați putea trimite chiar acum...

— Mi-e imposibil, am mult de lucru pentru niște prieteni de-ai mei din Moscova. Vi l-aș putea totuși trimite mîine.

— O, e foarte bine ! spuse lordul Arthur politicos. Am destul timp chiar dacă mi-l trimiteți mîine seară sau joi dimineață. Pentru momentul exploziei, să zicem vineri la prînz. Vicarul e întotdeauna acasă la acea oră.

— Vineri la prînz, repetă Herr Winckelkopf notînd într-un registru mare de pe biroul de lîngă șemineu.

— Și acum, zise lordul Arthur ridicîndu-se, cît vă datorez ?

— E așa o problemă de neînsemnată că n-o să vă cer mai mult decît face. Dinaminta e șapte pence, ceasul trei lire iar trăsura cam cinci șilingi. Sînt bucuros că serveso pe un prieten de-al contelui Rouvaloff.

— Dar munca dumneavoastră, Herr Winckelkopf?

— O, asta nu contează ! O fac din plăcere. Nu muncesc pentru bani, trăieso numai pentru arta mea.

Lordul Arthur puse banii pe masă, îi mulțumi micului neamț pentru amabilitate și refuzînd o invitație la ceai unde ar fi întîlnit și niște anarhiști, părăsi casa îndreptîndu-se spre Park.

Următoarele două zile fu foarte agitat, iar vineri la 12 se duse cu trăsura la Buckingham să aștepte

veşti. Toată după-amiaza portarul lipi anunţuri din ţară în legătură cu rezultatele de la curse, verdicte în procese de divorţ, starea vremii, în timp ce la radio se dădeau nişte detalii plicticoase despre o şedinţă de noapte de la Camera Comunelor şi despre un mic incident la bursă. La patru apărură ziarele de seară şi lordul Arthur dispăru în bibliotecă cu Pall Mall, St. James's, The Globe şi The Echo, spre imensa indignare a colonelului Goodchild, care dorea să citească comentariile pe marginea unui discurs pe care îl ţinuse în dimineaţa aceea la Mansion House despre misionarii din Africa de Sud şi despre necesitatea de a avea episcopi negri în fiecare provincie şi care dintr-un motiv sau altul avea ce avea cu Evening News. Nici unul din ziare, totuşi, nu făcea nici cea mai mică aluzie la Chichester şi lordul Arthur se convinse că atentatul eşuase. Asta fu o lovitură îngrozitoare pentru el şi pentru o clipă îşi pierdu tot curajul. Herr Wisckelkopf, la care se duse a doua zi, îi ceru nenumărate scuze şi se oferi să-i facă alt ceas gratis sau nişte bombe cu nitroglicerină la preţul oficial. Dar îşi pierduse orice încredere în explozibile şi Herr Winckelkopf recunoscu şi el că totul era atît de de prost făcut în ziua de azi încît chiar şi dinamita nu putea fi obţinută în stare pură. Admiţînd că ceva se stricase la aparat, conspiratorul îşi exprimă speranţa că ceasul mai putea să explodeze, dînd ca exemplu un barometru pe care-l trimisese odată guvernatorului militar din Odessa, barometru care, deşi pus să exploadeze peste zece zile nu exploadase decît peste trei luni.

E adevărat că atunci cînd explodase, reuşise doar să omoare o servitoare, guvernatorul fiind plecat din

din oraș de șase săptămîni. Dar cel puțin demonstrase că dinamita, ca forță destructivă, era un agent puternic deși întru-cîtva nepunctual. Lordul Arthur se consolă oarecum auzind aceste lucruri, dar chiar și așa fu dezamăgit pentru că, peste două zile în timp ce urca spre camera lui, ducesa îl chemă în boudoir și-i arătă o scrisoare pe care tocmai o primise de la locuința vicarului.

— Jane scrie scrisori încîntătoare, spuse ducesa, trebuie neapărat s-o citești pe ultima. E la fel de bună ca romanele pe care ni le trimite Mudie.

Lordul Arthur apucă scrisoarea și citi următoarele :

Chichester
27 mai

Draga mea mătușă,

Îți mulțumesc foarte mult pentru flanela destinată societății Dorcas și de asemenea pentru bumbac. Sînt de acord cu tine în ceea ce privește pretenția lor de a se îmbrăca frumos, dar toți sînt atît de radicali și atît de puțin religioși încît e imposibil să-i faci să înțeleagă că nu trebuie să se îmbrace ca aristocrația. Nu știu unde o să ajungem. Așa cum papa spune în predicile lui, trăim într-o epocă de necredință.

Ne-am amuzat copios de un ceas pe care un admirator necunoscut i l-a trimis lui papa joia trecută. Papa e convins că trebuie să fie de la cineva care citise remarcabila lui predică. „Este libertatea permisă ?“ pentru că ceasul era fixat pe o statuie reprezentînd o femeie, pe cap cu ceea ce papa recu-

noscu că e pălăria libertății. N-am considerat darul prea potrivit, dar papa a spus că era un lucru istoric așa că n-am mai zis nimic. Papa l-a despachetat și l-a pus pe polița căminului din bibliotecă. Vineri dimineața eram cu toții acolo cînd deodată, pe cînd ceasul bătea ora 12 am auzit un zgomot huruitor, din piedestal a ieșit fum și zeița libertății a căzut jos și-și sparse nasul de grătarul șemineului. Maria s-a speriat, dar era atît de ridicol încît James și cu mine am izbucnit în hohote de rîs și chiar și papa s-a amuzat. Cînd l-am verificat, am descoperit că era un fel de ceas deșteptător și că dacă-l puneai la o anumită oră, iar sub un mic ciocan așezai niște praf de pușcă și un capac, exploda cînd doreai. Papa ne spuse să-l luăm din bibliotecă, așa că Reggie îl luă din camera de studiu și toată ziua nu face altcevadecît provoacă mici explozii. Crezi că lui Arthur i-ar plăcea unul la fel pentru nunta lui? Cred că sînt la modă acum în Londra. Papa spune că ar face mult bine întrucît libertatea nu poate dura mult timp și că are să fie înfrîntă. Papa spune că libertatea a fost inventată pe timpul Revoluției franceze. Ce groaznic. Acum trebuie să plec la familia Dorcaș unde le voi citi instructiva ta scrisoare.

Cît de adevărată e părerea ta, dragă mătușă, că pentru modul lor de viață ar trebui să se îmbrace foarte simplu. Consider absurdă grija pentru îmbrăcăminte, cînd există atîtea lucruri mult mai importante, atît în lumea asta cît și în cealaltă. Sînt atît de bucuroasă că poplinul tău înflorat s-a potrivit atît de bine și că dantela nu s-a rupt. Port acum rochia de satin galben pe care mi-ai dat-o miercuri la episcopie și cred că-mi vine foarte bine. Ai vrea

fundițe ? Jennings spune că toată lumea poartă acum fundițe și că jupoanele ar trebui împodobite cu volane. Reggie tocmai a provocat o nouă explozie iar papa a ordonat ca ceasul să fie dus în grajd. Nu cred că lui papa îi place atît de mult ca la început, deși e foarte flatat că i s-a trimis așa o jucărie inegenioasă și drăguță. Asta dovedește că oamenii îi citesc predicile și profită de pe urma lor. Papa îți trimite toată dragostea, urare la care ne alăturăm și noi, adică James, Reggie, Maria și cu mine și sperăm că unchiul Cecil se simte mai bine.

Nepoata ta afectuoasă,
Jane Percy

P.S. : Scrie-mi te rog dacă vrei fundițe. Jennings insistă că sînt la modă acum.

Lordul Arthur se arătă atît de nefericit de scrisoare, încît ducesa izbucni în rîs.

— Dragul meu Arthur, strigă ea, nu-ți voi mai arăta niciodată scrisoarea unei tinere fete. Cred că ceasul este o invenție minunată, mi-ar place și mie să am unul.

— Nu prea cred în el, răspunse Lordul Arthur zîmbind trist și plecă după ce își sărută mama. Cînd ajunse în camera lui, se aruncă pe canapea cu ochii plini de lacrimi. Făcuse tot posibilul să comită crima, dar nu reușise în nici o ocazie și nu fusese vina lui. Încercase să-și facă datoria, dar se părea că destinul îl trădase. Îl supăra nerodnicia bunelor lui intenții și zădărnicia încercării sale de a proceda corect. Poate că ar fi fost bine să rupă de tot cu Sybil. Ea ar suferi, desigur, dar suferința n-ar putea dăuna unei firi atît de nobile ca a ei.

Cît despre el, ce mai conta ? Există întotdeauna vreun război în care un om poate muri, vreo cauză pentru care merită să-ți dai viața și cum viața nu-i mai oferea nici o plăcere, nici moartea nu-l mai speria. Să lăsăm destinul să-și îndeplinească misiunea ! N-o să-l împiedice deloc. La șapte și jumătate se îmbrăcă și se duse la club. Acolo era și Surbiton cu cîțiva tineri veseli și îl obligară să ia cina cu ei. Conversația lor trivială și glumele nesărate nu-l interesară, așa că îndată ce se aduse cafeaua îi părăsi inventînd o întîlnire ca să scape mai repede. Pe cînd ieșea din club, portarul îi întinse o scrisoare. Era de la Herr Winckelkopf care îl ruga să treacă pe la el în seara următoare și să se uite la o umbrelă cu explozibil care se declanșa imediat ce o deschidea. Era ultima invenție și venea tocmai de la Geneva.

Rupse scrisoarea în bucățele. Se hotărîse să nu mai încerce nimic. Apoi se plimbă pînă la dig și se așeză rămînînd acolo ore întregi. Luna de abia se zărea printre norii roșietici și semăna cu un ochi de leu, iar cerul era presărat cu nenumărate stele ca o pulbere de aur presărată pe un dom. Din cînd în cînd o barcă elegantă apărea la orizont plutind în sensul rîului iar semnalele de cale ferată se schimbau din verde în stacojiu cînd trenurile goneau șuierînd în susul și-n josul podului. După un timp, ceasul de la Westminster bătu miezul nopții, la fiecare bătaie a clopotului noaptea părea că tremură. Apoi luminile de la calea ferată se stinseră, doar un far solitar mai strălucea ca un rubin mare pe un stîlp uriaș, iar zgomotele orașului muriră încet.

La ora două se sculă și se îndreptă spre Blackfriars. Cît de ireal părea totul ! Ca un vis straniu. Casele de pe cealaltă parte a rîului erau parcă con-

struite din întuneric. Ai fi zis că argintul și umbrele ar fi reclădit lumea.

Domul uriaș de la St's Paul de abia se zărea în aerul nopții. Pe cînd se apropia de Cleopatra's Needle văzu un om rezemat de parapet. Apropiindu-se mai mult, omul privi în sus lumina felinarului căzîndu-i pe față. Era domnul Podgers, chiromantul ! Fața lui plină și zbîrcită, ochelarii de aur, zîmbetul imperceptibil și gura senzuală erau de neconfundat.

Lordul Arthur se opri. O idee salvatoare îi trecu prin minte și se furișă încet prin spate. Într-o clipă îl apucă pe domnul Podgers de picioare și-l aruncă în Tamisa. Se auzi un blestem, corpul căzu cu zgomot în apă și se făcu liniște.

Lordul Arthur se uită nerăbdător peste parapet dar nu văzu decît o pălărie luată de un vîrtej de apă. După un timp se scufundă și ea și nu se mai zări nici o urmă din domnul Podgers. Într-o vreme crezu că vede o siluetă greoaie și diformă urcînd scările pe pod și îl năpădi un sentiment oribil de nereușită, dar în cele din urmă se dovedi doar o simplă reflectare care dispăru cînd luna ieși dintr-un nor. În sfîrșit părea că destinul se împlinise ! Suspină ușurat și rosti încet numele lui Sybil.

— Ați scăpat ceva în rîu, domnule ? se auzi deodată o voce în spatele lui. Se întoarse și dădu cu ochii de un polițist cu o lanternă rotundă în mînă.

— Nimic important, domnule sergent, răspunse el zîmbind.

Oprind o trăsură, sări înăuntru și-i spuse vizitiului să-l ducă în Belgrave Square.

Următoarele zile alternă între speranță și teamă. Erau clipe cînd aproape dorea ca domnul Podgers să intre în cameră dar pe de altă parte simțea că

soarta nu poate fi atît de nedreaptă cu el. Merse de două ori la casa chiromantului din West Moon Street dar nu se putu hotărî să sune. Dorea o certitudine și-n același timp îi era frică de ea.

În cele din urmă se întîmplă. Stătea în fumoarul clubului său luînd ceai și ascultînd distrat spusele lui Surbiton despre ultimul cîntec comic de la Gaiety cînd ospătarul intră cu ziarele de seară. Luă St. Jame's și începu să întoarcă paginile plictisit cînd deodată privirea îi fu atrasă de un titlu ciudat :

SINUCIDEREA UNUI CHIROMANT

Păli de emoție și începu să citească : „Ieri dimineață la ora 7, corpul domnului Septimus Podgers, celebrul chiromant, a fost pescuit la Greenwich, chiar în fața la Ship Hotel. Nefericitul dispăruse de cîteva zile iar în cercurile de chiromanți se produsese o mare îngrijorare. Se presupune că s-a sinucis sub influența unei rătăciri a minții cauzată de suprasolicitare. Un verdict asemănător fu pronunțat și de completul de judecată. Domnul Podgers tocmai terminase de scris o carte avînd ca subiect Mîna Umană care va fi publicat în curînd și care va suscita desigur o atenție deosebită. Decedatul avea 64 de ani și se pare că n-avea familie.

Lordul Arthur ieși în fugă din club cu ziarul în mînă spre totala stupefacție a portarului care încercă în zadar să-l oprească și se duse imediat în Park Lane. Sybil îl văzu de la fereastră și ceva îi spuse că venea cu vești bune. Alergă jos să-l întîmpine iar cînd îi văzu fața știu că totul se rezolvase.

— Draga mea Sybil, strigă lordul Arthur, hai să ne căsătorim mîine !

— Dragul meu, nici măcar tortul nu e comandat, spuse Sybil rîzînd și plîngînd în același timp.

VI

Cînd avu loc nunta, la vreo trei săptămîni după aceea, catedrala Sf. Paul era neîncăpătoare. Slujba fu oficiată într-o manieră impresionantă de către vicarul de Chichester și toată lumea era de acord că nu mai văzuse niciodată o pereche mai frumoasă ca ei. Erau chiar mai mult decît frumoși, erau fericiți. Lordul Arthur nu regreta nici un moment că suferise pentru Sybil în timp ce ea, la rîndul ei îi dădea cele mai frumoase lucruri pe care o femeie le poate da unui bărbat — venerație, tandrețe și dragoste. Pentru ei iubirea nu era distrusă de realitate. Se simțeau mereu tineri.

După cîțiva ani, cînd li se născuseră doi copii superbi, Lady Windermere le făcu o vizită la Alton Priory, o proprietate veche dar foarte frumoasă care fusese cadoul de nuntă al ducelui pentru fiul său.

Într-o după-amiază, pe cînd stătea cu Lady Arthur lîngă un lămîi uitîndu-se la copiii care se jucau alergînd în susul și-n josul aleii cu trandafiri și care semănau unul cu altul ca două picături de apă, luă deodată mîna gazdei într-a ei și o întrebă :

— Ești fericită, Sybil ?

— Dragă Lady Windermere, bineînțeles că sînt. Dumneavoastră nu sînteți ?

— Eu n-am timp să fiu fericită, Sybil, întotdeauna îmi place ultima persoană care îmi este prezentată, dar, de regulă, de îndată ce cunosc oamenii mă plictisesc de ei.

— Nu vă mai satisfac leii dumneavoastră, Lady Windermere ?

— O, nu ! leii sînt buni doar pentru un sezon. De îndată ce li se taie coada devin cele mai plicti-

coase ființe din lume. În afară de asta se comportă mizerabil dacă ești drăguț cu ei. Îți mai aduci aminte de acel îngrozitor domn Podgers ? Era un impostor ordinar. Nu mi-ar păsa de asta și nici de faptul că voia să împrumute bani de la mine. Dar nu puteam suporta să-mi facă curte. M-a făcut să urăsc chiromanția. Acum mă interesează telepatia. E mult mai amuzantă.

— Nu trebuie să spuneți nimic împotriva chiromanției, Lady Windermere ; este singurul subiect de care lui Arthur nu-i place să glumească.

— Doar nu vrei să spui că crede în ea, Sybil ?

— Întrebați-l pe el, Lady Windermere, iată-l !

Lordul Arthur venea în grădină cu-n buchet mare de trandafiri și cu cei doi copii dansînd în jurul lui.

— Lord Arthur ?

— Da, Lady Windermere.

— Nu cumva credeți în chiramanție.

— Bineînțeles că da !, replică tînărul zîmbind.

— De ce ?

— Pentru că ei îi datorez toată fericirea vieții mele, șopti el aruncîndu-se într-un chaise-longue

— Dragul meu lord Arthur, ce anume îi datorați ?

— Pe Sybil, răspunse el întinzîndu-i trandafirii soției sale și privindu-i ochii violeți.

— Ce prostie ! strigă Lady Windermere. N-am mai auzit în viața mea o asemenea prostie !

PORTRETUL DOMNULUI W. H.

Tocmai luasem masa de seară cu Erskine în căsuța lui din Birdcage Walk. Pe cînd stăteam în bibliotecă bînd cafea și fumînd s-a întîmplat ca în discuția noastră să ajungem la problema falsurilor literare. Nu pot acum să-mi amintesc cum am ajuns să vorbim despre acest lucru oarecum ciudat în vremea aceea ; știu doar că am avut o discuție lungă despre Macpherson, Ireland și Chatterton. Despre acesta din urmă am insistat spunînd că așa-zisele lui falsuri erau doar rezultatul unei dorințe artistice pentru o reprezentare perfectă, că nu aveam nici un drept să ne certăm cu un artist asupra condițiilor în care vrea să-și prezinte opera și că întreaga artă, fiind pînă la un anumit punct o manieră de interpretare, o încercare de a-și desăvîrși personalitatea într-un domeniu imaginar, departe de împrejurările care l-ar putea împiedica și de limitările vieții adevărate, a-i reproșa unui artist un fals este a confunda o problemă etică cu una estetică.

Erskine, care era mult mai mare decît mine și care mă ascultase cu deferență amuzată a unui om de

patruzeci de ani, își puse deodată mîna pe umărul meu și-mi zise :

— Ce-ai spune despre un tînăr care avea o teorie ciudată despre o anumită operă de artă, care credea în teoria lui și care a comis un fals pentru a o demonstra ?

— Ah ! asta-i cu totul altceva, am răspuns eu.

Erskine rămase tăcut cîteva clipe, uitîndu-se la fumul cenușiu al țigării sale.

— Da, spuse el după o pauză, cu totul altceva.

Ceva din vocea lui, o undă de amărăciune poate, îmi ațiță curiozitatea.

— Ai cunoscut vreodată pe cineva care a făcut asta ? am strigat.

— Da, replică el, aruncîndu-și țigara în foc, un bun prieten de al meu, Cyril Graham. Era un bărbat fascinant, nechibzuit și fără inimă. Cu toate astea mi-a lăsat singura moștenire pe care am primit-o în viața mea.

— Și anume ? am exclamat.

Erskine se ridică de pe scaun, se îndreptă spre un mic cabinet între cele două ferstre, îl deschise și se întoarse ținînd în mînă un tablou mic într-o ramă elisabetană veche și puțin pătată. Era un portret al unui tînăr îmbrăcat într-un costum din secolul al XVI-lea, stînd în picioare lîngă o masă, cu mîna dreaptă așezată pe o carte deschisă. Avea cam 17 ani și era de o extraordinară frumusețe deși în mod evident puțin cam efeminat. Într-adevăr dacă n-ar fi fost hainele bărbătești și părul scurt ai fi spus că acest chip visător și cu buze delicate și roșii era chipul unei tinere fete. Maniera în care fusese pictat tabloul și în special mîinile, semăna cu aceea din ulti-

mele opere ale lui François Clouet. Pieptarul de catifea neagră cu nasturii de aur și fundalul cu fazani, de la care cîștiga atîta culoare erau în stilul lui Clouet, iar cele două măști : a Tragediei și a Comediei care atîrnau oarecum formal pe piedestalul de marmură, aveau acea severitate — atît de diferită de grația pictorilor italieni și pe care chiar și la curtea Franței, marele maestru flamand n-o pierduse în întregime și care prin ea însăși a constituit întotdeauna o trăsătură caracteristică a temperamentului nordic.

— E minunat, am strigat, dar cine este acest tînăr încîntător a cărui frumusețe arta a păstrat-o pentru noi într-un mod atît de fericit ?

— Este portretul domnului W. H., spuse Erskine cu un zîmbet amar. Poate era lumina de vină, dar mi s-a părut că ochii îi înnotau în lacrimi.

— Domnul W. H. ! exclamai eu, cine a fost domnul W. H. ?

— Nu-ți mai aduci aminte ? mă întrebă el. Uită-te la cartea pe care se odihnește mîna lui.

— Văd ceva scris aici, dar nu pot desluși, am replicat.

— Ia lupa asta și încearcă cu ea, îmi spuse Erskine cu același zîmbet trist.

Am luat lupa și, apropiind puțin lampa, am început să descifrez scrisul indescifrabil al sec. al XVI-lea : „Singurul insiprator al acestor soncte care urmează..."

— Dumnezeule ! am exclamat, este domnul W. H. care-i era apropiat lui Shakespeare ?

— Cyril Graham așa spunea, murmură Erskine.

— Dar nu seamănă deloc cu lordul Pembroke, am spus eu. Cunosc foarte bine portretele de la Pens-

hurst. Am locuit prin apropiere acum cîteva săptămîni.

— Chiar crezi că sonetele sînt adresate lordului Pembroke ? mă întrebă el.

— Sînt convins. Pembroke, Shakespeare și doamna Mary Fitton sînt cele trei personaje ale sonetelor ; nu e absolut nici un dubiu în privința asta.

— Sînt de acord cu tine, spuse Erskine, dar n-am crezut întotdeauna că așa e. Credeam mai mult în teoria lui Cyril Graham.

— Și anume ? răspunsei eu uitîndu-mă la minunatul portret care începuse deja să exercite asupra mea o fascinație stranie.

— E o poveste lungă, zise Erskine luîndu-mi portretul din mînă, cu bruscheță credeam atunci, o poveste foarte lungă, dar dacă vrei s-o asculți, ți-o voi spune.

— Îmi plac teoriile despre sonetele lui Shakespeare, dar nu cred că aș fi dispus să cred vreo idee nouă. Chiar mă mir că a fost cîndva un mister.

— Cum nici eu nu cred în această teorie, n-am să încerc să ți-o impun, spuse Erskine rîzînd, dar s-ar putea să te intereseze.

—Spunemi-o ! Dacă este pe jumătate la fel de interesantă ca tabloul, am să fiu mai mult decît satisfăcut.

— Ei bine, spuse Erskine aprinzîndu-și o țigară, trebuie să încep prin a-ți povesti de Cyril Graham.

Locuiam amîndoi în aceeași casă la Eton. Eram cu un an sau doi mai mare ca el, dar eram prieteni foarte buni. Munceam și ne distram împreună. Cred că mai mult ne distram decît munceam, dar nu pot spune că îmi pare rău. Este întotdeauna un avantaj

să nu primești o educație comercială sănătoasă iar ceea ce am învățat pe terenurile de sport de la Eton mi-a fost tot atît de folositor ca ceea ce am învățat la Cambridge. Trebuie să-ți spun că părinții lui Cyril Graham erau morți. Se înnecaseră într-un groaznic accident cu iahtul în dreptul insulei Wight. Tatăl său fusese în serviciul diplomatic și se însurase cu fata, singura fată, de fapt, a lordului Crediton. Acesta deveni tutorele lui Cyril după moartea părinților lui. Nu cred că lordul Crediton ținea prea mult la Cyril. El nu o iertase niciodată pe fiica sa pentru că se măritase cu un bărbat fără titlu. Era un aristocrat extraordinar, care înjura ca un zarzavagiu și care avea maniere de fermier. Îmi amintesc că l-am văzut odată la serbarea de sfîrșit de an. A bombănit ceva, mi-a dat un sovereign și mi-a spus să nu ajung un radical afurisit ca tatăl meu. Cyril nu-l iubea și era foarte bucuros să-și petreacă vacanțele cu noi în Scoția. Niciodată nu s-au înțeles. Cyril îl socotea un urs, iar el îl socotea pe Cyril efeminat, chiar era efeminat în unele privințe, deși era un călăreț foarte bun și un scrimer de excepție. De fapt, a cîștigat multe concursuri înainte de a pleca la Eton. Dar era foarte încet în mișcări și deloc mîndru de înfățișarea sa, cu o aversiune puternică față de fotbal. Ceea ce îi făcea într-adevăr plăcere erau poezia și actoria. La Eton obișnuia să se costumeze și să-l joace pe Shakespeare iar cînd am ajuns la Trinity a devenit chiar din primul semestru membru al companiei de actori. Îmi amintesc că era gelos pe el și în același timp îi eram devotat, trup și suflet.

Poate pentru că ne deosebeam atît de mult în unele privințe. Pe atunci eram un băiat neîndemî-

natic, slab, cu picioare lungi și cu pistrui. Pistruii sînt tot atît de obișnuiți în Scoția pe cît este guta în Anglia. Cyril obișnuia să spună că dintre ele două prefera guta, dar punea mare preț pe înfățișare și odată ne-a citit o lucrare prin care încercă să demonstreze că e mai bine să fii frumos decît bun. El era într-adevăr foarte frumos. Cei care nu-l agreau, filistinii și tinerii care citeau în biserică spuneau că era doar simpatie, dar chipul lui era mai mult decît simpatic. Era cel mai frumos om pe care-l văzusem vreodată, nimic nu era mai perfect decît grația mișcării și farmecul manierelor lui. Fascina pe oricine merita fascinat și pe mulți care nu meritau. Era adesea încăpățînat și irascibil și îi consideram îngrozitor de nesincer. Asta se datora, cred, în mare parte dorinței lui nemăsurate de a plăcea. Bietul Cyril! I-am spus, odată, că se mulțumea cu victorii ieftine, dar el a rîs numai. Era foarte răsfățat. Toți oamenii încîntători sînt răsfățați. Asta-i secretul atractivității lor.

Trebuie să-ți povestesc totuși despre rolurile lui Cyril. Știi că nici o actriță n-are voie să joace în cadrul acestei companii. Cel puțin nu pe vremea mea. Nu știu cum e acum. Ei, bine, Cyril era distribuit mereu în roluri feminine și cînd s-a jucat „Cum vă place" a interpretat rolul Rosalind. A fost un spectacol minunat. Cyril Graham, era singura Rosalind care mi-a plăcut cu adevărat. Mi-ar fi imposibil să-ți descriu frumusețea, delicatețea și rafinamentul interpretării. A făcut o enormă senzație iar acel teatru mic și oribil cum era el atunci, era plin în fiecare seară. Chiar și acum cînd recitesc piesa nu pot să nu mă gîndesc la Cyril. Parcă fusese scrisă pentru el. În semestrul următor, își luă diploma și veni

la Londra să se pregătească pentru diplomație. Dar nu învăța deloc. Își petrecea zilele citind sonetele lui Shakespeare iar seara se ducea la teatru. Era bineînțeles nerăbdător să urce pe scenă. Și eu și lordul Crediton l-am împiedicat. Poate că dacă ajungea actor azi ar mai fi în viață. E întotdeauna o prostie să dai sfaturi, dar să dai sfaturi bune e absolut fatal. Sper că tu n-o să faci niciodată greșeala asta. Dacă o s-o faci, o să-ți pară rău. Ei, și acum să revenim la povestea noastră !

Într-o zi, primesc o scrisoare de la Cyril prin care mă invita la el în acea seară. Avea un apartament frumos în Piccadily, care dădea în Green Park. Deoarece îl vedeam în fiecare zi, am fost cam surprins că îmi scrisese. M-am dus și cînd am ajuns l-am găsit foarte agitat. Mi-a spus că descoperise în sfîrșit secretul sonetelor lui Shakespeare, că toți învățăceii și criticii se înșelaseră, și că el era primul care descoperise cine era într-adevăr domnul W. H.

Nebun de fericire, mult timp nu vru să-mi spună teoria lui. În cele din urmă, scoase un teanc de notițe, luă de pe poliță volumul cu sonete, se așeză pe scaun și îmi povesti. Începu prin a-mi arăta că tînărul căruia Shakespeare îi adresa aceste sonete pasionate trebuie să fi fost cineva care constituise un factor vital în dezvoltarea artei sale dramatice și că lucrul ăsta nu putea fi valabil nici pentru lordul Southampton și nici pentru lordul Pembroke. Oricine ar fi fost el, nu putea fi cineva din aristocrație, cum se vede foarte clar în sonetul 25 în care Shakespeare, făcînd o antiteză între el și cei care sînt „favoriții marilor prinți“ spuse foarte deschis :

„Pot cei meniți de-o stea cu sorți frumoase [1]
Să-și strige-n pieți, de vor, averea, cinul,
Cît eu, lipsit de stele norocoase,
M-alin că rostul mai nalt mi-a-nscris destinul".

Și încheie sonetul felicitîndu-se pentru starea lui umilă pe care o adora.

„Pot fi deci fericit, iubind, iubit ! [2]
Căci, neclintind nimic, nu sînt clintit".

Cyril declară că acest sonet ar fi neinteligibil dacă ne-am închipui că se adresează fie ducelui Pembroke fie ducelui Sothampton, amîndoi avînd poziții înalte în Anglia și pe drept cuvînt erau numiți prinți.

În coroborare cu părerea lui îmi citi sonetele 124 și 125 în care Shakespeare ne spune că iubirea lui nu este „copilul întîmplării", că ea nu suferă „pompa zîmbitoare", ci este „construită departe de orice accident".

L-am ascultat cu mare interes, căci eram sigur că teoria lui era ceva nou. Ceea ce a urmat, însă, și mai ciudat și mi s-a părut că Pembroke era scos definitiv din cauză. Știm de la Meres că sonetele fuseseră scrise înainte de 1598, iar sonetul 104 ne informează că prietenia lui Shakespeare cu domnul W. H. dura deja de 3 ani. Lordul Pembroke, care se născuse în 1580, venise la Londra pe cînd avea 18 ani, adică prin 1598 și, întrucît Shakespeare se cunoscuse cu domnul W. H. prin 1594 sau cel tîrziu 1595, nu putea să-l întîlnească pe Pembroke decît după ce sonetele fuseseră scrise.

Cyril mai spusese că tatăl lui Pembroke murise de abia în 1601, în timp ce din versul :

1, 2 Traducere de Ion Frunzetti (Ed Tineretului 1967).

„Ai avut un tată, lasă-l pe fiul tău s-o spună".
e evident faptul că tatăl domnului W. H. era mort în 1598. Și apoi, e absurd să ne imaginăm că vreun editor din vremea aceea, prefața fiind scrisă de mîna editorului, s-ar fi aventurat să-l numească pe William Herbert, duce de Pembroke, domnul W. H. Cazul lordului Buckurst, fiind numit domnul Sackville, nu se asemăna cu cel dinainte, întrucît lordul Buckurst nu era conte ci numai fiul mai mic al unui duce, cu un titlu onorific iar fragmentul din England's Parnassus unde este astfel denumit nu e o dedicație formală, ci numai o aluzie.

Asta în ce-l privea pe lordul Pembroke, ale cărui așa-zise pretenții Cyril le-a demolat pur și simplu în timp ce eu mă îndoiam încă.

În cazul lordului Southampton, i-a fost mult mai ușor.

Southampton devenise de foarte tînăr iubitul Elisabetei Vernon așa că el n-avea nevoie de nici o implorare să se însoare ; nu era frumos, nu semăna cu mama lui, așa cum semăna domnul W. H.
„Ești imaginea vie a mamei tale"
și mai ales, prenumele lui era Henry, în timp ce sonetele cu jocuri de cuvinte (135 și 143) arată că prenumele prietenului lui Shakespeare era la fel cu al lui, Will. Cît priveau celelalte sugestii ale nefericiților comentatori, că domnul Will era scris greșit, în loc de W. S., care însemna domnul William Shakespeare, că „Mr. W. H. all" ar fi trebuit citit „Mr. W. Hall", că domnul Will este domnul William Hatnaway și că ar fi trebuit pus punct după wiseth făcîndu-l astfel pe domnul Will scriitorul și nu subiectul dedicației — Cyril le desființă într-o clipă.

Nu merită să mai dau aici motivele, deși îmi amintesc că m-a făcut să izbucnesc în rîs cînd mi-e citit, nu în original din fericire, cîteva extrase ale unui critic german, pe numele Barnstorff, care insista că domnul W. H. nu era altcineva decît „Mr. William însuși“ (1). Nici n-a vrut să admită că sonetele nu erau decît o satiră la adresa operei lui Drayton și John Davies de Hereford. Pentru el, ca și pentru mine dealtfel, ele erau poeme serioase și tragice, izvorîte din amărăciunea inimii lui Shakespeare și îndulcite de buzele lui. Și mai puțin admit că erau doar o alegorie filozofică și că Shakespeare în ele se adresează Ego-ului Ideal, sau Bărbatului ideal, sau Spiritului de Frumusețe, sau Rațiunii, sau Logosului Divin, sau Bisericii Catolice. Simțea, cum cred că toți simțim, că sonetele erau adresate unei persoane, unui anumit tînăr a cărui personalitate, dintr-un motiv sau altul, i-a umplut inima de bucurie și nu mai puțin de o teribilă disperare.

Clarificînd astfel lucrurile, Cyril mă rugă să-mi alung din minte orice idee preconcepută despre acest subiect și să acord toată încrederea propriei lui teorii. Problema pe care o, punea el era următoarea : Cine era tînărul din vremea lui Shakespeare căruia, fără să fie nobil din naștere sau din fire, Shakespeare i se adresa în termeni plini de o asemenea adorație pasionată încît nu putem decît să ne mirăm de această ciudată divinizare și ne este frică aproape să întoarcem cheia care deschide misterul din inima poetului.

Cine era cel a cărui frumusețe era atît de desăvîrșită încît a devenit piatra de temelie a operei lui

---

1 Himself — în engleză în original.

Shakespeare, sursa de inspirație și încarnarea viselor lui Shakespeare? Să-l consideri doar obiectul unor poeme de dragoste este să nu prinzi adevăratul înțeles al poemelor, pentru că arta despre care Shakespeare vorbește în sonete nu este arta sonetelor însele, care erau într-adevăr lucruri mici și secrete — este arta dramaturgului la care face el aluzie mereu. Iar cel căruia Shakespeare îi spune „Arta ta este arta mea" cel căruia îi promite nemurirea, nu era altul decît actorul pentru care le-a creat pe Imogen, Viola, Julieta, Rosalind, Portia, Desdemona, Cleopatra.

Aceasta era teoria lui Cyril Graham, dezvoltată citind numai sonetele și bazîndu-se nu atît pe o dovadă demonstrabilă, ci pe un simț spiritual și artistic numai cu ajutorul căruia, pretindea el, putea fi înțeles sensul poemelor. Îmi amintesc că mi-a citit acest minunat sonet.

„Cum mi-ar fi stearpă Muza cînd trăiești
Pe lume tu, ce-mi urci în versuri hrana
Făpturii tale, prea dumnezeiești.
Ca scrisului vulgar să-ți dărui mana?
De-i vrednic tot ce-am scris să-ți lași privirea
Pe cîte-un vers, tu mulțumește-ți ție
Căci numai tîmpii, n-ar ști tălmăcirea
Subiectului ce li-l oferi, s-o scrie!
A zecea Muză fii, de zece ori
În preț cît cele nouă, mult pețite
Ci fă-i pe noii verificatori.
Să scrie stihuri ce-or fi în veci citite." [1]

și că a demonstrat ce complet se corobora el cu teoria lui. Citi toate sonetele pe rînd și arătă, sau își

---

[1] Traducere de I.F. — Ed. Tineretului 1967.

închipui că arată, faptul că după noua lui explicație a sensului lor, lucrurile care păruseră obscure sau exagerate deveniseră clare, raționale și de o înaltă ținută artistică ilustrînd concepția lui Shakespeare despre adevăratele legături dintre arta actorului și arta dramaturgului. Este evident că alături de Shakespeare trebuia să fie vreun actor de o mare frumusețe căruia îi încredințase rolurile eroinelor sale, pentru că Shakespeare era un director de teatru practic și un poet plin de imaginație iar Cyril Graham descoperise numele actorului.

Se numea Will, sau cum prefera el să-i spună Willie Hughes.

Prenumele le găsise bineînțeles în jocurile de cuvinte din sonetele 135 și 143, numele de familie era după el, ascuns în rîndul al șaptelea din sonetul 20 acolo unde domnul W. R. e descris ca :

„Bărbat în ton, tu știi ce ton îți șade"

În ediția originală a sonetelor, Hews este tipărit cu literă mare și acest lucru, spunea el, arăta clar că era vorba de un joc de cuvinte, concepția lui cîștigînd tot mai mult teren din aceste sonete în care se făcea un curios joc de cuvinte din „use" și „usuary". Bineînțeles că am fost convertit pe dată iar Willie Hughes deveni tot atît de real cum era și Shakespeare. Singura obiecție pe care am făcut-o a fost că numele lui Willie Hughes nu apare pe lista actorilor care jucau în compania lui Shakespeare, listă apărută în primul volum. Dar Cyril mi-a arătat că absența numelui lui Willie Hughes de pe această listă confirma teoria lui, întrucît era evident din sonetul 86 că Willie Hughes a părăsit compania lui Shakespeare pentru a juca la un teatru rival, probabil în vreuna din piesele lui Chapman.

Referitor la asta, Shakespeare, îi spusese lui Willie Hughes în faimosul sonet despre Chapman :

„Dar cînd îi torni doar lui în vers lumină,
Al meu, fără de miez și frînt, suspină, (1)

expresia „cînd îi torni doar lui lumină" referindu-se fără îndoială la frumusețea tînărului actor care dădea viață și realism și care adăuga farmec versului lui Chapman, aceeași idee apărînd și în sonetul 79.

„Cît timp doar eu ceream să-mi dai putere
Doar versul meu avea lumina ta ;
Azi tot ce-a fost, frumos în versu-i piere
Și muza mea dă locul altuia".

iar în sonetul precedent, unde, Shakespeare spune :

„Dar alte pene mi-au rîvnit cununa
Punîndu-ți la picioare versul lor" (2)

Jocul de cuvinte (use — Hughes) fiind evident, iar versul „îți pun la picioare versul lor" însemnînd „cu ajutorul tău de actor îți prezintă piesele în fața oamenilor". Era o seară minunată și am stat pînă în zori citind și recitind sonetele. După cîtva timp, totuși am început să-mi dau seama că, înainte ca teoria să poată fi prezentată într-o formă perfectă, era necesar să căutăm o mărturie independentă despre existența acestui tînăr actor, Willie Hughes.

Dacă asta s-ar fi realizat, nu mai putea exista nici o îndoială în ceea ce privește identificarea lui cu domnul W.H.

Altfel, însă, teora n-ar avea sorți, de izbîndă.

I-am spus asta lui Cyril tare și răspicat, care s-a supărat de, ceea ce numea el, tonul meu de filistean.

1, 2 Traducere Dan Grigorescu, Ed. BPT 1974.

Totuși l-am făcut să promită că ar fi în interesul lui să nu facă publică descoperirea lui pînă nu era absolut sigur de ea.

Săptămîni în șir am căutat amîndoi prin registrele bisericilor din City, la Alleyn MSS din Bubwich, prin hîrtiile lordului Chamberlain — prin tot ce credeam noi că făcea vreo aluzie la Willie Hughes. N-am descoperit nimic, desigur, și cu fiecare zi existența lui Willie Hughes devenea din ce în ce mai problematică.

Cyril era într-o stare jalnică, vorbea de asta în fiecare zi implorîndu-mă să-l cred, dar văzînd o fisură în teoria lui am refuzat să mă conving pînă ce existența lui Willie Hughes nu era dovedită.

Într-o zi Cyril a plecat din oraș ca să stea cu bunicul său, așa am crezut la început, dar apoi lordul Crediton mi-a spus că nu era adevărat. După vreo două săptămîni am primit o telegramă de la el, din Warwick, prin care mă ruga să cinăm împreună în seara aceea la ora 8. Cînd am ajuns, mi-a spus : Singurul apostol care nu merită o dovadă a fost Sf. Toma și sfîntul Toma a fost singurul care a primit-o. L-am întrebat ce vrea să spună cu asta. Mi-a răspuns că nu numai că stabilise existența în sec. al XVI-lea a unui tînăr actor pe nume Willie Hughes dar că găsise cea mai concludentă dovadă că era vorba de domnul W. H. pomenit în sonete. N-a vrut să-mi spună nimic mai mult atunci, dar după cină mi-a arătat în mod solemn tabloul pe care l-ai văzut și tu și mi-a spus că îl descoperise din pură întîmplare într-un cufăr vechi pe care-l cumpărase de la o fermă din Warwickshire. Cufărul, care era un exemplar minunat din epoca elisabetană, îl adusese cu el, iar pe rama din față erau fără nici o îndoială

gravate inițialele W.H. Această monogramă fu cea care-i atrase atenția și îmi spuse că de-abia peste cîteva zile se gîndise să examineze interiorul. Într-o dimineață observase că o latură a cufărului era mai groasă ca celelalte și că, uitîndu-se mai de aproape, descoperise că de ea atîrna un tablou mic înrămat. Scoțîndu-l afară dădu peste tabloul care e acum pe canapea. Era foarte murdar și plin de noroi dar reușise să-l curețe și spre marea lui bucurie, văzuse că a dat peste exact ceea ce căutase atîta timp. Era un portret autentic al domnului W.H. cu mîna pe pagina cu dedicația din sonete iar pe ramă se vedea vag numele tînărului scris cu majuscule negre pe un fundal auriu șters : domnul Will Hughes. Ei, ce era să mai spun ? Nu m-am gîndit nici un moment că Cyrib Graham îmi juca o farsă și nici că încerca să-și demonstreze teoria cu ajutorul unui fals.

— Dar este într-adevăr un fals ? l-am întrebat.

— Bineînțeles, a spus Erskine. Un fals foarte bun, însă nu fals. Mă gîndeam atunci că Cyril era destul de calm, dar acum îmi amintesc că îmi spusese nu o dată că lui nu-i trebuia nici o dovadă, că credea în teoria lui fără să aibă nevoie de dovezi. Am rîs de el și i-am spus că fără o dovadă teoria n-avea nici o valoare și l-am felicitat călduros pentru descoperire. Am aranjat apoi ca tabloul să fie gravat sau reprodus și plasat ca frontispiciu la ediția lui Cyril a sonetelor. Timp de 3 luni n-am făcut decît să analizăm fiecare sonet vers cu vers pînă ce am rezolvat toate dificultățile de text sau de înțeles. Într-o zi nefericită mă aflam într-o imprimerie din Holhorn cînd am văzut pe tejghea niște desene minunate realizate cu un creion cu vîrf de argint. Mi-a plăcut

atît de mult încît le-am cumpărat, iar proprietarul, pe nume Rawlings mi-a spus că sînt făcute de un tînăr pictor, Edward Merton, care era foarte inteligent dar sărac lipit pămîntului. L-am vizitat pe Merton peste cîteva zile la adresa pe care mi-o dăduse Rawlings. Era un tînăr palid, cu un chip interesant, avînd o soție drăguță care-i servea drept model cum am aflat mai tîrziu. I-am spus cît de mult mi-au plăcut tablourile lui și l-am rugat să-mi arate și altele dacă mai avea.

Pe cînd ne uitam noi într-un album plin cu schițe minunate — Merton avînd un stil delicat și încîntător — am văzut deodată o schiță a tabloului domnului W. H. Nu era nici un dubiu. Era aproape un facsimil singura dilerență fiind că cele două măști a Tragediei și a Comediei nu atîrnau de masa de marmură, ci erau jos la picioarele tînărului.

— De unde Dumnezeu aveți asta ? l-am întrebat.

Se tulbură puțin și spuse :

— O nimic important. Nici nu știam că se află aici. E ceva fără valoare.

— E ce a-i făcut tu pentru domnul Cyril Graham, exclamă soția lui ; dacă acest domn dorește să-l cumpere, lasă-l să-l ia !

— Pentru domnul Cyril Graham ? am repetat eu Dumneavoastră ați pictat tabloul domnului W. H. ?

— Nu știu ce vreți să spuneți răspunse el înroșindu-se.

A fost ceva îngrozitor. Soția lui îmi povesti totul. Cînd am plecat i-am dat cinci lire. Nici nu pot să mă gîndesc la asta acum, însă atunci eram

furios. M-am dus imediat la locuința lui Cyril, l-am așteptat cam trei ore pînă a venit și i-am spus că descoperisem falsul. Se făcu foarte palid și zise :

— Am făcut-o numai de dragul tău. Nu te-aș fi putut convinge altfel. Nu afectează în nici un fel adevărul teoriei.

Adevărul teoriei ! exclamai eu. Să nu mai vorbim de asta ! Nici chiar tu n-ai crezut în ea. Dacă ai fi crezut, n-ai fi comis un fals ca s-o dovedești.

Ne-am certat îngrozitor, am schimbat cuvinte grele. Mărturisesc că am fost puțin nedrept. A doua zi dimineața era mort.

— Mort ! am exclamat.

— Da, se împușcase. Era sînge și pe rama tabloului, acolo unde era pictat numele. Cînd am ajuns, servitorul mă chemase imediat, poliția se afla deja acolo. Îmi lăsase o crisoare scrisă în mod evident într-o mare agitație.

— Ce scria în ea ? l-am întrebat.

— O, că era sigur de existența lui Willie Hughes, că falsul fusese pur și simplu o concesie pentru mine și nu nega în nici un fel teoria lui iar ca să-mi arate cît de solidă și fără cusur e credința lui, o să-și sacrifice viața pentru sonete. Era o scrisoare prostească nebunească. Îmi amintesc că încheia încredințîndu-mi mie teoria despre Willie Hughes și că eu urma să o prezint lumii întregi și să dezvălui secretul din inima lui Shakespeare.

— Este într-adevăr o poveste tragică, am exclamat !

— De ce nu i-ai îndeplinit dorințele ?

Erskine ridică din umeri.

— Pentru că teoria lui e greșită de la un capăt la altul, răspunse el.

— Dragul meu Erskine, i-am spus ridicîndu-mă de pe scaun greșești foarte tare. Teoria aceasta este singura cheie perfectă de pînă acum. Nu-i lipsește nimic. Eu cred în Willie Hughes.

— Nu spune asta ! zise Erskine grav. Am impresia că ideea asta este fatală. Am studiat-o cu mare atenție și pot să te asigur că această teorie este total greșită.

Este plauzibilă pînă la un anumit punct și acolo se oprește. Pentru numele lui Dumnezeu, băiete, nu pune la inimă chestia asta !

— Erskine, i-am răspuns, e de datoria ta să o dai publicității. Dacă n-o faci tu, am s-o fac eu. Neținînd seama de ea înseamnă să nu cinstești memoria lui Cyril Graham, cel mai tînăr și mai minunat dintre martirii literaturii. Te implor să-i faci dreptate ! A murit pentru lucrul ăsta. Nu lăsa ca moartea să-i fi fost zadarnică !

Erskine mă privi cu uimire.

— Te lași furat de sentimente și uiți că un lucru nu e neapărat adevărat dacă un om moare pentru el. I-am fost devotat lui Cyril Ghraham. Moartea lui a fost o lovitură teribilă pentru mine. Nu mi-am revenit ani de zile. De fapt nici acum nu cred că sînt complet refăcut. Dar Willie Hughes ? N-o să iasă nimic din ideea asta. Persoana n-a existat niciodată. Cît privește publicarea teoriei — lumea crede că Cyril Graham s-a împușcat din greșală. Singura dovadă a sinuciderii lui este în scrisoarea adresată mie, scrisoare de care oamenii nu știu

nimic. Pînă în ziua de azi, lordul Crediton crede că a fost un accident.

— Cyril Graham și-a sacrificat viața unei nobile idei, i-am răspuns, și dacă nu spui de mărturia lui spune măcar de credința lui.

— Credința lui era bazată pe un lucru fals, nesănătos, un lucru pe care nici un cărturar shekesperian nu l-ar accepta. Toți ar rîde de teoria lui. Nu te face de rîs și nu merge pe un drum care nu duce nicăieri. Începi prin a afirma existența persoanei, a cărei existență înseși trebuie să fie dovedită. Și în afară de asta, toată lumea știe că sonetele îi sînt adresate lordului Pembroke. Problema a fost rezolvată o dată pentru totdeauna.

— Problema nu e rezolvată ! am exclamat.

Voi continua teoria din punctul în care a lăsat-o Cyril Graham și voi dovedi lumii că a avut dreptate.

— Prostuțule ! zise Erskine, du-te acasă, e trecut de două ; eu nu mai cred în Willie Hurghes. Îmi pare rău că ți-am povestit de asta și că te-am convins de un lucru în care nu cred nici eu.

— Mi-ai dat cheia celui mai mare mister din literatura modernă, replicai eu. N-a să am liniște pînă nu te voi convinge pe tine și pe toată lumea că Cyril Graham a fost cel mai subtil critic shakespearian modern.

Cînd m-am îndreptat spre casă prin St. James's Park, tocmai se crăpa de ziuă. Lebedele dormeau pe lacul strălucitor iar Palatul sărăcăcios era stacojiu pe fundalul cerului de un verde pal. M-am gîndit la Cyril Graham și ochii mi s-au umplut de lacrimi.

Era trecut de 12 cînd m-am trezit iar soarele se strecura în raze lungi, aurii prin perdelele camerei. I-am spus valetului că nu sînt acasă pentru nimeni și, după ce am băut o ceașcă de ciocolată cu o chiflă, am luat de pe raft exemplarul meu cu sonetele lui Shakespeare și am început să-l citesc cu atenție. Mi se părea că fiecare poem se coroborează cu teoria lui Cyril Graham. Simțeam că parcă pusesem mîna pe inima lui Shakespeare și îi număram fiecare bătaie și puls al pasiunii.

Mă gîndeam la minunatul actor, îi vedeam chipul în fiecare vers. Îmi amintesc că două sonete miau atras atenția în mod deosebit și anume 53 și 67. În primul, poetul, felicitînu-l pe Willie Hhghes pentru acuratețea interpretării sale, pentru multitudinea de roluri, de la Rosalind la Julieta, de la Beatrice la Ofelia, îi spune :

„Din ce plămadă ai ereseut sub soare
Că umbre fără număr te-ncojor ?
Ne naștem cu o umbră fiecare,
Dar umbra ta-i deasupra tuturor". [1]

Aceste versuri ar fi fost neinteligibile dacă n-ar fi fost adresate unui actor, pentru că cuvîntul „umbră" avea în vremea lui Shakespeare un sens tehnic legat de scenă. „Cele mai bune în privința asta sînt umbrele" spune Tezeu în *Visul unei Nopți de Vară* și de asemenea în literatură există multe aluzii asemănătoare. Aceste sonete făceau parte în mod evident din seria în care Shakespeare discută despre natura artei actorului și temperamentului ciudat și rar care e esențial pentru un actor desăvîrșit. „Cum

1 — Traducere de Dan Grigorescu, (Ibidem).

se face că ai atîtea personalități ?“ îl întreabă el pe Willie Hughes și apoi continuă spunînd că frumusețea lui este atît de perfectă încît întruchipează orice formă și fază a fanteziei, toate visele imaginației creatore — idee dezvoltată în sonetul următor, sonet care începe cu frumosul gînd :

„O ! frumuseția-i trecătoare
Cînd adevăru-i este nestemată“. [1]

Shakespeare ne invită să observăm cum realismul interpretării și al prezentării vizibile pe scenă se adaugă la frumusețea poeziei, dînd viață versurilor încîntătoare și realism formei ei ideale. Și totuși în sonetul 67, Shakespeare îl imploră pe Willie Hughes să abandoneze scena artificială, cu mimica falsă a fețelor pictate și costumele nepotrivite, cu influențele și sugestiile ei nemuritoare, depărtarea ei de adevărata lume a acțiunilor nobile și a cuvintelor sincere :

„De ce împodobește-această lume
Nemernică și, stînd în miezul ei,
Păcatului îi dăruie renume
Și-mpodobirii lui îi e temei ?
De ce cu fard își face zeci de fețe
Ce par de mort sub stinsele palori ?
Ca să culeagă biata frumusețe
Nu floarea lui, ci umbra unei flori ?“ [2]

Ar părea poate ciudat ca un dramaturg așa de mare ca Shakespeare care și-a desăvîrșit talentul ca actor și umanismul ca om pe planul ideal al scrisului și interpretării să poată scrie în termenii

(1, 2) — Traducere de Dan Frigorescu, (*Ibidem*).

aceştia despre teatru, dar trebuie să ne amintim că în sonetele 110 şi 111, Shakespeare ne arată că şi el e obosit de lumea de marionete şi că îi era ruşine că se făcuse un „bufon'. Sonetul 111 este extrem de amar :

„De dragul meu te ceartă cu Fortuna ;
Prin ea sînt cel mai păcătos din semeni,
Că m-a ursit să fiu întotdeauna
În rînd cu cei de rînd şi lor asemeni.
De-aceea-s rău-văzut şi firea mea,
Prin tot ce fac, se umple de ruşine,
Ca mîna pictorului de vopsea.
Vrei să mă schimb ? Îndură-te de mine !" [1]

Şi în alte locuri întîlnim aceleaşi sentimente familiare tuturor studenţilor lui Shakespeare. Un lucru m-a uimit foarte tare cînd am citit sonetele şi de-abia peste cîteva zile am găsit cheia, care şi lui Cyril Graham îi scăpase. Nu puteam înţelege cum de Shakespeare punea atîta preţ pe căsătoria tînărului său prieten. Şi el se însurase de tînăr, şi fusese nefericit ; nu cred că i-ar fi cerut lui Hughes să facă aceeaşi greşală. Interpretul lui Rosalind n-avea nimic de cîştigat din căsătorie sau din pasiunile vieţii. Primele sonete care-l implorau să aibă copii păreau şocante. Explicaţia misterului a venit dintr-odată şi am găsit-o în acea dedicaţie curioasă :

„Singurului inspirator ale acestor sonete care urmează domnul W. H., cu fericire şi cu eternitatea promisă din partea poetului nostru nemuritor, i le doreşte cel ce-i vrea binele mult încercatul ce merge mai departe'.

---

1 — Traducere de Dan Grigorescu (Ibidem).

Unii critici au presupus că cuvîntul „begetter" din această dedicație înseamnă doar furnizorul sonetelor pentru Thomas Thorpe, editorul ; dar această părere este acum total abandonată iar criticii sînt de acord că sensul trebuie să fie cel de inspirator, metafora fiind luată din analogia cu viața fizică. Acum am văzut că aceeași metaforă era folosită chiar de Shakespeare peste tot în sonete și asta m-a făcut să înțeleg.

În cele din urmă am descoperit. Căsătoria la care îl îndeamnă Shakespeare pe Willie Hughes este căsătoria cu muza lui, expresia apare în sonetul 82 unde, cu amărăciune, din cauza defectelor tînărului actor pentru care el scrisese cele mai importante roluri ale sale și a cărui frumusețe îl inspirase, își începe reproșul spunînd :

„Cu muza mea nicicînd n-ai să te-nsori" [1]

Copiii pe care el îi imploră să îi facă nu sînt copii în carne și oase, ci copiii nemuritori ai faimei nemuritoare. Întregul ciclu al primelor sonete este pur și simplu o invitație a lui Shakespeare către Willie Hughes să se facă actor. Ce goală și fără sens ar fi frumusețea ta dacă nu folosește la ceva !

Cînd patruzeci de ierni asalt dînd frunții
Brăzda-ți-vor lanul stinsei frumuseți,
Cînd haina ce-ți slăvesc azi toți mărunții
Va fi lințoliu, rupt și fără preț,
De ți s-ar cere-atuncea să dai seama
De toți talanții zilelor trăite,
Ai spune că sticleau traufii și teamă
În văzul azi-orbitelor orbite. [2]

---

(1) Traducere de Dan Grigorescu, ibidem.
(2) Traducere de Ion Frunzetti, ibidem.

Trebuie să realizezi ceva în artă, versul meu „e al tău și născut din tine" ; ascultă-mă doar și eu voi crea pentru tine versuri nemuritoare ; tu vei popula cu forme asemănătoare ție lumea imaginară a scenei. Acești copii pe care o să-i ai, continuă el, nu vor muri, cum mor copiii din carne și oase, tu vei trăi în ei și în piesele mele.

„Fă-ți un alt ego, din dragoste pentru mine,
Pentru ca frumusețea să trăiască veșnic în tine"

Am strîns toate fragmentele care păreau să se coroboreze cu această idee și ele mi-au lăsat o puternică impresie dovedindu-mi ce desăvîrșită era teoria lui Cyril Graham.

Am mai observat că era destul de ușor să separi acele versuri în care el vorbește de sonete, și anume de acelea despre marea lui operă dramatică. Acest punct de vedere fusese total neglijat de toți criticii pînă la Cyril Graham.

Și totuși era una din temele cele mai interesante din tot ciclul de poeme. În ceea ce privesc sonetele, Shakespeare, era mai mult sau mai puțin indiferent. Nu dorea ca faima lui să se datoreze lor. Ele erau pentru el „muza" cum le numește și erau destinate, cum ne povestește Meres, unui grup restrîns de prieteni. Pe de altă parte, era extrem de conștient de înalta valoare artistică a pieselor lui și se bizuia foarte mult pe geniul lui dramatic. Cînd îi spunea lui Willie Hughes :

„Dar veșnica ta vară dăinui-va
Și frumusețea nu-ți va fi furată
Nici moartea supra-ți tu n-o să-și urce știrea
Vei crește-n vers cu secolii deodată.
Cît ochi vor fi și guri vor răsufla
El va trăi și viața-va să-ți dea" !

expresia „versuri eterne" face aluzie în mod evident la una din piesele pe care i le trimisese atunci, așa cum ultimele două versuri arată încrederea lui în nemurirea pieselor sale.

În invocarea muzei dramatice (sonetele 100 și 101) regăsim același sentiment :

„Pe unde umblii, muza mea uitucă
De l-ai uitat pe cel ce-ți dă avînt ?
Spre-un cîntec mai de preț simți dor de ducă
Sau luminezi pe alții mai de rînd ?" [1]

strigă el și apoi îi reproșează stăpînei tragediei și comediei „neglijarea adevărului" și spunea :

„Că-i mai presus de slavă, vei tăcea ?
Nu-i drept ! De-o cînți, va dăinui de-apururi,
Mai mult ca un mormînt de aur, stea
Deasupra viitoarelor azururi...
Strunește-ți lira — te învăț eu cum !...
Mult timp să pară cum apare-acum." [2]

În sonetul 55 Shakespeare își dezvoltă ideea ;

De-ar fi să ne imaginăm că rima atotputernică din versul al 2-lea se referă chiar la sonet, înseamnă să pierdem înțelesul adevărat. Mi se părea că era foarte probabil, din caracterul general al poemului, să se facă aluzie la o anumită piesă și anume Romeo și Julieta :

„Nu-i marmoră, nu-i lespezi de morminte
Regești, mai mult ca versul meu să țină.
Va să-ți păstrez lumina prin cuvinte,
Că-n piatră zgura vremii ți-o întină
Cînd în război cu timpul cad statui [2]

(1, 2) Traducere de Dan Grigorescu, ibidem.
(3) Traducere de Ion Frunzetti, ibidem.

Și ard cetăți și se prăvăl palate,
Doar ție Mars, prin fier și focul lui
Să-ți treacă amintirea nu mai poate
Tu calci, deci, peste Moarte și Uitare,
Și prețul tău la fel va fi și-atunci
În ochii viitorului prin care
Spre tristul capăt erele-și dau brînci.
Pîn la judeţul care să te-nvie,
Trăiești, ca-n ochi mei, și-n poezie".

Este de asemenea demn de observat cum aici ca și pretutindeni în opera sa, Shakespeare îi promite lui Willie Hughes nemurirea într-un mod în care o să-i uimească pe toți, adică într-o anumită piesă.

Timp de două săptămîni m-am ocupat numai de sonete, nu mai ieșeam aproape deloc din casă și refuzam toate invitațiile. Mi se părea că în fiecare zi descopeream ceva nou, iar Willie Hughes devenise pentru mine un fel de prezență spirituală, o persoană în carne și oase. Mi-l închipuiam stînd în cameră, atît de bine îl descrisese Shakespeare, cu părul lui blond, cu grația lui ca cea a unei flori, cu ochii visători, cu mîinile delicate și albe. Chiar și numele lui mă fascina. Willie Hughes! Willie Hughes! Cît de muzical suna! Da, cine altul ar fi putut fi stăpînul pasiunilor lui Shakespeare, al dragostei lui căreia îi era vasal, favoritul plăcerii, trandafirul întregii lumi, mesagerul primăverii și al tinereții, minunatul băiat a cărui voce suna ca o muzică divină și a cărui frumusețe era chiar veștmîntul inimii lui Shakespeare așa cum era cheia puterii lui dramatice? Ce amară părea acum toată tragedia plecării și a rușinii lui — rușine pentru personalitatea lui magină. Totuși, dacă Shakespeare îl iertase, de ce să nu-l iertăm și noi?

N-am vrut să cercetez mai în profunzime misterul păcatului lui.

Abandonarea teatrului lui Shakespeare era o altă problemă, pe care am studiat-o îndelung. În cele din urmă am ajuns la concluzia, că Cyril Graham se înșelase cînd îl considerase pe Chpman dramaturgul rival din sonetul 80. Era evident că se făcea aluzie la Marlowe. La vremea cînd au fost scrise sonete, o expresie ca „minunatele lui versuri" nu se puteau referi la opera lui Chapman, oricînt de potrivite ar fi fost ele pentru piesele lui iacobine de mai tîrziu. Nu ! Marlowe era în mod clar dramaturgul rival despre care vorbea Shakespeare în termeni atît de elogioși, și acea

„Fantomă familiară și afabilă...
Care noaptea îi dă inteligență"

era Mefisto din Doctorul Faust. Fără îndoială, Marlowe fusese fascinat de frumusețea și grația tînărului actor și îl ademenise departe de teatrul Blackfriars, astfel încît să-l poată juca pe Gaveston din piesa lui, Eduard II. Faptul că Shakespeare avea toate drepturile să-l rețină pe Willie Hughes în compania lui de teatru iese în evidență din sonetul 87, cînd îi spune :

„Adio ! Prea de preț ești pentru bietul
Calic ce sînt și prea-ți știi prețul bine !
Te-a liberat valoarea ta ; Sinetul
Ce ne lega-scadent-te-a rupt de mine
Căci, cum să te păstrez decît cerșind ?
Și de te am, omoara-i meritată ?
Cînd dreptul de-a te-avea mi-l văd lipsind,
Balanța mea-n folosu-ți să nu bată ?
Cînd mi te-ai dat, nu-ți cunoșteai valoarea,
Sau mă credeai de-un dar de preț mai vrednic

Azi ți-nzecești prețul înșelarea
Și te retragi, căci judeci mai temeinic
În fapt te-aveam ? În vise ce-amăgesc ?
Visam că-s rege. Nu-s cînd mă trezesc. (1)

Dar neputînd să-l păstreze cu rugăminți drăgăstoase, nu-l putea ține cu forța. Willie Hughes devenise membru în compania lordului Pembroke și poate că jucase în rolul gingașului favorit al regelui Eduard pe scena în aer liber de la Red Bull Tavern.

La moartea lui Marlow, se pare că se întorsese la Shakespeare care, orice ar fi crezut asociații lui, nu putuse ierta ușor nestatornicia și trădarea tînărului actor. Ce bine a descris Shakespeare temperamentul tînărului ! Willie Hughes era dintre aceia :
„Care nu fac lucrurile pe care le doresc
Și care mișcîndu-i pe alții, sînt de piatră".

El juca scene de dragoste, dar nu putea simți dragostea, putea mima pasiunea fără s-o simtă într-adevăr. „Cerul" spune Shakespeare într-un sonet plin de o idolarie nebunească :
„Dar cerul, zămislindu-te vroi
Ca ochii tăi s-arate doar iubirea
Și orice gînd sau dor te-ar mistui
Să nu ți se-oglindească în privire." (2)

În expresiile „inconstanța minte" și „inima lui falsă" este ușor de recunoscut nesinceritatea și trădarea care par oarecum inseparabile de natura unui artist cum-dealtfel dragostea pentru laude, dorința de recunoaștere imediată caracterizează pe toți actorii. Și totuși, mai norocos decît alții, Willie Hughes avea să cunoască nemurirea. Legat pe veci

---

(1, 2) Traducere de Ion Frunzetti, ibidem.

de piesele lui Shakespeare, avea să trăiască, veșnic în ele :

„Nemuritoare-ți este amintirea (1)
Ce-n mintea tuturor, pe veci se sapă
Tu veșnic vei trăi, ca și gîndirea ;
Supus țărînii, eu voi zace-n groapă
Să-ți fie monument de veci poposi.
Cînd tot ce-i azi va fi pierit cu-ncetul,
Voci nenăscute încă-l vor citi ;"

Aluzii nesfîrșite se făceau de asemenea, la adresa prizei la public a lui Willie Hughes — gură-cască cum îi numea Shakespeare ; dar poate cea mai desăvîrșită descriere a măiestriei lui dramatice o găsim în „Plîngerea unei îndrăgostite".

Am crezut într-o zi că îl descoperisem într-adevăr pe Willie Hughes în literatura elisabetană. Într-o splendidă descriere a ultimelor zile ale marelui conte Essex, preotul lui Thomas Kneli, ne povestește că înainte de noaptea cînd murise contele îl chemase pe William Hewes, muzicianul lui, să-i cînte ceva. „Cîntă-mi cîntecul meu, Will Hewes, și eu îl voi cînta pentru mine. Și începu să cînte cu veselie, nu ca o lebădă care își cîntă sfîrșitul, ci ca o ciocîrlie, ridicîndu-și mîinile și ochii către Dumnezeu.

Cu siguranță că tînărul care îi cîntase tatălui muribund al Stellei nu era altcineva decît Will Hews căruia Shakespeare îi dedicase sonetele și a cărui voce era ea, însăși o muzică dulce. Totuși lordul Essex a murit în 1576, cînd Shakespeare avea 12 ani, și era deci imposibil ca muzicianul să fie domnul W. H. din sonete.

---

(1) Traducere de Ion Frunzetti, ibidem

Poate că tînărul prieten al lui Shakespeare era fiul muzicianului. Era totuși ceva să descopăr că Will Hews fusese un nume de epocă elisabetană. Chiar și numele de Hughes părea să aibă o strînsă legătură cu muzica și scena. Prima actriță englezoaică a fost frumoasa Margaret Hews pe care prințul Rupert a iubit-o atît de mult. Era foarte posibil deci ca pe lîngă ea și muzicianul lordului Essex să mai fi existat și tînărul actor al pieselor lui Shakespeare. Dar unde erau dovezile? Din nefericire nu le-am găsit. Mi se părea că eram pe punctul de a descoperi secretul dar că niciodată nu puteam să ajung la el. De la viața lui Willie Hughes, am trecut apoi la moartea lui. Mă întrebam adesea care-i fusese sfîrșitul.

Poate că fusese unul dintre acei actori care în 1604 plecaseră în Germania și jucaseră în fața marelui duce Henry Julius de Brunswick el însuși dramaturg și la curtea acelui ciudat principe elector de Brandemburg, care era atît de îndrăgostit de frumusețea lui,încît se spunea că îl cumpărase pe tînărul fiu al unui negustor grec și că dăduse adevărate banchete în onoarea lui în tot anul acela 1606—1607 cînd oamenii mureau de foame pe stradă și cînd nu ploase șapte luni. Știm în orice caz că *Romeo și Julieta* a fost jucată la Dresda în 1613, împreună cu *Hamlet* și *Regele Lear* și că desigur numănui altcuiva decît lui Willie Hughes i se adusese în 1615 masca mortuară a lui Shakespeare din partea ambasadorului englez ca o amintire a marelui poet care îl iubise atît de mult. Ar fi fost ciudată ideea că tînărul actor a cărui frumusețe fusese un element vital al realismului operei lui Shakespeare să fi fost primul care să aducă în Germania

germenele noii culturi și care era în felul său precursorul acelui Aufklarung sau Iluminismul secolului al XVIII-lea, acea minunată mișcare care, deși începută de Lessing și Herder și dezvoltată de Goethe, a fost ajutată nu în mică măsură de un alt actor — Friedrich Schroeder — care făcuse să se deștepte conștiința națională, și cu ajutorul pasiunilor prefăcute și al tuturor metodelor folosite în teatru a arătat legătura intimă vitală dintre viață și literatură. Dacă era așa — și nu era nici o îndoială că așa era — nu era imposibil ca Willie Hughes să fi fost unul dintre acei comedianți englezi (mimae quidam ex Britannian, cum îi numesc cronicile vechi) care fuseseră înjunghiați la Nuremberg într-o răscoală spontană a poporului și care fuseseră îngropați pe ascuns într-o mică vie din afara orașului de către niște tineri cărora le plăcuseră spectacolele lor și pe care căutase să-i învețe misterele noii arte.

Nici că se nimerise un loc mai potrivit pentru cel căruia Shakespeare îi spunea „tu ești toată arta mea" decît această mică vie din afara orașului. Nu izvora oare tragedia din plîngerile lui Dionisos? Nu se auzise oare rîsul fără griji al Comediei de pe buzele viticultorului sicilian? Nu sugeraseră oare pentru prima dată petele purpurii de vin de pe față și de mîini șarmul și fascinația deghizării — dorința de ascundere, sensul valorii de obiectivitate arătîndu-se astfel de la primele începuturi ale artei? În orice caz, oriunde zăcea el, în mica vie de la poarta orașului gotic sau în vreo biserică întunecoasă din Londra în mijlocul tumultului vieții noastre — nu exista nici un monument care să indice locul unde era îngropat.

Adevăratul lui mormînt, cum ne spune Shakespeare, erau versurile poetului, iar adevăratul moment permanența dramei. Așa se întîmplase și cu alții a căror frumusețe dăduse un nou impuls creator epocii în care trăiau. Corpul de fildeș al sclavului luthinian zace în oaza verde a Nilului, iar pe dealurile aurii din Cerameicurs este împrăștiată cenușa tînărului atenian ; dar Antonous trăiește în sculptură și Charmides în filozofie.

După 3 săptămîni m-am hotărît să îi spun răspicat lui Erskine să facă dreptate memoriei lui Cyril Graham și să publice minunata lui interpretare a sonetelor — singura interpretare care explica tot misterul. Nu mai am nici o copie a scriisorii mele, îmi pare rău că trebuie s-o spun, și nici n-am mai pus mîna pe original. Dar îmi amintesc că i-am explicat pe larg întreaga problemă și că am umplut nenumărate pagini cu arătarea argumentelor și dovezilor pe care mi le sugerase studiul meu. Mi se părea că nu numai că-l așezam pe Cyril Graham la locul potrivit în literatură, dar că totodată îi salvam onoarea lui Shakespeare de amintirea tendențioasă a unei intrigi obișnuite. La scurt timp după ce-am trimis-o, mă cuprinsese o senzație ciudată. Mi se părea că toată credința mea în Willie Hughes se năruie, că ceva iese din mine, ca să spun așa, și că eram perfect indiferent subiectul. Ce se întîmplase ? E greu de spus. Poate că găsind expresia perfectă a unei pasiuni, epuizasem toată pasiunea. Forțele emoționale ca și cele ale vieții fizice au limitele lor pozitive. Poate că simplul efort de a converti pe cineva să creadă o teorie implică o anumită formă de renunțare a puterii de încredere. Poate că mă plictisisem pur și simplu de întreaga

poveste iar entuziasmul meu consumîndu-se în întregime, judecata era eliberată. Orice ar fi fost, Willie Hughes devenise deodată doar un mit un vis, o fantezie copilărească a unui tînăr care, ca majoritatea spiritelor ardente era mai nerăbdător să-i convingă pe alții decît să fie el însuși convins.

Întrucît în scrisoare îi spusesem lui Erskine cîteva cuvinte nedrepte și amare m-am hotărît să mă duc să-l văd imediat și să-i cer scuze pentru purtarea mea. Ca urmare, a doua zi dimineața m-am dus cu trăsura la Birdcage Walk și l-am găsit pe Erskine în bibliotecă cu tabloul lui Willie Hughes în față.

— Dragul meu Erskine ! am strigat. Am venit să-ți cer iertare.

— Să-mi ceri iertare ? spuse el. Pentru ce ?

— Pentru scrisoarea mea, îi răspunsei eu.

— N-ai nimic ce să-ți reproșezi. Dimpotrivă, mi-ai făcut cel mai mare serviciu. Mi-ai arătat că teoria lui Cyril Graham este perfect plauzibilă.

— Doar nu vrei să spui că tu crezi în Willie Hughes am exclamat.

— De ce nu ? replică ei. Mi-ai dovedit existența lui. Crezi că nu pot să estimez valoarea evidenței.

— Dar nu există nici evidență ! am îngăimat cufundîndu-mă într-un fotoliu. Cînd ți-am scris eram sub influența unui entuziasm nebunesc.

Mă mișcase povestea morții lui Cyril Graham, eram fascinat de teoria lui romantică și entuziasmat de noutatea și ineditul ei. Acum îmi dau seama că teoria nu e decît o iluzie, o amăgire. Singura dovadă a existenței lui Willie Hughes este acel tablou din fața ta care este un fals. Nu te lăsa purtat de sentimente. Orice ne-ar spune fantezia des-

pre teoria Willie Hughes, judecata este împotriva ei.

— Nu te mai înțeleg, spuse Erskine, privindu-mă cu uimire. Păi, doar tu m-ai convins prin scrisoarea ta că Willie Hughes este o certitudine. De ce te-ai răzgîndit? Ori tot ce mi-ai spus e doar o glumă!

— Nu pot să-ți explic, dar de-abia acum văd că nu e nimic real în interpretarea lui Cyril Graham. Sonetele îi sînt adresate lordului Pembroke. Pentru numele lui Dumnezeu, nu-ți pierde timpul încercînd să descoperi un tînăr actor elisabetan care n-a existat niciodată și să faci dintr-o fantomă personajul principal al marelui ciclu de sonete ale lui Shakespeare.

— Văd că nu înțelegi teoria, replică el.

— Dragul meu Erskine, îi strigai eu, cum să n-o înțeleg. Parcă eu aș fi cel care a inventat-o. Scrisoarea mea îți arată că nu numai c-am studiat întreaga problemă, dar că în plus am contribuit cu dovezi de tot felul. Singurul defect al teoriei este acela că el presupune existența unei persoane a cărei existență însești este un subiect de dispută. Dacă am lua ca adevărată teoria că în teatrul lui Shakespeare exista un tînăr actor cu numele de Willie Hughes, atunci nu e greu să-l luăm drept obiectul sonetelor. Dar întrucît știm că nu a fost nici un actor cu numele ăsta în compania de teatru a lui Shakespeare nu mai e cazul să continuăm investigațiile.

— Dar tocmai asta nu știm, spuse Erskine. Este foarte adevărat că numele lui nu apare pe lista publicată în primul volum, dar așa cum ne spunea Cyril, acest lucru e mai degrabă o dovadă a existenței lui Willie Hughes dacă ne amintim de plecarea lui din teatrul lui Shakespeare.

Am discutat ore în șir, dar nimic nu i-a putut zdruncina încrederea lui Erskine în teoria lui Cyril Graham. Îmi spuse că intenționa să-și dedice întreaga viață pentru a demonstra această interpretare și că era hotărît să-i facă dreptate lui Cyril Graham. L-am implorat, am rîs de el, l-am rugat, însă fără nici un rezultat.

În cele din urmă ne-am despărți nu tocmai supărați, dar parcă o umbră se strecurase între noi. El mă trecu din nou pe la el, servitorul îmi spuse că plecase în Germania.

Peste doi ani, pe cînd mă duceam la club, portarul îmi înmînă o scrisoare cu timbru străin. Era de la Erskine, de la Hotel de l'Angleterre din Cannes. Cînd am citit-o m-am îngrozit, deși n-am crezut că o să fie atît de nebun să-și ducă la îndeplinire planul sinistru. Spunea că încercase mereu să verifice teoria Willie Hughes și că dăduse greș și că, întrucît Cyril Graham își dăduse viața pentru teoria lui, tot așa și el se hotărîse să și-o dea pe-a lui tot pentru această teorie. Încheia cu cuvintele : „Eu tot mai cred în Willie Hughes, cînd vei primi scrisoarea eu voi fi murit pentru Willie Hughes și pentru Cyril Graham pe care l-am împins la sinucidere prin scepticismul meu îngust și prin necredința mea neștiutoare. Adevărul ți-a fost dezvăluit odată și l-ai respins. Acum se întoarce la tine pătat cu sîngele a două vieți — nu-l respinge iar !"

A fost un moment oribil. Mă simțeam mizerabil, și totuși nu puteam să cred. Să mori pentru ideile tale teologice mi se părea un păcat de moarte dar să mori pentru o teorie literară ! Părea imposibil.

M-am uitat la dată. Era de acum o săptămînă. Dintr-o întîmplare nefericită nu mai trecusem pe

la club de cîteva zile. Altfel aș mai fi putut să-l salvez. Poate că încă nu era totul pierdut. Am plecat acasă, mi-am făcut bagajele și am luat trenul de noapte din Charing Cross. Călătoria a fost insuportabilă. Credeam că nu mai ajung. Imediat ce am sosit am plecat spre Hotel D'Angletrre. Mi s-a spus că Erskine fusese înmormîntat cu două zile în urmă în cimitirul englezesc. Era ceva grotesc în toată acea tragedie. Am îndrugat fel de fel de prostii, iar oamenii din hol se uitau la mine curioși. Deodată apăru Lady Erskine, în doliu, și traversă holul. Cînd dădu cu ochii de mine, se apropie, șopti ceva despre bietul ei băiat și izbucni în plîns. Am condus-o în salon. Acolo o aștepta un domn în virstă. Era doctorul. Am discutat mult despre Erskine, dar n-am scos o vorbă despre motivul care îl împinsese la sinucidere. Era evident faptul că el nu-i spusese nimic mamei lui despre ceea ce-l făcuse să comită așa un act nebunesc. În cele din urmă, Lady Erskine se ridică de pe scaun și-mi zise :

— George ți-a lăsat ceva ca amintire. Iți arăt imediat.

Imediat ce părăsi camera, m-am întors spre doctor și i-am spus :

— Ce șoc trebuie să fi fost pentru Lady Erskine. Mă mir că îl suportă așa de bine.

— O, ea știa asta de luni de zile, îmi răspunse el.

— Știa de luni de zile ! am strigat. Dar de ce nu l-a oprit ? Probabil c-a fost nebun.

Doctorul mă privi lung.

— Nu știu ce vreți să spuneți, replică el.

— Păi dacă o mamă știe că fiul ei se va sinucide...

— Sinucide ! a exclamat el. Sărmanul Erskine nu s-a sinucis.

A murit de tuberculoză. A venit să moară aici. Chiar în clipa cînd l-am văzut am știut că nu mai avea nici o șansă. Un plămîn aproape că i se dusese, iar celălalt era foarte afectat. Cu trei zile înainte de a muri m-a întrebat ce șanse avea. I-am răspuns cu sinceritate că nici una și că mai avea doar cîteva zile de trăit. A scris cîteva scrisori și părea resemnat. A fost conștient pînă-n ultima clipă

În acel moment Lady Erskine se întoarce cu fatalul portret al lui Willie Hughes în mînă.

— Cînd George era pe moarte, m-a implorat să-ți dau asta, zise ea. Pe cînd îl luam, cîteva lacrimi de ale ei mi-au căzut pe mînă.

Acum tabloul atîrnă pe perete în bibliotecă și este foarte admirat de către prietenii mei cu gusturi artistice. Ei au spus că nu e un Clovet, ci un Ondry. Nu le-am povestit niciodată adevărul despre el. Dar uneori, cînd îl privesc, mă gîndesc că mai e încă mult de zis despre teoria existenței lui Willie Hughes în sonetele lui Shakespeare.

UN PAT FOARTE CIUDAT

Curînd după terminarea facultății, mă aflam la Paris cu un prieten englez. Eram amîndoi tineri și duceam o viață cam aventuroasă.

Într-o seară i-am spus :

— Haide undeva unde putem vedea niște jocuri de noroc adevărate, nu din acelea asupra cărora se aruncă o lumină falsă. Să mai ieșim puțin din atmosfera de la Franscati's și să mergem într-o casă unde poate să intre și un om în zdrențe.

— Foarte bine, îmi răspunse el, nu-i nevoie să mergem la Palays Royal pentru a găsi ce dorești tu. Iată chiar în fața noastră locul potrivit, cam rău famat ce-i drept.

Intrînd în casă, am urcat la etaj, ne-am lăsat pălăriile și bastoanele la intrare și am intrat în principala sală de joc. Venisesem să-i vedem pe ticăloși dar oamenii de acolo erau mai răi și liniștea din cameră era înfiorătoare. Tînărul zvelt, tras la față și pletos ai cărui ochi înfundați în orbite urmăreau cu sălbăticie ruleta nu scotea un cuvînt ; jucătorul cu fața flască, grasă și plină de coșuri care

înregistra cît cîștiga negrul și cît roșul nu scotea nici el nici un cuvînt. Bătrînul ridat, cu hainele murdare și cîrpite, cu ochi de vultur, care nu mai avea nici un sou [1] și care urmărea jocul cu atenție, deși nu mai putea juca nici el nu vorbea. Chiar și vocea crupierului suna șters și gros din cauza atmosferei din cameră.

Intrasem aici să mă distrez dar curînd a trebuit să mă refugiez în agitație ca să scap de starea de depresiune care se furișa în sufletul meu.

Am căutat agitația ducîndu-mă la masă și începînd să joc. Din nefericire, după cum aveam să constat mai tîrziu, am cîștigat, cîștigam într-una, cîștigam incredibil, cîștigam așa de mult încît jucătorii se adunaseră în jurul meu și se uitau cum jucam cu ochii mari, lacomi și superstițioși ; își șopteau unii altora că acest străin englez o să spargă banca. Jocul era roșu și negru. Îl jucasem în fiecare oraș din Europa, dar un adevărat jucător nu fusesem niciodată. Asta fusese doar o distracție pentru mine. Niciodată nu pierdusem mai mult decît îmi puteam permite nici nu cîștigasem peste măsură. De data asta însă era altfel ; pentru prima dată în viață am simțit ce înseamnă pasiunea pentru joc. Succesul întîi mă uimi și apoi mă intoxică. Oricît de incredibil ar părea, pierdeam numai atunci cînd știam ce șansă am și jucat după anumite calcule anterioare. Dacă aș fi lăsat ceva la noroc și aș fi punctat fără grijă, tot aș fi fost sigur de victorie în ciuda oricărei probabilități în favoarea băncii. Timpul trecea, eu puneam mize tot mai mari și cîști-

1 Bani în franceză în original.

gam. Emoțiile din cameră cresteu cu fiecare clipă. Liniștea era întreruptă numai de înjurături de fiecare dată cînd aurul era îndreptat spre mine, pînă cînd imperturbabilul crupier își aruncă lopățica pe podea furios și uluit de norocul meu. Numai o singură persoană își păstra sîngele rece și acela era prietenul meu. Veni lîngă mine și vorbind englezește mă imploră să plec cu ceea ce cîștigasem pînă atunci. Își repetă avertismentele și implorările de cîteva ori, plecă după ce i-am respins sfaturile (pentru că eram pur și simplu beat de joc) în termeni care făceau imposibilă orice discuție între noi în acea seară. Curînd după aceea o voce răgușită din spatele meu strigă :

— Dați-mi voie, dragul meu domn ! Dați-mi voie să pun la locul lor doi napoleoni pe care i-ați scăpat. Sînteți foarte norocos. Pe cuvîntul meu de soldat vă spun că n-am mai întîlnit niciodată un noroc al dumnevoastră în lunga mea experiență în domeniu. Continuați ! domnule ! Sacre mille bombes ! Dați-i înainte și spargeți banca ! Întorcîndu-mă am văzut un bărbat înalt care dădea din cap zîmbind cu amablitate. Era îmbrăcat într-o uniformă cu găitane și galoane. Dacă aș fi fost în toate mințile l-aș fi considerat un soldat cam suspect. Avea ochii bulbucați și injectați, niște mustăți jalnice, un nas spart și cele mai murdare mîini pe care le văzusem vreodată chiar și în Franța. Totuși, în febra evenimentului, eram gata să fraternizez cu oricine mă încuraja în jocul meu nebunesc. Am acceptat țigara oferită de bătrînul soldat, l-am bătut pe spate declarînd că era cea mai strălucită relicvă a Marei Armate pe care o întîlnisem.

— Continuați, strigă prietenul meu militar, plesnind din degete de bucurie, continuați și spargeți banca ! Mille tonnerres ! Dragă prietene englez, spargeți banca !

Și am continuat într-adevăr, într-un așa mod încît după vreun sfert de oră cuprierul a strigat :

— Domnilor, pentru seara asta banca nu mai are bani.

Toate bancnotele și aurul din bancă erau acum morman adunați în fața mea.

— Puneți-vă banii în gastistă, meritosul meu domn, spuse bătrînul soldat în timp ce eu vînturam în mîini aurul. Puneți-i așa cum ne puneam noi mîncarea în armată ; cîștigul dumneavoastră este orice buzunar. Așa ! Puneți-i înăuntru și bancnotele și aurul ! Credie ! Ce noroc ! Și acum, dacă-mi permiteți facem două noduri și banii sînt în siguranță. Pipăiți, domnule, puneți mîna ! Tare și rotund ca o ghiulea de tun de la noi de la Austerlitz. Nom d'une pipe... de-ar fi avut ei ! Și acum ca un vechi grenader, nu-mi rămîne altceva de făcut decît să-mi invit prietenul englez să bem o sticlă de șampanie împreună înainte de a pleca.

— Minunat ! Neapărat șampanie !

— Bravo, englezule, încă un pahar ! Ah, sticla e goală ! Nu-i nimic ! Vive la vin ! Eu bătrînul soldat voi comanda altă sticlă și încă una de bourbon.

— Nu, nu, viteazule, prima a fost a ta, asta eu o plătesc. Un toast ! Pentru armata franceză ! Pentru marele Napoleon ! Și pentru prezenta adunare !

Cînd am golit și cea de-a doua sticlă de șampanie, mă simțeam de parcă băusem foc lichid, capul îmi era parcă în flăcări.

— Bravule soldat al armatei franceze ! am strigat plin de exuberanță. Am luat foc ! Hai să mai bem o sticlă de șampanie ca să stingem flăcările !

Bătrînul soldat își duse degetul murdar la nas și spuse solemn :

— Cafea ! Ascultați, dragă domnule, sfatul unui soldat. Cafeaua vă va ajuta să scăpați de starea de exaltare și să puteți merge acasă. Avînd atîția bani la dumneavoastră e o datorie să fiți treaz. Mai mulți domni v-au văzut cîștigînd azi, domni care sînt în multe privințe, oameni de treabă, dar ei sînt muritori și au și ei slăbiciunile lor.

De îndată ce termină de vorbit, veni cafeaua turnată deja în două cești. Atentul meu prieten îmi întinse una cu plecăciune. Cum eram mort de sete, am băut-o dintr-o sorbitură. Aproape imediat după aceea, am fost cuprins de o stare de amețeală și de intoxicare. M-am sculat de pe scaun, ținîndu-mă de masă ca să-mi recapăt echilibrul și am murmurat că mă simțeam rău, atît de rău încît nu știam cum o să ajung acasă.

— Dragă prietene, a răspuns bătrînul soldat, ar fi o nebunie să te duci acasă acum, precis îți vei pierde banii ; ai putea fi jefuit și omorît cu ușurință. Eu voi dormi aici, fă și tu la fel, au niște pături extraordinare aici, dormi pînă ce trece efectul vinului și după aceea poți să te duci acasă liniștit cu banii, mîine, mîine pe lumină.

Mă gîndeam la două lucruri : unul că trebuia să las banii din mînă, altul că trebuia să mă culc imediat. Așa că am acceptat propunerea și, trecînd prin niște colidoare la etaj, precedat de crupier, am ajuns

la dormitorul meu. Ex-soldatul îmi strînse mîna cu căldură, propuse ca a doua zi să luăm micul dejun împreună și plecă însoțit de crupier. M-am repezit la lavoar, am turnat apă în lighean, mi-am băgat capul înăuntru apoi m-am așezat pe un scaun încercînd să-mi revin. Curînd m-am simțit mai bine. Schimbarea aerului de la cel fetid din camera de joc la acela răcoros din apartamentul în care mă găseam, ca și schimbarea luminii, de la aceea strălucitoare din salon la lumina slabă a unei lumînări din dormitor m-au ajutat foarte mult. Amețeala mă părăsi și începui să mă simt din nou ca o ființă omenească. M-am gîndit mai întîi la riscul de a dormi toată noaptea într-o casă de joc. Apoi m-am gîndit la alt risc mult mai mare, acela de a încerca să mă duc acasă noaptea, cu o sumă mare de bani asupra mea. Cum dormisem și altădată în locuri mult mai rele decît acestea, am hotărît să încui ușa și să înfrunt toate riscurile.

Ca urmare, m-am uitat sub pat și în dulap, am încercat fereastra și apoi, satisfăcut de rezultat, m-am dezbrăcat, am pus lumînarea pe prețul plin cu bucățele de lemn, și m-am urcat în pat, așezînd banii sub pernă. Nu peste mult timp am simțit nu numai că nu puteam dormi dar că nici măcar nu puteam închide ochii. Eram perfect treaz și parcă simțurile mi se ascuțiseră la maximum. M-am ridicat într-un cot și m-am uitat în camera luminată de o lună minunată pentru a vedea dacă are vreun tablou sau ornament pe care să-l pot distinge cu ușurință. În timp ce privirea îmi zbura de la un perete la altul mi-am amintit de o carte minunată a lui Le Maistre intitulată Voyage autour de ma Chambre.

M-am hotărît să-l imit pe scriitorul francez și să-mi găsesc o ocupație suficient de amuzantă ca să-mi înșel plictiseala și anume făcînd inventarul fiecărei mobile pe care o, puteam vedea și mergînd pînă la originea lor pe care chiar un scaun, o masă sau un lavoar o are. În starea mea de nesomn de atunci mi-a fost mult mai ușor să fac inventarul decît să le analizez și astfel am renunțat la metoda lui Le Maistre.

Tot ce am făcut a fost să mă uit la diferite lucruri din cameră. Mai întîi patul : era un pat cu baldachin, cu partea de sus cretonată, de jur împrejur cu o draperie cu franjuri, cu perdele sufocante pe care-mi amintesc că le trăsesem chiar de cînd intrasem în cameră. Era lavoarul cu capătul de marmură, din care curgeau picături de apă. Apă pe care o vărsasem în graba mea de a o turna, două scăunele pe care erau aruncate paltonul, haina și pantalonii mei, un fotoliu mare, acoperit cu stofă albă murdară pe spătarul căruia îmi aruncasem cravata și gulerul. Apoi un dulap cu două din mînerele de alamă lipsă pe care se afla o călimară de porțelan spartă și de prost gust ; masa de toaletă cu o oglindă mică și o perniță de ace, fereastra neobișnuit de mare, un tablou vechi pe care l-am zărit la lumina slabă a lumînării. Era portretul unui bărbat cu o pălărie. Un tîlhar sinistru și oacheș care privea în sus, probabil la spînzurătoarea unde urma să fie ucis. În orice caz avea o înfățișare resemnată.

Tabloul mă obligă și pe mine să mă uit în sus la pat. Cum n-am văzut nimic interesant, mi-am întors iar privirea spre tablou. Am numărat penele

de la pălăria bărbatului — se vedeau foarte clar : trei albe și două verzi. Pălăria lui avea o formă conică după cum era moda pe atunci, modelul de inspirație fusese poate Guy Fawkes. M-am întrebat la ce oare se uita. Poate că la funia de care urma să fie spînzurat în curînd. Oare călăul o să-i ia pălăria conică cu pene ? Am numărat iar penele — trei albe și două verzi. În timp ce eu mai zăboveam încă cu privirea asupra lucrurilor din cameră, gîndurile au început să-mi zboare aiurea. Am început să-mi amintesc scene din trecut, dar deodată firul amintirilor se rupe. Atenția mi se concentră iar asupra lucrurilor din cameră și m-am pomenit uitîndu-mă fix la tablou. Uitîndu-mă la ce anume ? Dumnezeule, bărbatul își trăsese pălăria pe ochi ! Nu, pălăria însă dispăruse. Unde era forma ei conică, penele — trei albe și două verzi ! Nu mai existau ! În locul pălăriei și a penelor oare ce obiect întunecat îi ascundea acum fruntea, ochii și mîna care dispărea și ca treptat ?

Se mișca patul ? M-am culcat pe spate și am privit în sus. Eram oare nebun, beat, visam sau într-adevăr partea de sus a patului cobora încet, îngrozitor de silențios, chiar peste mine ?

O răceală de moarte, paralizantă mă cuprinse. Mi-am întors capul pe pernă hotărît să verific dacă așa era și m-am uitat din nou la bărbatul din tablou.

O singură privire mi-a fost de ajuns. Draperia de deasupra mea, neagră și murdară era aproape paralelă cu mijlocul lui. Încet, foarte încet, silueta și rama de jos a tabloului dispărcau pe măsură ce draperia cobora.

Nu sînt din fire timid. Nu o dată în viața mea am fost în pericol, dar dîndu-mi seama că patul într-adevăr se mișca, cobora fără întrerupere peste mine, mă uitam îngrozit și înfricoșat la hidoasa mașinărie ucigașă care se apropia din ce în ce mai mult ca să mă sufoce.

Stăteam pe pat nemișcat, fără un cuvînt și aproape fără să respir. Luminarea se stinse dar luna încă mai lumina camera. Draperia venea din ce în ce mai jos, fără să se oprească și fără zgomot și groaza părea să mă țintuiască în pat. Cobora, cobora pînă ce am simțit mirosul de praf al bandachinului în nări.

În cele din urmă instinctul de autoapărare mă scoase din transă și m-am mișcat. Mai era loc numai pentru a mă rostogoli jos de pe pat. În timp ce atingeam podeaua, fără zgomot, marginea baldachinului ucigaș îmi atinse umărul. Fără să-aștept să-mi trag răsuflarea și să-mi șterg transpirația rece de pe frunte, m-am ridicat în genunchi ca să privesc patul. Eram de-a dreptul stupefiat. Întregul baldachian cu tot cu perdea cobora încet, încet; nu-mi mai încăpea acum nici degetul între cele două părți ale patului. Am pipăit marginile și am descoperit că vocea ce părea la primă vedere un baldachin obișnuit nutrea în realitate un covor gros și mare ascuns de draperie și de franjuri. M-am uitat în sus și am văzut cei patru stîlpi rămași acum goi. În mijlocul părții de sus a patului se afla un scripete uriaș de lemn care fusese acționat evident printr-o gură din tavan așa cum presa obișnuită este acționată deasupra unei substanțe pe care s-o comprime. Aparatul se mișca fără cel mai mic zgomot. Nu se

auzise nici un scîrțîit cînd cobora. Tot privindu-i așa, nu puteam însă să mă mișc, aproape că nu mai puteam să respir, însă începu să-mi revină judecata și într-o clipă am realizat toată mîrșăvia conspirației asasine îndreptate asupra mea. Cafeaua fusese drogată, dar prea puternic. Fusesem salvat de sufocare pentru că luasem o supradoză din nu știu ce narcotic. Ce mai blestemasem eu starea de febră care îmi salvase viața ! Cît de nechibzuit fusesem să mă încred în doi ticăloși care mă condusesră în camera asta hotărîți, de dragul banilor mei, să mă omoare în somn folosind mijlocul cel mai sigur și cel mai oribil pentru a-și duce la îndeplinire planul. Oare cîți alții, cîștigători ca și mine, dormiseră ca și mine în patul ăsta ca de atunci să n u se mai audă nimic de ei ? Nu după mult timp gîndurile îmi fură întrerupte. După ce stătuse pe pat cam zece minute, baldachinul se ridica iar, încet. Tilharii care îl acționau credeau fără îndoială că planul lor reușise. Patul se ridica tot atît de încet și fără zgomot cum coborîse și atinse în sfîrșit tavanul. Nu se mai vedea nici o urmă de gaură sau de scripete ; patul își recăpătase înfățișarea obișnuită la fel ca și baldachinul. De abia atunci am fost în stare să mă mișc și să mă ridic, să mă îmbrac și să mă gîndesc cum aș putea să fug. Dacă cel mai mic zgomot de-al meu le-ar fi dezvăluit că experiența dăduse greș aș fi fost cu siguranță asasinat. Oare făcusem zgomot deja ? Am ascultat cu atenție privind spre ușă. Nu, nu se auzea pași. În camera de deasupra era o liniște desăvîrșită. Nu numai că am închis și am fixat ușa, am împins un dulap în dreptul ei. Cînd am mișcat dulapul inima mi-a sărit

din piept la gîndul conținutului lui cît și din cauza zgomotului. Mai mult, să ies pe ușă ar fi fost curată nebunie, casa fiind închisă noaptea. Îmi mai rămînea o șansă — fereastra. M-am furișat spre ea în vîrful picioarelor.

Dormitorul era la etajul întîi, deasupra magazinului și dădea în strada din spate. Am ridicat mîna să deschid fereastra știind că de ea depindea salvarea mea. Dacă ar fi scîrțîit numai puțin aș fi fost pierdut. Mi-au trebuit cel puțin cinci minute, după ceas, care mi s-au părut cinci ore, ca s-o deschid. Am reușit în cele din urmă fără zgomot, cu dexteritatea unui spărgător, și apoi am privit jos în stradă. Să sar ar fi fost o prostie. M-am uitat apoi la casă. În partea stîngă se afla un burlan gros care trecea pe la marginea ferestrei. Pentru unii un așa mijloc de scăpare le-ar fi fost dificil, dar pentru mine, perspectiva alunecării de-a lungul burlanului nu era atît de îngrozitoare.

Eram deja cu un picior peste pervaz cînd mi-am amintit de batista cu bani de sub pernă. Puteam foarte bine s-o las acolo, dar ferm hotărît ca hoților să le scape și victima și banii, m-am întors și am legat batista grea la spate, de cravată.

Numai ce am fixat-o bine și mi s-a părut că aud o respirație dincolo de ușă. Mă cuprinsese o groază rece. Dar nu! Pe coridor era încă o tăcere mormîntală, fusese numai aerul nopții care sufla ușor în cameră. În clipa următoare eram pe pervaz și mă țineam strîns de burlan.

Am alunecat în stradă ușor și fără zgomot, după cum trebuia de altfel, și m-am îndreptat imediat alergînd cît mă țineau picioarele spre secția de po-

liție din apropiere... Acolo erau de serviciu un subprefect și mai mulți subalterni. Dar cînd am început să povestesc într-o franceză proastă și repirînd cu greu, subprefectul a crezut că sînt un englez beat care fusese jefuit. Își schimbă repede părerea, însă, și înainte ca eu să termin de vorbit, și-a îngrămădit hîrtiile de pe birou într-un sertar, și-a pus pălăria pe cap, mi-a dat și mie una (pentru că eram cu capul descoperit), ordonă să vină cîțiva soldați cu tot felul de instrumente pentru spart uși și podele. Mă luă de braț foarte prietenește și ieșirăm împreună. Cînd am ajuns a pus soldații la ușa din față și din spate și a bătut cu putere în ușă, se aprinse o lumină, eu am fost sfătuit să mă ascund în spatele lor, apoi urmară alte lovituri însoțite de strigătul :

— În numele legii, deschideți !

Ușa se deschise și subprefectul se repezi în hol dînd de un chelner pe jumătate îmbrăcat și foarte palid.

— Vrem să-l vedem pe englezul care doarme în casa asta.

— A plecat acum cîteva ore.

— N-a plecat. Prietenul lui a plecat, el a rămas. Condu-ne la camera lui.

— Vă jur, Monsieur le Sous-prefet, că nu-i aici ! El...

— Și eu vă jur, Monsieur le Garcon, că este. A dormit aici, nu i-a plăcut patul, a venit la noi să se plîngă, este aici printre oamenii mei și eu sînt gata să încep cercetările. Renaudin, îl strigă el pe un subaltern, leagă-i mîinile la spate. Și acum domnilor să mergem sus !

Toți au fost legați, începînd cu „bătrînul soldat". Am recunoscut dormitorul și ne-am dus în camera de deasupra. Acolo nu părea să fie nimic în neregulă. Subprefectul se uită împrejur, ordonă să se facă liniște și bătu cu piciorul în podea de două ori. Cerînd o lumînare se uită cu atenție la locul unde bătuse și porunci ca bucata de podea de acolo să fie scoasă cu grijă. Au fost aprinse luminile și am văzut o gaură adîncă între podeaua camerei astea și acoperișul camerei de dedesubt.

Prin această gaură trecea un fel de cutie de fier unsă din belșug, înăuntrul cutiei se afla scripetele care comunica cu baldachinul patului de jos. Acolo se mai aflau alte bucăți de frînghie, unse proaspăt ; pîrghiile erau acoperite cu pîslă. Părțile componente ale unei prese grele construită cu infernală ingeniozitate ca să se unească cu capetele patului, iar cînd ar fi fost desfăcută să intre în cel mai mic compas. Au fost descoperite și trase afară pe podea.

Cu puțin efort, subprefectul reuși, să asambleze mașinăria și lăsîndu-și oamenii s-o pună în funcțiune, coborî împreună cu mine în dormitor. Apoi baldachinul începu să coboare însă cu zgomot. Cînd i-am spus asta subprefectului, răspunsul lui a fost sugestiv :

— Oamenii mei fac asta pentru prima dată, cei ai căror bani i-ați luat aveau mai multă experiență.

Am lăsat în casă doi agenți de poliție. Prizonierii fuseseră deja duși la închisoare. După ce scrise procesul verbal, subprefectul se întoarse cuminte la hotelul unde locuiam să-mi ia pașaportul.

— Credeți că și alții au mai fost omorîți în patul acela, așa cum au încercat și cu mine ? l-am întrebat eu în timp ce îi dădeam pașaportul.

— Am văzut mulți oameni înnecați la morgă, în ale căror buzunare s-au găsit scrisori prin care spuneau că se aruncaseră în Sena pentru că își pierduseră toți banii la masa de joc. Știu eu cîți oare n-au intrat în aceeași casă, ca și dumneavoastră, au fost omorîți și aruncați în apă cu o scrisoare de explicații scrisă de asasini și pusă în buzunar ? Nimeni nu poate spune cîți de mulți sau cît de puțini au scăpat ca și dumneavoastră.

Restul povestirii e simplu. Am fost examinat, casa a fost cercetată de sus și pînă jos, prizonierii înregistrați separat. Doi dintre ei, cei mai puțin vinovați, au mărturisit. Am descoperit că de fapt „bătrînul soldat" era proprietarul casei : justiția află că fusese dat afară din armată pentru vagabondaj, că de atunci făcuse fel și fel de blestemății, că el împreună cu crupierul, alt complice și cu femeia care îmi făcuse cafeaua știau toți de pat. Exista unele dubii în ceea ce privește vinovăția servitorilor, dacă erau implicați și ei. În consecință, au fost tratați ca hoți și vagabonzi. Bătrînul Soldat împreună cu principalii lui slujitori au fost condamnați la galere, femeia a primit nu știu cîți ani de închisoare. Vizitatorii obișnuiți ai localului au fost considerați suspecți și puși sub observație iar eu am devenit pentru o săptămînă eroul Parisului. Aventura mă lecui de a mai încerca să mă distrez jucînd la ruletă.

Masa verde, cu cărțile și grămezile de bani de pe ea îmi va aduce mereu aminte de balachinul care coboară să mă sufoace în liniștea și întunericul nopții.

CASA ȘI CREIERUL

Un prieten, om de litere și filozof, mi-a spus într-o zi mai în glumă, mai în serios :

— Închipuiește-ți ! De la ultima noastră întîlnire, am descoperit o casă bîntuită de fantome chiar în centrul Londrei.

— Bîntuită într-adevăr de fantome ?

— Nu-ți pot spune precis ; tot ce știu e asta : acum vreo șase săptămîni eu și nevastă-mea eram în căutarea unui apartament mobilat. Trecînd pe o stradă liniștită am văzut la fereastră uneia din case un afiș : „Apartamente Mobilate“. Cum zona ne convenea am intrat. Plăcîndu-ne camerele le-am închiriat pe o săptămînă, dar a treia zi am plecat. Nimeni n-o putea convinge pe nevastă-mea să rămînă acolo și nu-i deloc de mirare.

— Ce ați văzut ?

— Iartă-mă, dar nu vreau să fiu luat în bătaie de joc și considerat ca un visător superstițios, dar nici pe de altă parte nu-ți cer să iei de bună afirmația mea fără să te convingi singur. Vreau să spun doar atît : nu atît ce-am văzut sau auzit ne-a

făcut să plecăm (tu ai putea crede că am fost victimele propriei noastre imaginații sau ale vreunei înșelătorii) ci o groază indescriptibilă care ne cuprindea ori de cîte ori intram într-o anumită cameră nemobilată în care-am văzut și n-am auzit nimic. Cel mai ciudat a fost însă că am fost de acord cu nevastă-mea, așa prostuță cum e ea, și după a treia noapte am hotărît să plecăm chiar în ziua aceea.

Așa că am chemat-o pe femeia care avea grijă de casă și i-am spus că apartamentul nu ne convine și că n-o să rămînem toată săptămîna. Ea ne răspunse sec :

— Știu de ce nu vă convine, ați stat totuși mai mult decît oricare alt chiriaș, puțini stăteau și a doua noapte, nici unul însă o a treia. Probabil că și s-au purtat frumos cu dumneavoastră.

— Cine, ei ? am întrebat eu schițînd un zîmbet.

— Păi, ei, cei care bîntuie casa, oricine ar fi ei. pe mine nu mă deranjează ; îi cunosc de mulți ani încă de cînd locuiam în casa asta, dar nu ca servitoare. Știu că o să mă omoare într-o bună zi, dar nu-mi pasă ; sînt bătrînă și oricum trebuie să mor odată și odată. Atunci voi fi cu ei tot în casa asta.

Femeia vorbea cu un calm atît de înfricoșător încît frica m-a împiedicat s-o mai întreb ceva.

I-am plătit pentru toată săptămîna și am fost bucuroși că scăpasem atît de ieftin.

— Îmi trezești curiozitatea, i-am spus eu. Nimic nu mi-ar place mai mult decît să dorm într-o casă cu stafii. Dă-mi te rog adresa de unde ai plecat într-un mod atît de rușinos.

Mi-a dat-o și imediat ce neam despărțit m-am dus direct la casa cu pricina. Este situată la nord de Oxford Street, pe o stradă sărăcăcioasă, dar respectabilă. Am găsit-o încuiată, nici un bilet pe geam, nici un răspuns la ciocăniturile mele, pe cînd mă întorceam să plec, un băiat de prăvălie care aduna cănі de cositor de la casele învecinate mă întrebă :

— Căutați pe cineva de aici, domnule ?

— Da, am auzit că e de închiriat.

— De închiriat ! păi, menajera a murit acum vreo trei săptămîni și nimeni nu vrea să stea acolo deși domnul J. a oferit mulți bani. I-a oferit mamei care îngrijește de casa lui o liră pe săptămînă să vină să deschidă ferestrele, dar ea n-a vrut.

— N-a vrut ! De ce ?

— Casa e bîntuită de fantome iar bătrîna care locuia în ea a fost găsită moartă în pat, cu ochii deschiși. Se spune că diavolul a sugrumat-o.

— Ei, asta-i ! Ai vorbit adineauri de domnul J. E proprietarul, nu ?

— Da.

— Unde locuiește ?

— În G. Street la numărul...

— Cine e el, cineva important ?

— Nu, domnule, un om obișnuit, un burlac.

I-am dat băiatului ceva pentru informații și m-am îndreptat spre G. Street, la domnul J. Strada se afla prin apropiere. Din fericire, domnul J. era acasă, un bărbat în vîrstă, cu o înfățișare inteligentă și cu maniere alese. I-am spus cum mă cheamă și despre ce e era vorba, că auzisem despre casă că era bîntuită de fantome, că aș dori foarte mult

să o examinez, că aș fi bucuros dacă îmi va permite să o închiriez, chiar și numai pentru o noapte, și că eram dispus să plătesc oricît pentru acest privilegiu.

— Domnule, îmi zise domnul J., foarte politicos, casa e la dispoziția dumneavoastră cît timp doriți. Nici nu se pune problema închiriatului : vă voi fi recunoscător dacă veți putea descoperi cauza ciudatelor fenomene care o fac să fie fără nici o valoare. Nu pot s-o închiriez, nu pot nici măcar să angajez pe cineva să o țină curată și să răspundă la ușă. Din nefericire casa e bîntuită nu numai noaptea, ci și ziua, deși noaptea fenomenul are un caracter mai accentuat și mai alarmant. Biata femeie care a murit în acea casă acum trei săptămîni era o săracă pe care o luasem de la azil, pentru că în copilărie cunoscuse pe cineva din familia mea și mai tîrziu închiriase casa de la unchiul meu. A fost o femeie cu o educație aleasă și cu o judecată sănătoasă și era dealtfel singura pe care o convinsesem să stea acolo. De la moartea ei neașteptată și de la ancheta care o făcuse celebră (casa vreau să spun) doream atît de mult ca cineva să aibă grijă de ea, încît aș fi închiriat-o bucuros pe gratis pentru un an la oricine ar fi plătit ratele și taxele.

— De cîți ani există această situație ?

— Nu vă pot spune precis, însă, oricum, de mulți ani, bătrîna de care vă vorbeam spunea că fusese bîntuită și cînd a închiriat-o ea, acum 30 sau 40 de ani. Eu mi-am petrecut viața în Indiile de est, în compania civilă East India. M-am întors în Anglia anul trecut, unul din unchi lăsîndu-mi averea lui care includea și această casă. Am găsit-o încuiată și

nelocuită. Mi s-a spus că era cu fantome și că nimeni nu voia să locuiască acolo. Am rîs de ceea ce am numit eu o poveste trăsnită. Apoi am zugrăvit-o, i-am pus un acoperiș nou, am mai adăugat cîteva mobile noi la cele vechi și demodate, am dat un anunț și am obținut un chiriaș pentru a lună. Era vorba de un colonel care ieșise la pensie. Venise cu familia, un băiat și o fată și 4 sau 5 servitori. Au părăsit casa a doua zi. Deși fiecare văzuseră altceva, toți căzuseră de acord că era o atmosferă îngrozitoare. N-am putut în consecință să-l dau în judecată și nici măcar să-i acuz pentru ruperea contractului. Apoi a venit bătrîna aceea pe care am împuternicit-o să închirieze camerele. Nici un chiriaș n-a vrut să locuiască acolo mai mult de trei zile. Nu vă voi spune povestea lor ; cert e că fiecare a povestit altceva. Este mai bine să judecați singur înainte de a intra în casa aceea influențat de întîmplările anterioare. Fiți pregătit să auziți sau să vedeți ceva și luați-vă toate măsurile de precauție.

— N-ați fost niciodată curios să petreceți o noapte în casa aceea ?

— Ba da ; am petrecut nu o noapte, ci trei ore, ziua, singur. Curiozitatea nu mi-a fost satisfăcută, dar de atunci ea s-a stins. Nu mai am nici o intenție să repet experiența. Nu puteți să vă plîngeți că nu sînt destul de candid și dacă nu sînteți prea răbdător și nu aveți nervii tari, vă sfătuiesc să nu petreceți nici o noapte acolo.

— Sînt într-adevăr nerăbdător, i-am răspuns, și, deși numai un laș s-ar putea lăuda că are nervii

tari în situații cu totul neobișnuite, totuși nervii mei sînt atît de obișnuiți cu pericolul încît pot să mă bazez pe ei chiar și într-o casă bîntuită de fantome.

Domnul J. nu mai zise nimic : luă cheile casei din birou și mi le întinse. Mulțumindu-i cu căldură pentru sinceritatea lui și concesia pe care mi-o făcuse, am plecat. Plin de nerăbdare, îndată ce am ajuns acasă, l-am chemat pe servitorul meu de încredere, un tînăr vesel, curajos, omul cel mai lipsit de prejudecăți sperstițioase pe care-l întîlnisem vreodată.

— F., i-am spus, îți amintești ce dezamăgiți am fost în Germania că n-am găsit nici o fantomă în castelul acela vechi în care se presupunea că bîntuie apariția aceea fără cap ? Ei bine, am auzit că în Londra este o casă bîntuită de fantome și vreau să dorm acolo la noapte. Din cele ce am auzit, ceva se va vedea sau auzi — ceva îngrozitor. Crezi că dacă te-aș lua cu mine m-aș putea bizui pe prezența ta de spirit, orice s-ar întîmpla ?

— O, domnule, aveți încredere în mine, vă rog ! exclamă el încîntat.

— Foarte bine. Uite cheile casei, uite adresa. Du-te acolo, alege-mi orice dormitor vrei și, întrucît n-a mai locuit nimeni în casă, fă un foc bun și aerisește bine patul, îngrijește-te să avem lumînări și cărbuni. Ia cu tine revolverul și pumnalul meu, înarmează-te și tu bine, și dacă nu le vom veni de hac la vreo duzină de fantome, atunci înseamnă că nu facem amîndoi nici două parale.

Am fost atît de ocupat după aceea că nu m-am mai gîndit la aventura nocturnă de care depindea

onoarea mea. Am cinat singur la o oră foarte tîrzie ; în timp ce mîncam citeam o carte, cum îmi era obiceiul. Era vorba de unul din eseurile lui Macauly. M-am gîndit să iau cartea cu mine, avea așa un stil vioi și situații atît de diverse încît îmi urma să-mi fie un antidot împotriva influențelor superstiţioase.

Zis și făcut. Pe la nouă și jumătate am pus cartea în buzunar și m-am îndreptat încet spre casa cu fantome.

Mi-am luat cu mine cîinele preferat, un buldog îndrăzneț și vigilent, căruia îi plăcea să adulmece noaptea prin colțuri și coridoare ciudate în căutare de șobolani, tocmai cîine potrivit pentru o fantomă. Era o noapte de vară, răcoroasă totuși, cerul era întunecat. Luna strălucea slab, dacă norii se vor mai risipi urma să fie mai strălucitoare după miezul nopții. Am ajuns și am bătut la ușă.

Servitorul mi-a deschis cu un zîmbet vesel.

— E în regulă, domnule, și foarte confortabil.

— O, am spus eu cam dezamăgit, n-ai văzut sau auzit nimic deosebit ?

— Trebuie să mărturisesc, domnule, că am auzit ceva ciudat.

— Ce, ce ?

— Un zbomot de pași în urma mea și o dată sau de două ori șoapte la ureche, nimic altceva.

— Și nu ți-e deloc frică, nu ?

— Mie, nici vorbă, domnule !

Privirea lui netămătoare mă asigură de un lucru. și anume de acela că orice s-ar întîmpla, nu mă va părăsi.

Eram în hol și ușa de la intrare era închisă Atenția îmi fu atrasă de cîinele meu. La început intrase nerăbdător, dar acum era lîngă ușă zgîriind-o cu labele și scîncind să iasă afară. După ce l-am bătut ușor pe cap, cîinele a părut că se împacă cu situația și ne urmă prin casă ținîndu-se însă aproape de mine, în loc să se repeadă înainte și să cerceteze, tot cum avea obiceiul să facă în locuri necunoscute.

Am vizitat mai întîi camerele de la parter, bucătăria și alte cămăruțe, în mod special beciul în care se mai găseau încă două sau trei sticle de vin acoperite cu păianjeni, neatinse de mulți ani. Era clar că fantomele nu erau amatoare de vin. În rest n-am descoperit nimic interesant. Curtea din spate era mică și întunecată, cu pereții foarte înalți. Pietrele de aici erau foarte umede și din cauza umezelii, a prafului și a funinginei, picioarele noastre lăsau urme pe unde treceam. Și atunci se întîmplă primul fenomen ciudat la care am fost martor. Chiar în față am văzut cum se forma deodată urmă unui picior. M-am oprit și atingîndu-l pe servitor, i-am arătat-o și lui. În fața urmei aceleia de picior apăru o alta. Amîndoi am zărit-o. M-am îndreptat repede spre ea, urma mergea tot în fața mea, era un picior mic, de copil, impresia era totuși prea slabă pentru a-i observa forma, dar ni s-a părut urma unui picior gol. Fenomenul încetă cînd am ajuns la peretele opus și nici nu s-a mai repetat cînd ne-am întors.

Am urcat iar pe scări și am vizitat camerele de la parter — sufrageria, o cameră mică în spate și o a treit cameră și mai mică încă, destinată pro-

babil valetului. În toate liniștea era mormîntală.

Am vizitat apoi saloanele care păreau noi. M-am așezat într-un fotoliu. F. puse pe masă lumînarea cu care ne luminase drumul. I-am spus să închidă ușa. Pe cînd se întorcea cu spatele, un scaun din partea opusă se mișcă de lîngă perete repede și fără zgomot și se opri la un yard în fața scaunului meu.

— Asta-i mai ceva ca o masă rulantă, am rîs eu.

În timp ce rîdeam cîinele și-a dat capul pe spate și a scos un urlet. F., care venea înapoi, nu observase nimic și se ocupa acum cu liniștirea cîinelui. Am continuat să mă uit la scaun și mi s-a părut că văd pe el o siluetă omenească albăstruie și ca un abur, dar era așa de vagă încît am crezut că m-am înșelat.

Cîinele se liniștise.

— Pune înapoi scaunul, pune-l lîngă perete, i-am spus lui F.

Acesta s-a executat.

— Dumneavoastră a-ți fost, domnule? zise el întorcîndu-se brusc.

— Poftim?

— Păi, m-a lovit ceva. Am simțit pe umăr, uitați aici.

— Nu, i-am răspuns eu, dar avem niște scamatori aici și, deși nu le descoperim trucurile, îi vom prinde înainte ca ei să ne sperie.

N-am stat mult timp în salon; era atît de umed și de răcoros încît am fost bucuros cînd am ajuns la focul din dormitor. Am încuiat ușile de la balcoane — o măsură pe care o luasem și în celelalte camere pe care le cercetasem. Dormitorul pe care

mi-l alesese servitorul era cel mai bun de pe etaj : mare, cu două ferestre care dădeau în stradă. Patul era cu baldachin care nu ocupa mult spațiu, era vis-à-vis de focul care ardea vesel, ușa din peretele din stînga, între pat și fereastră comunica cu camera slujitorului meu. Aceasta era mică, cu o sofa, fără ușă de comunicare cu parterul, nu avea nici o altă ușă decît cea care comunica cu dormitorul meu. De-o parte și de alta a șemineului era cîte un dulap fără încuietori, de aceeași culoare cu peretele și acoperit cu aceeași hîrtie maronie. Ne-am uitat în aceste dulapuri, în ele erau numai cuiere pentru haine feminine și nimic mai mult. Am ciocănit pereții, erau groși, pereții din afară ai clădirii. Terminînd cercetarea acestor camere, m-am încălzit la foc cîteva clipe și apoi, aprinzîndu-mi trabucul, continuai cercetarea însoțit de F. Pe hol era o altă ușă închisă cu cheia.

— Domnule, spuse servitorul surprins, am descuiat ușa asta cînd am venit prima oară, nu se putea închide din interior pentru că...

N-a terminat pentru că ușa pe care nici unul din noi n-o atingea în acel moment s-a deschis singură, încet.

Ne-am privit unul pe altul. Același gînd ne-a venit la amîndoi. O oarecare prezență umană se simțea. M-am repezit primul, servitorul urmîndu-mă. Era o cameră mică, întunecoasă, fără mobilă, cu niște cutii și coșuri goale într-un colț, o fereastră mică cu storurile trase, nu era nici măcar un șemineu și nici o altă ușă decît aceea prin care intrasem noi. Pe podea nu era nici un covor, aceasta

părea foarte veche, mîncată de viermi, reparată ici și colo cum ne arătau bucățile mai albe de lemn. Nu se afla însă acolo nici o ființă omenească și nici un loc vizibil în care să se fi putut ascunde. Pe cînd stăteam și ne uitam, ușa prin care intrasem s-a închis tot așa de ușor pe cît se deschisese : eram prizonieri.

Pentru prima dată am fost cuprins de un sentiment vag de groază. Nu și servitorul meu.

— Să nu se gîndească cumva să ne întindă o cursă, domnule, am să sparg ușa asta cu o lovitură de picior.

— Încearcă mai întîi s-o deschizi cu mîna, i-am spus scuturîndu-mă de fiorul de groază, în timp ce eu deschid obloanele.

Am desfăcut obloanele, fereastra dădea în mica curte din spate pe care o descrisesem, nu exista nici o margine, nimic decît peretele drept. Nimeni nu s-ar fi putut sprijini de ceva pînă jos pe pietre. Între timp F. încerca zadarnic să deschidă ușa. Se întoarse și-mi ceru permisiunea să folosească forța. Trebuie aici să evidențiez curajul lui ; departe de a fi cuprins de teroare, nervii îi erau atît de tari și întreaga înfățișare atît de neînfricată încît îmi stîrni admirația și mă felicitai că îmi găsisem un tovarăș foarte potrivit. I-am dat bucuros permisiunea cerută. Dar, deși era un bărbat foarte puternic, forța fu tot atît de zadarnică : ușa nici măcar nu s-a clintit la puternica sa lovitură. Răsuflînd din greu a renunțat și atunci am încercat eu ușa. Dar degeaba ! De cum am terminat, am avut iar senzația aceea de groază, de data asta însă mai rece și mai persistentă. Simțeam că parcă un gaz se

ridica din podeaua aceea veche umplînd atmosfera cu un miros otrăvitor pentru viața umană. Ușa se deschise acum foarte încet, fără nici un zgomot. Ne-am repezit pe hol și am văzut o lumină mare și palidă, mare ca silueta unui om, dar fără formă și substanță, care se mișca în fața noastră urcînd scările care duceau în pod. Am urmărit lumina. Intră în dreapta holului într-o mansardă mică a cărei ușă era deschisă. Am intrat și eu în aceeași clipă. Lumina se micșoră pînă la un glob mic, extrem de strălucitor, se opri o clipă pe un pat din colț, tremură și dispăru. Ne-am apropiat de pat și l-am cercetat ; era un pat obișnuit, cum întîlnești de obicei în cămărușele pentru servitori. Pe dulapul de lîngă el am zărit o batistă de mătase, veche, cu acul încă înfipt în gaura pe jumătate cîrpită. Batista era acoperită de praf ; aparținuse probabil bătrînei care murise aici și ăsta era poate dormitorul ei. Am deschis din curiozitate sertarele : erau cîteva mărunțișuri femeiești și două scrisori legate cu o bentiță de un galben închis. Mi-am luat libertatea să le iau cu mine. N-am mai observat nimic care să merite și nici lumina n-a mai apărut. Dar am auzit distinct, pe cînd ne întorceam să plecăm, pași care mergeau înaintea noastră. Am mers și prin celelalte mansarde (patru în total), însoțiți mereu de zgomotul de pași.

N-am văzut nimic, n-am auzit nimic altceva decît pași.

Țineam scrisorile în mînă și, pe cînd coboram, am simțit că cineva mă prinde de încheietura mîinii și încearcă să mi le ia. Le-am strîns mai tare în mînă și efortul încetă. Am ajuns în camera mea

și am remarcat lipsa cîinelui care nu se mai ținea după noi. Se apropiase mult de foc și tremură. Eram nerăbdător să citesc scrisorile; în timpul ăsta servitorul a deschis o cutie în care se aflau arme, le-a scos, le-a pus pe noptiera patului meu, apoi începu să liniștească cîinele care părea să nu-l prea bage în seamă. Scrisorile erau scurte, de acum exact 35 de ani. Erau în mod evident adresate femeii iubite sau vreunei tinere soții.

Nu numai termenii de exprimare, ci și referirea făcută la o călătorie indicau să autorul lor era marinar. Scrisul dovedea un om cu puțină educație, chir și limbajul era forțat. Cuvintele erau drăgăstoase, însă o dragoste aspră, sălbatecă. Pe alocuri erau aluzii neinteligibile la un anumit secret, nu de dragoste, ci de crimă.

„Ar trebui să ne iubim unul pe altul pentru că cum ne-ar mai tăia în bucăți toți dacă ar ști"

Altă:

„Nu mai lăsa pe nimeni noaptea cu tine în cameră. Vorbești în somn."

Și alta:

„Ce e făcut nu poate fi desfăcut și îți spun că nu-i nici o dovadă împotriva noastră, numai dacă morții ar învia."

Aici era notat de o mînă străină,, a unei femei:

„Așa s-a și întîmplat."

La sfîrșitul ultimei scrisori aceeași mînă de femeie scrisese aceste cuvinte:

„Înecat în ziua de 4 iunie, în aceeași zi cu..."

Am pus scrisorile pe masă și am început să mă gîndesc la ele. Temîndu-mă totuși ca gîndurile să

nu mă tulbure, am hotărît să-mi păstrez mintea limpede pentru ceea ce îmi va pregăti noaptea. Am aţiţat focul care încă mai ardea vesel şi am deschis cartea lui Macauly. Am citit destul de liniştit pînă la ora 11 şi jumătate. M-am aruncat apoi pe pat îmbrăcat, spunîndu-i servitorului să se retragă în camera lui, însă să nu se mai culce şi, mai ales, să lase uşa dintre camerele noastre deschisă.

Rămas singur, am lăsat aprinse cele două lumînări pe noptieră, mi-am pus ceasul lîngă arme şi, calm, am reînceput să citesc. Focul ardea, iar pe un covoraş stătea întins cîinele, părînd să doarmă. Peste vreo douăzeci de minute am simţit un aer foarte rece trecîndu-mi pe lîngă obraz, ca un curent şi am crezut că se deschisese uşa care comunica cu holul, dar nu, era închisă. Mi-am întors privirea spre stînga şi am văzut flacăra lumînărilor tremurînd violent, parcă din cauza vîntului, iar ceasul de lîngă arme alunecînd încet de pe masă şi dispărînd. Sărin în picioare am apucat pistolul cu o mînă şi pumnalul cu cealaltă ; nu doream deloc să aibă şi ele aceeaşi soartă. Astfel înarmat, m-am uitat pe podea, dar nici urmă de ceas. La marginea patului se auziră deodată trei ciocănituri distincte şi servitorul strigă :

— Dumneavoastră bateţi, domnule ?

— Nu, fii pregătit !

Cîinele se ridică pe picioarele din spate, cu urechile mişcîndu-se repede în faţă şi-n spate. Îşi fixă asupra mea o privire atît de ciudată încît îmi concentrai toată atenţia asupra lui. Se sculă încet, cu blana zbîrlită şi stătu nemişcat cu aceeaşi privire sălbatică în ochi. N-am mai avut timp să-l privesc

pentru că servitorul ieși în fugă din camera lui. Dacă pînă atunci n-am mai văzut groaza pe chipul cuiva, atunci am văzut-o. Nu l-aș mai fi recunoscut dacă-l întîlneam pe stradă, atît era de contractat îi era fiecare mușchi al feței. Trecu repede pe lîngă mine șoptindu-mi cu o voce care parcă nu era a lui :

— Fugiți, fugiți ! Vine după mine !

Ajuns la ușa dinspre hol, o deschise zmucind-o și alergă mai departe. L-am urmat involuntar pe hol strigîndu-i să se oprească. Fără să-mi dea nici o atenție, începu să coboare scările sărind cîte 2—3 o dată și ținîndu-se de balustradă. Din locul unde eram am auzit ușa de la stradă deschizîndu-se și apoi trîntindu-se la loc. Eram singur în casa cu fantome. Am ezitat o singură clipă dacă să-l urmez sau nu ; mîndria și curiozitatea însă mă opriră. Am intrat în camera mea, am închis ușa și m-am dus în cealaltă cameră, dar n-am dat de nimic care să justifice teroarea de care fusese cuprins servitorul meu. Am cercetat din nou pereții ca să văd dacă nu cumva există vreo ușă secretă, dar n-am găsit nimic, nici măcar o urmă în hîrtia maronie cu care erau acoperiți pereții. Cum putuse atunci acel lucru, orice ar fi fost el, care îmi speriase așa de taro slujitorul, să intre altfel decît prin camera mea ?

M-am întors, am închis și încuiat ușa de la cealaltă cameră și am așteptat în picioare pe covor. Am observat cîinele care se dusese într-un colț lipindu-se strîns de perete, ca și cînd ar fi vrut să treacă prin el. M-am apropiat de bietul animal și i-am vorbit. Era în mod clar extrem de îngroziț.

Își arăta dinții, din bot îi curgea saliva și m-ar fi mușcat cu siguranță dacă l-aș fi atins. Nu părea să mă recunoască. Cine a văzut la Grădina zoologică un iepure amenințat de un șarpe, chircindu-se într-un colț, poate să-și facă o idee de frica pe care o încerca cîinele.

Eforturile mele de a-l liniști fiind zadarnice și temîndu-mă ca în starea aceea mușcătura lui să fie tot așa de otrăvitoare ca în cazul turbării, l-am lăsat în pace, am pus armele pe masa de lîngă foc, m-am așezat și am început să citesc. Din dorința de a nu părea să caut credit pentru un curaj sau cu un sînge rece pe care cititorul l-ar considera cam exagerate, să fiu scuzat dacă am să fac una sau mai multe remarci egoiste.

În ceea ce privește curajul meu, trebuie să vă spun că sînt demult obișnuit cu toate experiențele care aparțin fantasticului. Am fost martor la multe fenomene foarte ciudate în diferite părți ale lumii, fenomene care sau n-ar fi deloc crezute dacă le-aș fi povestit sau ar fi fost considerate supranaturale. Părerea mea este că supranaturalul nu există și că ceea ce numim noi supranatural sînt, de fapt, legi ale naturii de care n-am știut nimic pînă în prezent. Deci, dacă o fantomă apare în fața mea, n-am nici un drept să spun: „Deci, supranaturalul există.“, ci „Deci, apariția fantomei face parte din legile naturii și nu este supranatural.“.

La toate fenomenele de pînă acum la care am fost martor și la toate minunile pe care amatorii de mistere le iau drept fapte, se impune neapărat un agent material. Pe un continent se mai întîl-

nesc încă magicieni care se laudă că pot invoca spiritele. Dacă i-am crede, totuși, un moment, ar exista o formă materială vie a magicianului, el este agentul material cu ajutorul căruia, prin anumite ciudățenii naturale, ți s-ar fi arătat vreun fenomen straniu. Să acceptăm iar ca reale poveștile cu manifestări spirituale din America — muzicale, o hîrtie care nu a fost scrisă de o mînă omenească, mobilă mișcîndu-se singură sau apariții de mîini care nu aparțin nici unui trup, trebuie totuși găsit mediul sau făptura omenească capabilă de a obține aceste semne. În toate aceste minuni, presupunînd chiar că nu e vorba de impostură, trebuie să existe un om ca noi, prin care sau cu ajutorul căruia, sînt realizate aceste efecte. Așa se întîmplă și în cazul, de acum obișnuit, al hipnozei sau al electrobiologiei : mintea persoanei hipnotizate este afectată cu ajutorul unui agent material uman. Presupunînd că ar fi adevărat ca un pacient hipnotizat poate răspunde la comenzile pe care i le dă un alt pacient care se află la o distanță de 100 de mile, răspunsul este mai mult sau mai puțin influențat de o ființă materială. Poate că printr-un material fluid, fie el electric sau odic, care are capacitatea să traverseze spațiul sau să treacă peste hotare, efectul material trece de la un subiect la altul.

Tot la ce am asistat sau m-am așteptat să asist în această casă, cred că a fost produs de vreun agent mediu tot atît de muritor ca și mine, iar această idee m-a împiedicat să-mi fie frică, frica de care au fost cuprinși cei care cred în supranatural. Și cum părerea mea este că toate feno-

menele sînt produse de o ființă omenească înzestrată de natură cu această putere și avînd motive să cred așa, am fost convins de teoria mea care era mai mult filosofică decît superstițioasă. Și po spune cu toată sinceritatea că am avut o judecată limpede pentru a vedea tot așa cum un experimentalist așteaptă efectele unei combinații chimice rare și, probabil, periculoase. Bineînțeles că, cu cît mă detașam mai mult de fantastic, cu atît spiritul de observație era mai dezvoltat. În consecință, mi-am îndreptat atenția și privirea spre carte, Am observat deodată ceva care s-a interpus între pagină și lumină : pagina era umbrită. Privind în sus am văzut un lucru greu, aproape imposibil de descris. Era o pată mare de întuneric cu conturul nedefinit. N-aș putea afirma că era o siluetă omenească, și totuși, semăna mai mult cu un om decît cu orice altceva. Cum stătea așa în aer, dimensiunile ei erau gigantice, vîrful aproape atingea tavanul. În timp ce o priveam, mă cuprinse o răceală de gheață. Un iceberg să fi fost în fața mea și tot nu mi-ar fi fost așa de frig și nici n-ar fi putut să fie atît de fizic. Am fost convins că răceala asta nu se datora fricii. Cum continuam să o privesc, mi s-a părut, dar nu sînt sigur, că doi ochi se uitau la mine de la acea înălțime. În primul moment mi s-au părut foarte clar, dar în clipa următoare au dispărut. Însă două raze de un albastru deschis luminau frecvent întunericul cam de la înălțimea unde credeam, bănuiam, că erau ochii. Am încercat să vorbesc, dar n-am reușit decît să-mi spun în sinea mea : „Oare asta-i frică ? Nu, nu este frică.“ Am încercat să mă ridic, dar

în zadar : am simţit că sînt tras în jos de o forţă irezistibilă. Într-adevăr, aveam impresia unei forţe imense şi copleşitoare care se opunea voinţei mele, acea senzaţie de totală neputinţă în faţa unei forţe cu mult mai mari decît cea umană, cea pe care o simţi în mod fizic în timpul unei furtuni pe mare, sau într-un război sau cînd te lupţi cu un animal destul de puternic sau cu un rechin. Numai că în cazul meu era vorba de o forţă morală. Opusă voinţei mele era o alta cu mult superioară, după cum furtuna, focul şi rechinul sînt superioare prin forţa lor materială.

Şi pe cînd această impresia creştea, veni în cele din urmă groaza, o groază pe care cuvintele n-o pot descrie. Mi-am păstrat totuşi mîndria, dacă nu şi curajul, şi mi-am spus : „Asta e groaza, dar nu e frica. Dacă nu mă tem, nu mi se poate întîmpla nimic, judecata mea respinge acest lucru ; e doar o iluzie şi nu mi-e frică.". Cu un efort violent am reuşit pînă la urmă să întind mîna spre arma de pe masă. Dar am primit o lovitură puternică peste mînă şi peste braţ şi acesta mi-a căzut neputincios de-a lungul corpului. La groaza care mă cuprinsese se adăuga acum alt lucru, lumina lumînărilor părea să stingă încet-încet, flacăra era parcă în mol gradat retrasă ; la fel se întîmplă şi cu focul, llmina era retrasă din cărbuni. În cîteva minute se făcu întuneric beznă. Groaza de-a mă pomeni cu acel lucru întunecat a cărui putere era atît de mare îmi stîrni o reacţie rapidă. Într-adevăr, teroarea atinse un asemenea paroxism, încît trebuia ori să mă părăsească toate simţurile, ori să rup

vraja, și am rupt-o. Vocea îmi reveni, deși era doar un țipăt. Îmi amintesc că am strigat așa :

— Nu mi-e frică, sufletului meu nu îi este frică.

În aceeași clipă am găsit puterea să mă ridic. Am alergat prin întunericul acela la una din ferestre, am dat la o parte perdeaua și am deschis obloanele ; primul meu gînd a fost : LUMINA ! Și cînd am văzut luna, clară și calmă, am simțit o bucurie care a compensat aproape teroarea precedentă. Iată luna, iată lumina felinarelor din strada pustie și somnoroasă. M-am întors să mă uit în cameră ; razele lunii erau slabe, dar oricum era lumină. Lucrul acela întunecat, orice ar fi fost el, dispăruse, numai o umbră ușoară mai persista pe peretele opus.

Ochii mi se întoarseră apoi spre masă (care nu era acoperită cu nimic, de mahon, rotundă) de sub care se ridică o mînă vizibilă doar pînă la încheietură. Era o mînă în carne și oase, a unei femei în vîrstă, slabă, ridată și mică. Mîna apucă ușor cele două scrisori de pe masă și dispăru împreună cu ele. Apoi se auziră iar cele trei ciocănituri pe care le auzisem și la tăblia patului înainte de a începe această extraordinară dramă. Cînd s-au oprit, camera a început să vibreze, iar la celălalt capăt al camerei se ridicau din podea parcă niște globule divers colorate : verzi, galbene, roșii, azurii, mișcîndu-se înainte și înapoi, în sus și-n jos, mai repede sau mai încet. Un scaun (ca și în salonul de jos) se mișcă de la perete singur și se postă lîngă masă. Deodată înaintea scaunului crescu o umbră de femeie. Se vedea distinct ca o umbră de viață

și groaznică ca o umbră a morții. Fața era tînără, de-o frumusețe ciudată de doliu, gîtul și umerii erau goi, restul trupului într-o rochie largă și albă ca norii. Începu să-și pieptene părul care îi cădea pe umeri; ochii nu-i erau îndreptați spre mine, ci spre ușă ; părea să asculte, să vadă și să aștepte pe cineva. Umbra din fundul camerei deveni și mai întunecată și din nou am crezut că-i văd ochii fixați asupre fetei. În dreptul ușii care nu se deschise totuși, crescu o altă umbră, la fel de distinctă și de înspăimîntătoare, umbra unui bărbat tînăr. Era îmbrăcat ca acum un secol sau cel puțin așa părea, pentru că și femeia și el, deși definiți, erau în mod evident fără substanță, impalpabili — simulacre, fantasme. Exista o nepotrivire grostescă și totuși înspăimîntătoare, între dantela fină, costumul acela de epocă cu mătase, vapeluri și cataramе și aspectul lui cadaveric și imobilitatea de fantomă a tînărului care se mișca ușor. Tocmai cînd silueta bărbătească s-a apropiat de cea feminină, umbra întunecată țîșni din colț și pe toți trei, pentru un moment, îi înghiți întunericul. Cînd lumina palidă a revenit, cele două fantome erau parcă înșfăcate de umbra care îi domina. Pe pieptul femeii era o pată de sînge, iar bărbatul se rezema în sabia lui fantomatică și sîngele părea să curgă suvoi din dantelă. Întunericul umbrei celeilalte îi înghiți și dispărură. Apărură din nou globulele care se făceau din ce în ce mai groase, cu mișcările din ce în ce mai confuze. Ușa din dreapta căminului se deschise și o femeie bătrînă intră în cameră. În mînă ținea scrisorile pe care le văzusem luate de o mînă. În spatele ei am auzit pași. Se

întoarse să asculte parcă și apoi deschise scrisorile și le citi. Peste umărul ei am văzut o față lividă, fața unui bărbat care se înecase de mult : era umflată, albă ca varul, cu alge în părul lui ud. La picioarele lli zăcea un cadavru, iar lîngă el era ghemuit un copil murdar, cu obrajii supți, înfometat, cu ochii în care se zărea frica. Pe cînd mă uitam la fața bătrînei, deodată ridurile dispărură și deveni o fată tînără, cu ochii reci de piatră, dar totuși tînără. Umbra înaintă și acoperi aceste fantome. Nu mai rămăsese nimic decît umbra asupra căreia mi se fixă privirea pînă cînd apărură iar ochii, ca de șarpe. Din nou se iviră globulele căzînd și ridicîndu-se și amestecîndu-se cu luminile lunii. Din ele, ca dintr-un ou, se desprinseră niște larve hidoase care ne amintesc de cele pe care miscoscopul ni le aduce în fața ochilor — lucruri transparente, suple, agile, urmărindu-se una pe alta, devorîndu-se una pe alta, forme care nu se pot vedea cu ochiul.

După cum formele erau fără nici o simetrie, așa și mișcările erau dezordonate. Se învîrteau în jurul meu din ce în ce mai groase, pe deasupra capului meu, cățărîndu-se pe brațul meu drept care era întins înainte într-o comandă involuntară împotriva tuturor duhurilor rele. Cîteodată mă simțeam atins, dar nu de ele, ci de niște mîini invizibile. Odată am simțit degetele reci și moi pe gît. Eram conștient că dacă mă las învins de frică aș fi fost în grav pericol și mi-am concentrat toate forțele pentru un singur scop : să rezist. Mi-am întors privirea de la umbră și mai ales de la ochii

aceia ciudați, de șarpe, ochi care erau acum foarte vizibili. Pentru că acolo și numai acolo mi-am dat seama că există o putere drăcească, puternică și care acționa încercînd să mi-o înfrîngă pe a mea.

Lumina palidă din cameră începu acum să se înroșească de parcă ar fi fost în timpul unui război.

Larvele deveniseră incandescente, ca lucrurile care trăiesc în foc. Din nou camera vibră, din nou răsunară cele trei lovituri și din nou totul fu învăluit în mantia întunecată a umbrei, ca și cum totul ar fi venit din întuneric și în întuneric ar fi trebuit să se întoarcă. Groaza se retrase, umbra dispăru și ea cu totul.

Încet, flacăra crescu din nou în lumînările de pe masă și în cărbunii din șemineu. Întreaga cameră deveni iar liniștită, plăcută la vedere. Cele două uși erau închise, iar cea care comunica cu camera servitorului era încuiată. Lîngă perete, în colțul unde se ghemuise, zăcea cîinele. L-am strigat — nici o mișcare. M-am apropiat de el — bietul animal era mort; ochii îi ieșiseră din orbite, limba scoasă și cu spume la gură. L-am luat în brațe și l-am dus lîngă foc; simțeam o adîncă durere pentru pierderea lui și în același timp îmi făceam reproșuri, mă învinovățeam de moartea lui, imaginîndu-mi că a murit de frică. Dar am fost surprins să constat că gîtul îi era rupt, smuls pur și simplu din vertebre. Oare asta se întîmplase în întuneric, oare nu fusese aici o mînă omenească? Oare să nu fi fost vorba de un agent uman? Am un motiv să-l suspectez. Nu pot spune cu precizie. Nu pot decît să povestesc faptele, cititorul va judeca singur. O altă întîmplare surprinzătoare a fost

reapariția ceasului pe masa de unde fusese luat atît de misterios. Se oprise însă chiar atunci cînd dispăruse și n-a mai mers de atunci, în ciuda îndemînării reparatorului. Mergea cîteva ore într-un mod ciudat și apoi se oprea ; nu mai era bun de nimic. În noaptea aceea nu se mai întîmplă nimic și nici n-a mai trebuit să aștept mult pînă în zori. Am părăsit casa numai atunci cînd s-a făcut ziuă. Înainte de asta, m-am dus din nou în camera în care eu și servitorul meu fusesem un timp prizonieri. Aveam o puternică impresie, de unde, nu știu, că acolo era mecanismul întregului fenomen din camera mea. Deși am intrat ziua, cînd soarele strălucea, am simțit iar senzația aceea de groază pe care o încercasem noaptea trecută și care se agravase prin evenimentele din camera mea. Nu mai suportam să mai rămîn nici un moment între acești pereți. Am coborît scările și din nou am auzit pași înaintea mea, iar cînd am deschis ușa de afară, mi s-a părut că aud un rîs stins. M-am îndreptat spre casa mea, sperînd să-l găsesc acolo pe servitorul meu fugar.

Dar nu era și nici n-am mai auzit vești de la el vreo trei zile, cînd am primit o scrisoare de la el, din Liverpool, în care spunea :

„Stimate domn,

Vă cer cu umilință iertare, deși nu cred că o merit decît în cazul — Doamne ferește ! — cînd ați văzut și dumneavoastră ce am văzut eu. O să treacă mulți ani pînă am să-mi revin, cît despre a mai fi potrivit pentru asta, nici nu mă gîndesc. Plec deci la cumnatul meu din Melbourne mîine cu vaporul, poate că lunga călătorie mă va remonta.

Acum nu fac decît să tresar și să tremur și să-mi închipui că e în spatele meu. Vă rog respectuos, domnule, să-i trimiteți mamei mele hainele mele și banii care socotiți că mi se cuvin la Walworth ; John îi știe adresa."

Scrisoarea se termina cu scuze oarecum incoerente și cu detalii explicative asupra lucrurilor care fuseseră în grija lui. Această fugă poate da naștere la suspiciunea că voia să plece în Australia și că fusese oarecum fraudulos implicat în evenimentele din seara trecută. Nu pot spune nimic împotriva acestei presupuneri, o sugerez numai ca fiind singura soluție pe care mulți oameni ar da-o. Cum teoria mea rămînea intactă, m-am întors seara la acea casă să-mi iau lucrurile și cadavrul bietului cîine.

N-am fost deranjat și nu s-a întîmplat nimic deosebit în afară de pașii care mergeau înaintea mea.

Plecînd de acolo, m-am dus la domnul J. Era acasă. I-am înapoiat cheile spunîndu-i că curiozitatea îmi fusese pe deplin satisfăcută și tocmai doream să-i povestesc pe scurt totul, cînd el mă opri zicîndu-mi foarte politicos că nu-l mai interesează misterul pe care nimeni nu-l rezolvase. M-am hotărît să-i spun măcar de cele două scrisori pe care le citisem, cît și despre extraordinara lor dispariție. Îl întrebai apoi dacă credea că îi erau adresate femeii care murise în acea casă și dacă știa ceva din trecutul ei care să confirme bănuielile pe care scrisorile le treziseră.

Domnul J. păru uluit și-mi spuse după ce se gîndi cîteva clipe :

— Știu foarte puțin din trecutul femeii: doar că familia ei se înrudea cu a mea. Dar dmneavoastră îi aduceți cîteva acuzații. Voi face cercetări și vă voi informa. Totuși, chiar dacă admitem superstiția populară că o persoană care a fost sau făptuitorul sau victima unor crime ar putea vizita iar ,ca un spirit fără odihnă, casa în care se consideraseră crimele, trebuie să remarc că această casă a fost infestată de lucruri și sunete ciudate chiar înainte de a muri bătrîna. Văd că zîmbiți, care e părerea dumneavoastră ?

— Eu sînt convins că dacă am dezlega aceste mistere am da de un agent uman.

— Cum ! Credeți că e vorba de impostură ? Pe ce vă bazați ?

— Nu e impostură în sensul obișnuit al cuvîntului. Dacă m-aș sufunda deodată într-un somn adînc din care nu mă pot scula și aș răspunde la întrebări cu o precizie de care n-aș fi în stare treaz — să vă spun cîți bani aveți în buzunar, nu, să vă spun ce gîndiți — nu e neapărat impostură cum nu e nici ceva supranatural. Aș fi inconștient, sub o influență hipnotică, dată de la distanță de o ființă omenească care căpătase puteri asupra mea printr-o întîmplare anterioară.

— În ceea ce privește hipnoza, aveți dreptate. De aici deduceți că un hipnotizator poate produce efectele nemaipomenite la care dumneavoastră și alții ați fost martori, adică să însuflețească obiectele și să umple aerul cu lucruri și sunete ?

— Sau să ne impresioneze simțurile făcîndu-ne să credem în ele, noi neavînd nici o relație cu per-

soana care acționează asupra noastră. Nu. Ceea ce numim noi hipnoză n-are nimic de-a face cu asta. Dar poate că e o putere înrudită cu hipnoza și superioară ei — o putere care în trecut se numea magie. Nu spun că o asemenea forță s-ar extinde asupra tuturor lucrurilor neînsuflețite, dar dacă e așa, n-ar fi împotriva legilor naturii, ci ar fi doar o putere rară în natură — dată ființelor cu anumite ciudățenii și ridicată prin exercițiu la un nivel extraordinar. Faptul că această forță poate acționa și asupra morților — adică asupra unor gînduri sau amintiri pe care le mai au încă — poruncindu-i nu ceea ce noi în mod normal numim sufletului și pe care nimic nu-l poate atinge, ci mai degrabă unei fantome, să apară simțurilor noastre — este o teorie foarte veche și demodată despre care nu vă voi spune nimic. Să vă dau un exemplu, un experiment pecare Paracelsus îl consideră simplu și pe care autorul Curiozităților Literale îl citează drept credibil : o floare moare și o arzi. Oricare ar fi fost evenimentele ei, acum au dispărut, nu știi unde și nu le mai poți descoperi și nici nu mai poți să ți le amintești. Dar poți, din cenușa florii, să faci să crească un spectru al ei, așa cum era. Tot la fel și cu o ființă umană. Sufletul poate dispărea ca și esența elementelor acelei flori, și totuși poți să-l transformi în spectru. Această fantomă considerată de superstiția populară a fi sufletul celui dispărut, nu trebuie să fie confundat cu adevăratul suflet : nu este decît spectrul cadavrului. Cum se întîmplă în multe povestiri cu fantome, ceea ce ne uimește este absența a ceea ce noi numim suflet, adică o inteligență superioară. Dacă vin, abia vor-

besc, ideile lor sînt cele ale unei persoane obișnuite de pe pămînt.

Magicienii americani au publicat volume întregi de comunicări în versuri sau proză date, cum spun ei, în numele celor mai iluștri morți — Shakespeare, Bacon și Dumnezeu mai știe care. Cele mai reușite dintre aceste comunicări nu se ridică la nivelul acelora care vin într-adevăr de la personalități de seamă, ci sînt inferioare celor scrise de Bacon, Shakespeare și Platon. Și, ceea ce e mai important, nici nu conțin idei care să nu se fi spus pe pămînt. Oricît de minunate ar fi aceste fenomene (dacă le-am socoti adevărate), văd foarte multe lucruri de care filozofii se îndoiesc și nimic din folozofie pe care să-l nege, adică nimic supranatural. Nu sînt decît niște idei transferate de la un creier muritor la altul. Deși mese merg singure, umbre apar într-un cerc magic sau mîini fără trup se ridică și iau obiecte materiale sau un lucru al întunericului ,cum mi s-a arătat mie, ne îngheață sîngele în vine, totuși sînt convins că ele sînt transmise ca printr-un cablu electric creierului meu din creierul altcuiva. În unii oameni există o adevărată chimie naturală care poate produce minuni chimice, iar în alții un fluid natural numit electricitate, care produce minuni electrice. Dar ele diferă de știința obișnuită prin faptul că sînt totodată fără obiect, fără scop, puerile și frivole. Nu duc la nici un rezultat important și, de aceea, lumea nu dă înapoi din fața lor, iar adevărații înțelepți nu le-au cultivat. Dar sînt convins că la baza a tot ce-am văzut sau auzit, stă un om. Spuneți că n-au fost doi oameni care să vă povestească același lucru.

Păi, observați că nu există doi oameni care să viseze la fel. Dacă ar fi o impostură obișnuită, mașinăria ar fi aranjată în așa fel încît rezultatele să fie identice, dacă ar fi un agent special venit de la Dumnezeu, ar fi pentru un scop foarte bine definit. Aceste fenomene nu aparțin nici uneia din aceste clase. Convingerea mea e că ele vin de la cineva care acum e foarte departe, că ceea ce s-a întîmplat nu a fost din voința lui, ci au fost doar gîndurile lui izolate, diverse, chiar nestatornice, pe scurt n-au fost decît visele unui om puse în acțiune și investite cu o semisubstanță. Cred că acest creier are o putere extraordinară, că poate pune lucrurile în mișcare și că este o forță malignă și distructivă. O forță materială trebuie să-mi fi omorît cîinele și poate m-ar fi omorît și pe mine dacă m-ași fi lăsat pradă groazei, așa cum s-a întîmplat cu el și dacă intelectul meu nu mi-ar fi dat puterea de a rezista.

— V-a omorît cîinele ! Asta-i îngrozitor ! E ciudat că nici un animal nu poate sta în casă, nici măcar o pisică, ca să nu mai vorbim de șoareci sau de șobolani.

— Instinctul lor detectează influențe mortale pentru ele. Judecata omenească este mai puțin subtilă pentru că puterea ei de rezistență este mai mare. Dar ajunge. Ați înțeles teoria mea ?

— Da, deși nu pe de-a-ntregul, și accept orice fantezie (iertați-mi cuvîntul), oricît de ciudată ar fi ea decît să cred în fantome și spiriduși. Casa mea nefericită este, cu toate acestea, la fel. Ce Dumnezeu pot să fac cu ea ?

— Am să vă spun ce-aș face eu. Sînt convins că mica cameră nemobilată, în colțurile dinspre camera mea, este punctul de plecare pentru influențele care bîntuie casa. Vă sfătuiesc să distrugeți întreaga cameră. Am observat că se află separat de casă, construită. deasupra curții mici din spate și poate fi dărîmată fără a produce stricăciuni casei.

— Și credeți că dacă aș face asta...

— Ați putea tăia firele de telegraf. Încercați, Sînt așa de sigur că am dreptate încît voi plăti jumătate din cheltuieli, dacă îmi veți îngădui să conduc operațiile.

— Nu, îmi pot permite cheltuielile, pentru restul am să vă scriu.

După vreo zece zile am primit o scrisoare de la domnul J., care îmi scria că vizitase casa, că găsise cele două scrisori pe care i le descrisesem în sertarul de unde le luasem și eu, că citise cuprins de neliniște, ca și mine și că făcuse cercetări discrete despre femeia căreia, după cum bine am presupus, îi fuseseră scrise.

Se părea cu acum 36 de ani (cu un an înainte de trimiterea scrisorilor) se măritase, împotriva dorințelor rudelor ei, cu un american foarte suspect. De fapt, se bănuia că era pirat. Ea era fiica unor negustori foarte respectabili și fusese infirmieră înainte de a se mărita. Avea un frate văduv foarte bogat, care avea un copil de 6 ani. La o lună după căsătorie, corpul acestui frate fu găsit în Tamisa, lîngă London Bridge. Apăreau niște urme de violență la gît, dar nu suficient de grave. Astfel încît verdictul a fost „găsit înecat".

Americanul și soția lui îl luară la ei pe băiețel, fratele decedat făcînd-o pe sora lui tutorele copilului, iar în cazul cînd acesta va muri, moștenitoarea averii.

Copilul a murit peste vreo șase luni : se presupunea că fusese neglijat și maltratat. Vecinii au mărturisit că auziseră țipete noaptea. Chirurgul care-l examină după ce muri a spus că fusese înfometat, iar corpul lui era plin de vînătăi. Se pare că voise să fugă într-o noapte, se furișase în curtea din spate, încercase să escaladeze zidul, dar căzuse înapoi extenuat și fusese găsit dimineața pe pietre agonizînd. Deși erau semne de cruzime, nu era nici unul de crimă. Mătușa, împreună cu soțul ei, se gîndiseră să nu se folosească de crimă, ci să se folosească de încăpățînarea și răutatea lui pentru a-l declara nebun. La moartea orfanului, mătușa intră în posesia averii fratelui ei. Înainte le a trece un an, americanul părăsi Anglia brusc pentru a nu se mai întoarce niciodată. Se angajă pe un crucișător care pieri în Atlantic 2 ani mai tîrziu. Văduva fu lăsată singură cu banii. Dar nenorociri de tot felul o copleșiseră : banca dădu faliment, o investiție de-a ei eșuă, întră într-o afacere și pierdu, apoi se angajă din ce în ce mai jos, de la îngrijitoare la femeie de serviciu, neputînd să rămînă mai mult timp într-un loc, deși nu din cauza caracterului ei. Era considerată serioasă, cinstită și tăcută, fără nimic prosper în ea. Și astfel ajunse la azil de unde o luase domnul J. să aibă grijă tocmai de casa în care locuise ea în primul an de căsnicie. Domnul J. adăugă că petrecuse un ceas în camera aceea nemobilată pe care îl îndemnasem

să o distrugă și că senzația de groază fusese atît de puternică, cu toate că nu văzuse și nu auzise nimic, încît era nerăbdător s-o dărîme, așa cum îl sfătuisem eu. Angajase oameni pentru aceasta și urmă să înceapă oricînd aș fi dorit. Ziua fu deci fixată. M-am dus la casa cu fantome, am mers împreună în camera întunecoasă și lugubră, am îndepărtat plinta și apoi podeaua. Sub grinzi, acoperit cu moloz, era un chepeng destul de larg ca să treacă pe acolo un om. Era bine închis cu cîrlige și cu situri de fier. Desfăcîndu-le, am coborît într-o cameră de a cărei existență nu știam nimic. Aici fuseseră o fereastră și un burlan, dar ele erau astupate. Cu ajutorul lumînărilor am examinat locul, avea încă ceva mobilă : trei scaune, o canapea de stejar și o masă — toate în stilul de acum 80 de ani. Lîngă perete era un dulap în care am găsit articole vechi de îmbrăcăminte bărbătească, așa cum purta acum 80 sau 100 de ani un bărbat de rang înalt ; nasturi de oțel scumpi ca cei purtați încă la curte, o sabie frumoasă. Intr-o vestă împodobită odată cu dantelă aurie, dar care acum era înegrită și umedă, am găsit 5 guinee, niște monezi de argint și un bilet ivoriu, probabil pentru un local de demult. Dar principala noastră descoperire a fost într-un seif de fier fixat în perete, încuietoarea căruia ne-a dat mult de furcă. În acel seif erau trei rafturi și două sertare mici. Pe rafturi erau aranjate borcănașe de cristal închise ermetic. Conțineau esențe volatile incolore, de care nu știam decît că nu erau otrovuri ; una din ele conținea amoniu și fosfor. Mai erau acolo niște tuburi de sticlă ciudate și o vergea mică, ascuțită, de

chihlimbar. Într-un sertar am găsit un portret în miniatură, din aur, care-și păstrase toată prospețimea culorilor în ciuda timpului. Portretul înfățișa un bărbat între două vîrste, de 47 sau 48 de ani. Avea un chip straniu și impresionant. Imaginați-vă un șarpe care s-a transformat în om, păstrîndu-și însă asemănarea cu acesta. Fruntea era lată și teșită, conturul era de o eleganță aristocratică, mascînd bîrbia puternică, ochii erau mari, teribili și verzi ca smaraldul, cu o expresie de calm neîndurător izvorînd parcă din conștiința unei puteri imense. Ceea ce era ciudat era că în clipa cînd văzusem miniatura recunoscusem unul dintre celemai rare portrete din lume, al unui bărbat de rang superior care făcuse vîlvă pe timpul lui. Istoria nu ne spune aproape nimic despre el, dar dacă căutați în scrisorile contemporanilor lui, veți găsi referiri la îndrăzneala lui sălbatică, la nelegiuirile lui, la spiritul lui fără odihnă și gustul pentru științele oculte. Murise pe cînd era încă tînăr, iar cronicile spun că fusese îngropat pe pămînt străin.

Murise chiar înainte de a fi deferit justiției ; era acuzat de crime care l-ar fi adus în fața călăului.

După moartea lui, numeroasele lui portrete — fusese un încurajator generos al artei — fuseseră distruse, se pare, de către moștenitorii lui, care ar fi fost foarte bucuroși dacă ar fi putut să-l șteargă din arborele lor genealogic. Fusese foarte bogat, o mare parte din avere mersese, probabil, la astrologul său preferat. Oricum, ea dispăruse fără urmă la moartea lui. Un singur portret scăpase distrugerii generale, pe care îl văzusem cu cîteva luni

înaiste în casa unui colecționar. Îmi lăsase o impresie extraordinară, așa cum lăsase, de altfel, oricui îl privea — un chip pe care nu-l poți uita. Era chipul din miniatură din fața mea. E adevărat că în miniatură avea cu cîțiva ani mai mult decît în portretul pe care îl văzusem sau că originalul era chiar în apropierea morții. Dar cîțiva ani ! Păi, între perioada cînd trăise acest nobil înfricoșător și data la care fusese pictată miniatura era un interval de două secole. În timp ce eu o priveam în liniște, domnul J. exclamă :

— E imposibil ! Îl cunosc pe bărbatul ăsta !

— Cum ? De unde ? am strigat eu.

— Din India. Era omul de încredere al rajahului și aproape îl atrăsese într-o revoltă care l-ar fi făcut pe acesta să-și piardă pămînturile. Bărbatul era francez, se numea De V. Era inteligent, îndrăzneț și nu recunoștea nici o lege. Am insistat să fie degradat și alungat. Precis este același om, nu pot exista doi cu chipul ca al lui. Totuși miniatura pare veche de o sută de ani.

Am întors în mod mecanic miniatura să mă uit în spate. Acolo era gravată o pentagramă. În mijlocul ei era o scară, iar a treia treaptă era formată din data de 1765. Examinîndu-l mai atent, am dat de un buton mic ; apăsîndu-l, capacul se deschise. Înăuntru erau următoarele cuvinte : „Ție, Mariana. Fii credincioasă pe viață și pe moarte lui..."

Urma un nume pe care nu-l voi spune, dar care mi-era cunoscut. Îl auzisem în gura bătrînilor pe cînd eram copil. Fusese un șarlatan notoriu, care făcuse senzații în Londra timp de un an și care fugise din țară sub povara a două crime săvîrșite

în propria lui casă — a iubitei și a rivalului.

Nu i-am pomenit nimic de asta domnului J., căruia i-am înapoiat cu părere de rău miniatura. Nu ne fusese deloc greu să deschidem primul sertar din seiful de fier, însă cu al doilea ne-a fost foarte greu. A rezistat la toate eforturile noastre, pînă cînd am introdus în crăpături lama unui cuțit. Cînd s-a deschis am găsit în el un aparat foarte ciudat, aranjat foarte atent. Pe o carte mică și subțire sau mai bine zis o tabletă era pus un castronaș de cristal umplut cu un lichid limpede. În acesta plutea un fel de compas cu un ac care se învîrtea repede, dar în loc de obișnuitele capete ale compasului, erau 7 caractere ciudate, asemănătoare cu cele folosite de astrologi pentru a desemna planetele. Un miros straniu, deși nu era nici puternic nici neplăcut, venea din acest sertar care era dintr-un lemn pe care mai tîrziu am descoperit că era alun. Oricare ar fi fost cauza mirosului, el producea un efect material asupra nervilor. L-am simțit cu toții, chiar și cei doi muncitori care erau în cameră ; ne-au trecut fiorii de neliniște din vîrful degetelor pînă în creștetul capului. Nerăbdător să mă uit la tabletă, am luat castronașul și acul compasului s-a învîrtit mai repede, producîndu-mi un șoc, astfel încît l-am scăpat din mînă. Lichidul s-a vărsat, castronașul s-a spart, compasul s-o rostogolit în celălalt capăt al camerei și în acel moment pereții s-au mișcat înainte și înapoi de parcă un uriaș îi zguduise.

Muncitorii s-au speriat și au fugit prin chepengul prin care intrasem. Văzînd că nu se mai

întîmplă nimic, i-am convins să se întoarcă. Între timp eu deschisesem tableta, era legată în piele roșie obișnuită, cu o încuietoare de argint; conținea numai o folie de pergament, iar pe aceasta erau înscrise niște cuvinte în latină veche, a căror traducere suna astfel:

„Tuturor celor care intră aici, ființe sau lucruri, viu sau mort. Cît timp se va mișca acul atîta timp va lucra blestemul meu. Blestemată fie casa și locuitorii ei să nu aibă liniște niciodată!"

N-am mai găsit nimic. Domnul J. arse tableta și anatema. Rase de pe fața pămîntului partea casei în care era camera. Apoi avu curajul să locuiască în ea mai mult de o lună și cred că o casă mai liniștită și mai aerisită n-a mai existat în toată Londra. Ca urmare a închiriat-o, iar chiriașul n-a avut nici un motiv să se plîngă de ea. Dar povestea mea încă nu s-a sfîrșit.

La cîteva zile după ce domnul J. se mută în casă, i-am făcut o vizită. Stăteam și discutam la fereastra deschisă. La ușă trăsese un camion cu mobilă pe care o dusese de la vechea lui casă. Tocmai îi explicasem teoria mea cu toate aceste fenomene socotite drept supraumane emanate dintr-un creier omenesc, argumentînd teoria cu ajutorul farmecului sau mai bine zis al blestemului pe care-l găsisem și-l distrusesem. Domnul J. a observat în replică că, chiar dacă hipnoza sau altă putere analogă putea funcționa astfel în absența operantului și produce efecte atît de extraordinare, puteau oare aceste efecte să continue după moartea operantului? Și dacă vraja fusese începută și camera zidită acum

mai bine de 70 de ani, era posibil ca operantul să fi murit demult.

— Domnule J.,... am început eu să-i răspund.

Cînd deodată l-am prins de braț arătîndu-i ceva cu degetul. Un domn bine îmbrăcat traversase de pe trotuarul opus și îl acostase pe șoferul camionului.

Cum stătea, îi puturăm vedea fața foarte bine. Era fața din miniatura pe care o descoperisem, era fața portretului mobilului de acum 300 de ani.

— Dumnezeule! strigă d-nul J., ăsta-i chipul lui De V., nici o zi mai bătrîn decît atunci cînd îl văzusem eu în tinerețe la curtea rajahului.

Îndemnați de același gînd, am coborît în fugă scările. Am ajuns primul în stradă, dar bărbatul plecase deja. L-am zărit totuși în fața mea și în secunda următoare eram lîngă el. Fusesem hotărît să-i vorbesc, dar cînd l-am privit în față mi-a fost imposibil. Ochii lui de șarpe se fixară asupra mea și mă lăsară fără grai. Și în afară de asta era o demnitate, un aer de mîndrie și superioritate în toată înfățișarea lui, care l-ar fi făcut și pe omul cel mai obișnuit cu uzuanțele lumii să ezite înainte de a-și permite vreo impertinență. Ce i-aș fi putut spune? Ce l-aș fi putut întreba? Rușinat de primul meu impuls, m-am dat puțin înapoi, urmărindu-l totuși pe străin, neștiind ce altceva să fac. Între timp el dădu colțul unde o trăsură obișnuită îl aștepta, cu un servitor îmbrăcat ca valet de place la scară. Se urcă în trăsură și plecă. Eu m-am întors la casă. Domnul J. era la ușa de la intrare. Îl întrebase pe șofer despre ce-i spusese străinul.

— A întrebat doar cui îi aparține acum casa.

În aceeași seară s-a întîmplat să merg la un prieten la clubul Cosmopolitan, un loc unde veneau oamenii din toate locurile și de toate opiniile. Se putea bea o cafea, se putea fuma, puteai întîlni oameni amabili. De abia venisem cînd, la o masă, îl văd pe bărbatul din miniatură discutînd cu o cunoștință de-a mea. G. era acum fără pălărie și asemănarea era și mai uimitoare, numai că am observat că în timp ce vorbea, chipul lui exprima mai puțină severitate; zîmbea chiar. Zîmbetul îi era aproape imperceptibil și foarte rece. Demnitatea pe care i-o remarcasem pe stradă era uluitoare, o demnitate asemănătoare unui prinț din răsărit, de o absolută indiferență și de o putere obișnuit, indolentă, dar căreia nu-i poate rezista nimeni. Curînd după aceea C. îl părăsi pe străin, care luă o revistă științifică care îi absorbi toată atenția. L-am tras de o parte pe G.

— Cine și ce este acel domn ?

— Acela ? Un om într-adevăr remarcabil. L-am cunoscut anul trecut la peșterile din Petra, la scriptural Edom. Este cel mai bun cunoscător al Orientului pe care îl știu. Ne-am împrietenit, am avut o aventură cu hoții cu prilejul căreia a arătat atîta sînge rece încît ne-a salvat viața; după aceea m-a invitat să petrec cîteva zile cu el în casa pe care-o cumpărase de la Damasc, îngropată în flori de migladi și trandafiri — a fost nemaipomenit.

Trăia acolo de cîtva timp, pe picior mare, ca un oriental. Bănuiesc că e un renegat foarte bogat și foarte ciudat și, apropo, un mare hipnotizator. L-am văzut cu ochii mei însuflețind lucrurile. Dacă

scoți o scrisoare din buzunar și o arunci în colțul celălalt al camerei, el îi va ordona să vină la picioarele lui și imediat vezi scrisoarea tîrîndu-se pe podea înspre el. Pe onoarea mea ! L-am văzut influențînd chiar vremea, alungînd sau chemînd norii cu ajutorul unui tub de sticlă sau o baghetă. Nu-i place însă să vorbească despre aceste lucruri cu străinii. Tocmai a sosit în Anglia, spune că n-a mai fost pe aici de foarte mulți ani. Hai să ți-l prezint !

— Desigur ! E englez atunci, nu ? Cum îl cheamă ?

— O, un nume foarte obișnit, Richards.

— Și din ce familie se trage ?

— De unde să știu ? Ce contează ? Fără îndoială un parvenit, dar bogat, foarte bogat !

G. mă conduse spre străin și prezentările fură făcute. Manierele domnului Richards nu erau cele ale unui călător aventuros. Călătorii sînt, de obicei, înzestrați cu multă vervă : sînt vorbăreți, nerăbdători, autoritari. Domnul Richard era calm, vorbea încet cu maniere pe care curtoazia lui le făcea distante, maniere dintr-un alt timp. Am abservat că engleza lui nu era chiar din zilele noastre. Aș fi spus că chiar avea un accent străin. Dar domnul Richard spusese că nu mai vorbise engleza de ani de zile. Conversarăm apoi despre schimbările care s-au produs în Londra de cînd o vizitase el ultima oară. G. vorbi despre schimbările morale — literare, sociale, politice —, despre personalități dispărute de pe scena vieții în ultimii 20 de ani și despre oameni noi care veneau. Domnul Richards n-a manifestat nici un interes, nu citise pe niciunul dintre autorii noștri contemporani și nu era

familiar cu numele oamenilor noștri de stat mai tineri. A rîs o singură dată, atunci cînd G. l-a întrebat dacă se gîndea să intre în parlament. Avea un rîs interior, sarcastic și sinistru ; un rînjet transformîndu-se în rîs. După cîteva minute G. ne părăsi îndreptîndu-se spre o altă cunoștință care tocmai intrase și eu am zis atunci calm :

— Domnule Richards, am văzut un portret de-al dumneavoastră în casa unde ați locuit și care, probabil, ați construit-o — dacă nu în întregime, cel puțin o parte — în Oxford Street. Ați trecut pe acolo azi dimineață.

De abia cînd am terminat mi-am ridicat ochii spre el. Mă privea atît de fix cu ochii aceia de șarpe, încît nu mă puteam uita altundeva.

Dar în mod involuntar, ca și cînd cuvintele care-mi traduceau gîndurile mi-ar fi fost smulse cu cleștele, am adăugat șoptind :

— M-au interesat întotdeauna misterele vieții și ale naturii, în ele m-au inițiat profesorii de ocultism. Am tot dreptul să vă vorbesc așa.

Și i-am spus o anumită parolă.

— Ei bine, vă recunosc acest drept. Ce vreți să știți ?

— Cît se poate extinde voința umană la unii indivizi ?

— Cît se poate întinde ? Gîndiți numai și înainte de a număra pînă la trei sînteți în China.

— Adevărat, dar gîndul meu n-are nici o putere în China.

— Dați-i expresie și o să aibă. Puteți să scrieți ce gîndiți și mai devreme sau mai tîrziu o să mo-

difice toată situația în China. Legea nu e nimic altceva decît un gînd. De aceea gîndul e infinit. De aceea gîndul are putere, nu direct proporțional cu valoarea lui — un gînd rău poate face o lege rea tot atît de eficace pe cît poate un gînd bun.

— Așa e ; cele spuse de dumneavoastră îmi confirmă teoria. Prin curenți invizibili creierul uman poate transmite ideile lui unui alt creier cu aceeași rapiditate ca un gînd. Și cum gîndul nu piere, ci își lasă amprenta în lumea naturală chiar și atunci cînd cel care gîndește e mort, tot așa și gîndul oamenilor vii pot avea putere să reînsufletească gîndurile celor morți ca și cum acele gînduri ar trăi, deși gîndul celor vii nu poate atinge pe acela pe care morții le pot avea acum. Nu-i așa ?

— N-am să vă răspund dacă în judecata mea gîndul are limitele pe care le fixați dumneavoastră. Dar continuați, văd că vreți să mă întrebați ceva deosebit.

— Răutate intensă într-o voință puternică a unui temperament ciudat, ajutat și de mijloacele naturale științifice poate produce efecte asemănătoare magiei. Poate astfel să bîntuie o locuință omenească cu spectre născîndu-se din gînduri și fapte vinovate din această locuință ; pe scurt, cu tot ce voința diabolică pretinde că ar fi raport și afinitate — fragmente imperfecte și incoerente din vechi drame petrecute în acel loc cu ani în urmă. Gîndurile care le au din întîmplare ca într-un coșmar cresc în fantome și sunete, toate provocînd groază. Nu pentru că acele viziuni și sunete sînt într-adevăr de pe altă lume, ci pentru sînt reîntruchipări înfricoșătoare și monstruoase a ceea ce a existat, puse

într-o piesă malignă de un muritor malign. Și prin agentul material al acestui creier uman aceste lucruri vor căpăta chiar o putere umană ; vor lovi cu intensitatea electricității și ar putea omorî dacă gîndul victimei nu ar fi superior demnității atacantului ; l-ar putea ucide și pe animalul cel mai puternic dacă acesta s-ar lăsa biruit de frică, dar nu l-ar putea lovi pe omul cel mai slab dacă mintea îi rămîne limpede deși carnea i se înfioară. Cînd în poveștile vechi citim despre un magician omorît de stafiile pe care le-a invocat sau, mai mult în legendele din răsărit, că un magician reușește cu arta sa să-l omoare pe altul, poate fi adevărat faptul că o ființă materială și-a luat chiar din propriile ei înclinații spre rău, anumite elemente și fluide, de obicei inofensive, care au forme îngrozitoare și o forță fenomenală. Întocmai ca și fulgerul care a stat ascuns și liniștit pe cer și devine deodată, printr-o lege a naturii, vizibil, ia o anumită formă și lovește, distrugînd obiectul care îl atrage.

— Ați întrevăzut marele secret, spuse domnul Richards calm. După dumneavoastră, dacă un muritor ar putea obține puterea de care vorbiți, ar fi în mod obligatoriu o ființă malignă și drăcească.

— Dacă puterea ar acționa așa cum am spus, foarte malignă și foarte drăcească ; deși cred în tradițiile vechi care spun că nu-i afectează pe cei buni. Voința lui i-ar putea afecta pe cei cu care au afinități, sau asupra cărora exercită o puternică influență.

Am să vă dau acum un exemplu, care s-ar putea integra în legile naturii, dar care e atît de cum-

plit ca fabulele despre călugărul vrăjit. Vă amintiți probabil că Albertus Magnus, după ce descrie amănunțit procesul prin care spiritele pot fi invocate, adăugă emfatic că procesul e valabil numai pentru puțini oameni : că omul trebuie să se nască magician, adică cu un temperament fizic ciudat. Rari sînt oamenii care au în sînge această putere ocultă a celui mai înalt grad al intelectului ; de obicei în intelect există perversitate sau boală. Dar pe de altă parte, ei trebuie să posede, într-un grad foarte mare facultatea de a-și concentra gîndurile asupra unui singur obiect — facultatea energică pe care o numim voință.

Așadar, deși intelectul lor nu este sănătos, este neapărat obligatoriu să atingă ținta propusă. Îmi voi imagina așa un om, dotat cu această constituție și concomitent cu forțele ei și îl voi plasa în clasa de sus a societății. Voi presupune că dorințele lui sînt cele ale unui senzual ; are, deci, o puternică dragoste de viață. Este absolut egoist, voința îi este concentrată asupra lui însuși. Are pasiuni aprige, nu cunoaște îndurare sau afecțiune, dar poate rîvni puternic ce dorește în acel moment. Poate urî de moarte ceea ce se opune obiectelor lui, poate comite crime oribile fără remușcări. Preferă să blesteme pe alții decît să se căiască pentru propriile-i fapte. Împrejurările în care-l pune constituția îl conduc spre o cunoaștere perfectă a secretelor naturii care pot să-i servească egoismului său. Este un observator atent cînd pasiunea îi încurajează observația, calculează precis, nu din dragoste de adevăr, ci cînd dragostea de sine îi ascute facultățile, deci poate fi un om

de știință. Îmi imaginez o astfel de ființă învățînd prin experiență puterea lui asupra altora, încercînd asupra lui puterea voinței și studiind tot ce, prin folozofie, ar putea s-o facă mai de temut. Iubește viața și urăște moartea. Vrea să trăiască cît mai mult. Nu se mai poate întoarce la tinerețe, nu poate stopa cu totul moartea, nu poate deveni nemuritor, dar poate încetini pentru mult timp îmbătrînirea trupului. Un an îl îmbătrînește nu mai mult decît o oră îl îmbătrînește pe un altul. Voința lui puternică, antrenată științific, operează asupra chipului și astfel continuă să trăiască. Ca să nu pară un miracol, moare din cînd în cînd pentru anumite persoane. După ce reușește să-și transfere bogăția dispare din acele părți ale lumii și se străduiește ca funeraliile să-i fie făcute. Reapare într-un colț al lumii unde locuiește fără să-l recunoască nimeni și nu mai vizitează locurile trecute pînă cînd toți care l-au cunoscut nu au murit. Ar fi profund nefericit dacă ar avea vreo pasiune. Nu se iubește decît pentru sine. Nici un om bun n-ar accepta longevitatea lui și nimănui nu i-ar spune secretul lui. Un astfel de om poate că există, un astfel de om stă în fața mea — ducele de... — împărțindu-și timpul între desfrîu și certuri, alchimie și vrăjitorii ; în secolul trecut, un șarlatan și un criminal, mai puțin nobil a locuit în casa i-a care v-ați uitat azi și a fugit de lege nimeni nu știe unde, un călător revizitînd Londra cu aceeași pasiune pămîntească cu care vă umple inima. Proscris de la școala celor mai nobile și mai divine mistere, imagine execrabilă a vieții în moarte și a morții în viață, te somez să fugi din mijlocul oa-

menilor sănătoși înapoi în ruinele imperiilor decăzute !

Atunci îmi răspunse o șoaptă atît de muzicală încît părea să-mi pătrundă în tot corpul și să mă subjuge în ciuda voinței mele.

— Caut pe cineva ca tine de o sută de ani. Acum că te-am găsit, nu ne mai despărțim pînă nu voi ști ce doresc. Viziunea care deslușește trecutul și viitorul este în tine acum. Niciodată n-a mai existat și nici n-o să mai existe vreodată. Nu viziunea unei fete bolnave sau a unui somnambul bolnav, ci a unui om puternic cu o minte sănătoasă. Plutește și privește înainte !

Am simțit că mă înalț cu aripi de vultur. Toată greutatea aerului a dispărut, camera nu mai avea acoperiș nici spațiu. Nu mai eram în trupul meu, nu știam unde erau, dar departe de timp sau de pămînt. Am auzit iar șoapta melodioasă :

— Ai spus bine. Am stăpînit mari secrete prin puterea voinței. Adevărat, prin voință și prin știință pot încetini mersul vremii, dar moartea nu vine numai cu anii. Pot să opresc accidentele care omoară tineri ?

— Nu, fiecare accident este providența. Înaintea providenței se năruie orice voință omenească.

— Voi muri în cele din urmă prin trecerea înceată, totuși inevitabilă, a timpului sau printr-un accident ?

— Printr-un accident.

— Sfîrșitul e încă departe, nu ? întrebă șoapta cu un tremur în glas.

— După cum viața mea privește timpul e încă departe.

— Și pînă atunci nu mă voi mai amesteca printre oameni, așa ca pînă acum, mă va interesa lupta lor și necazurile, mă voi bate cu ambiția și voi folosi puterea înțelepților pentru a o cuceri pe cea a regilor ?

— Vei mai juca un rol în lume, un rol care o va zgudui și ulul. Pentru că tu ești înzestrat cu lucruri minunate, tu însuți ești o minune, pentru că ți s-a îngăduit să trăiești mult. Toate secretele pe care le-ai adunat își vor găsi atunci rostul, tot ce acum te face să fii străin printre generații, atunci te vor ajuta să devii stăpînul lor. Așa cum copacii și paiele sînt atrași de vîrtej și tîrîți în adîncuri, tot așa oamenii și tronurile vor fi atrași în vîrtejul tău.

Distrugător groaznic ! Distrugînd însă vei fi, împotriva voinței tale, un constructor.

— Și acea dată este și ea departe, nu ?

— Departe, da ; cînd va veni, gîndește-te că sfîrșitul ți-e aproape.

— Cum și ce e sfîrșitul ? Uită-te la est, la vest, la sud și la nord.

— La nord, unde nu vei păși încă, înspre punctul de care instinctul tău te-a avertizat, vei întîlni un spectru. Este Moartea. Văd un vapor, este bîntuit de fantome și hăituit. Armate uimite aleargă după el. Intră în regiunea înghețată. Trece de un cer roșu cu meteoriți. Sus se văd două luni deasupra recifurilor. Văd corabia prinsă între defilee albe, sînt stînci de gheață. Văd morți pe punte, livizi, cu mușchi verde pe membre. Toți sînt morți, în afară de unul — tu ! Dar anii, oricît de încet trec, lasă urme și asupra ta. Pe sprîncenele tale

se vede bătrînețea, iar voința se odihnește în celulele creierului. Totuși, acea voință, deși slăbită, întrece tot ce a cunoscut omul înaintea ta, prin voință continui să trăiești, ros de foame. Natura nu te mai ascultă în acea regiune aducătoare de moarte ; cerul este de fier, iar aerul are bucăți de fier în el ; stîncile de gheață lovesc vaporul. Ce tare scîrțîie și geme ! Gheața îl va încorpora în ea așa cum chihlimbarul încorporează un pai. Un bărbat, în viață încă, va ieși din vapor și dintre morți și se urcă pe un iceberg, iar cele două luni îi luminează silueta. Omul acela ești tu și ești cuprins de groază, de groază. Groaza ți-a anihilat voința. Văd cățărîndu-se pe stînci lucruri cenușii. Ursii nordului au simțit prada. Se apropie din ce în ce mai mult, tîrîndu-și picioarele și legănîndu-și corpul. În acea zi, fiecare clipă ți se va părea mai lungă decît secolele pe care le-ai străbătut. Fii atent la asta : după viață, clipele mai poartă încă binecuvîntarea sau blestemul eternității.

— Taci ! strigă șoapta. Ziua aceea însă m-ai asigurat că e foarte, foarte departe. Eu mă voi întoarce la migdalii și trandafirii din Damasc ! Dormi !

Camera plutea în jurul meu. Am devenit invizibil. Cînd mi-am revenit l-am văzut pe G. ținîndu-mi mîna și zîmbind. Îmi spuse :

— Tu, care totdeauna ai declarat că nu poți fi hipnotizat, ai cedat în cele din urmă prietenului meu Richards.

— Unde este domnul Richards ?

— A plecat după ce tu ai căzut în transă, spunîndu-mi liniștit „Prietenul tău nu se va scula o oră."

Stăpîn pe mine l-am întrebat unde locuia domnul Richards.

— La hotelul Trafalgar.

— Dă-mi brațul, i-am spus lui G., să mergem la el ; am ceva să-i spun.

Cînd am ajuns ni s-a spus că domnul Richards se întorsese cu 20 de minute înainte, achită nota de plată și plecă la Malta cu vaporul care urma să părăsească Southampton a doua zi. Domnul Richards spusese doar că are de făcut niște vizite prin apropierea Londrei și că nu era sigur dacă va prinde vaporul ; dacă nu, va merge cu vaporul următor. Chelnerul mă întrebă cum mă numesc. După ce i-am spus, mi-a dat un bilet pe care domnul Richards mi-l lăsase. Îmi scria următoarele :

„Am dorit să-mi spui ce e în mintea ta. M-ai ascultat. Prin urmare, am putere asupra ta. Trei luni de aici încolo nu vei putea comunica nimănui cele petrecute. N-o să poți arăta nici măcar acest bilet prietenului tău. Timp de trei luni nimic despre mine și despre ai mei. Te îndoiești de puterea mea ? Încearcă să nu mă asculți. La sfîrșitul celei de-a treia lună vraja se va destrăma. În ceea ce privește restul, te cruț. Mă voi duce la mormîntul tău la un an și o zi de la moartea ta.“

Așa se termină această poveste stranie pe care nu cer nimănui s-o creadă. O scriu exact la trei luni după ce am primit biletul de mai sus. N-am putut s-o scriu mai devreme, nici n-am putut să-i arăt lui G., în ciuda cererilor lui insistente, biletul pe care îl citisem la lumina lămpii lîngă el.

H. G. WELLS

POVESTEA DEFUNCTULUI DOMN ELVESHAM

Scriu această poveste nu din dorința de a fi crezut, ci de a preveni pe următoarea eventuală victimă. Poate că aceasta va profita de pe-urma nefericirii mele. Știu, cazul meu este fără speranță și sînt acum într-o oarecare măsură pregătit pentru ceea ce mă așteaptă.

Numele meu este Edward George Eden. M-am născut la Trentham, în Staffordshire, tata fiind grădinar. Mi-am pierdut mama la vîrsta de trei ani și tata la cinci ani. Unchiul meu, George m-a adoptat și m-a crescut ca pe propriul lui fiu. Era burlac, cunoscut în Birmingham drept un ziarist întreprinzător ; mi-a dat o educație excelentă înflăcărîndu-mi ambiția de a reuși în viață. La moartea lui, acum patru ani, mi-a lăsat toată averea de aproape cinci sute de lire, sumă rămasă după plătirea tuturor datoriilor. Aveam pe atunci 18 ani. Mă sfătuia în testament să folosesc banii pentru a-mi termina studiile. Cum eu deja alesesem medicina, prin generozitatea lui postumă și avînd și puțin noroc am devenit student medicinist la University College din Londra.

Cînd mi-am început povestea locuiam pe University Street la nr. 11 A, într-o cameră mică la etaj, sărăcăcios mobilată, care dădea spre partea din spate a localului Schoolhred. Stăteam în această cămăruță pentru că doream să îmi ajungă cît mai mult banii.

Într-o zi, pe cînd îmi duceam o pereche de pantofi la reparat în Tottenham Court Road l-am văzut pentru prima dată pe omulețul acela cu fața galbenă, de a cărui viață sînt atît de legat acum. Cînd am deschis ușa stătea pe trotuar uitîndu-se cu îndoială la numărul casei.

Ochii lui cenușii, roșii sub ochelari, se ațintiră asupra mea și imediat, pe chip i se așternu o expresie de amabilitate.

— Ați apărut la momentul potrivit, spuse el. Uitasem numărul casei dumneavoastre. Bună ziua, domnule Eden !

Am fost uimit de această interpelare familiară, pentru că nu-l mai văzusem niciodată. Am fost, de asemenea puțin nervos că mă prinsese cu pantofii sub braț. El îmi observă lipsa de cordialitate și îmi zise :

— Vă întrebați probabil cine dracu sînt ?

Un prieten vă asigur. V-am mai văzut și altădată deși dumneavoastră nu m-ați văzut. Haideți undeva să stăm de vorbă !

Am ezitat o clipă. Sărăcia camerei mele nu prea era potrivită pentru un musafir.

— Poate că ar fi mai bine să ne plimbăm puțin. Sînt din nefericire...

Gestul meu explică totul înainte de a termina fraza.

— Înțeleg, spuse el. Să ne plimbăm ? Unde ?

Îmi aruncai pantofii pe hol.

— Ascultați, problema aceasta a mea nu este ceva important, zise. Haide să luăm prînzul împreună, domnule Eden. Eu sînt bătrîn, foarte bătrîn și nu prea mă pricep să dau explicații. Și mai mult de asta, vocea mea subțire ar fi acoperită de zgomotul străzii.

Și-și puse mîna osoasă și tremurîndă pe brațul meu.

Nu eram chiar așa de în vîrstă încît un bătrîn să nu mă poată invita la masă. În același timp, totuși, nu eram prea mulțumit de această invitație bruscă.

— Nu cred că..., începui eu.

— Ba eu cred, spuse el înțelegînd ce voiam să spun. Părul meu alb merită, cred o oarecare politețe.

Am acceptat și am mers cu el. Mă duse la Blavitiski. A trebuit să merg încet și să-mi potrivesc pașii după ai lui. Luînd o masă cum n-am mai mîncat niciodată, mi-am îndepărtat orice bănuială și am început să-l privesc mai atent. Fața proaspăt bărbierită era slabă și ridată, buzele uscate îi acopereau dinții falși, iar părul era subțire și cam lung, îmi părea scund — deși majoritatea oamenilor mi se par scunzi — cu umerii rotunzi și lăsați. Tot privindu-l n-am putut să nu observ că și el la rîndul lui mă privea cu lăcomie din cap pînă în picioare, de la umerii mei lați pînă la mîinile bronzate, întorcîndu-se iar la fața mea pistruiată.

— Ei, și acum să vă spun despre ce este vorba, îmi zise el pe cînd ne aprindeam țigările. Trebuie să știți că sînt bătrîn, foarte bătrîn. Făcu o pauză. Și am ceva bani pe care trebuie să-i las cuiva. Problema e că n-am cui.

— M-am gîndit la toate posibilitățile : pomană, pus în gardă în ceea ce priveau cele 500 de lire ale mele.

El continua să-mi povestească despre singurătatea lui și despre greutatea de a găsi o întrebuințare acestor bani.

— M-am gîndit la toate posibilitățile : pomană, instituții, burse, biblioteci. În cele din urmă am ajuns la concluzia că o să caut un tînăr ambițios, sincer, sărac, sănătos la trup și la minte și o să-l fac moștenitorul meu dîndu-i tot ce am.

Repetă : Să-i dau tot ce am astfel încît să se ridice din necazurile și sărăcia lui la libertate și putere.

Am încercat să par indiferent și i-am spus cu o ipocrizie transparentă :

— Și doriți ajutorul meu profesional ca să găsiți persoana potrivită.

Zîmbi privindu-mă pe deasupra țigării și am rîs descoperind din privirea lui că îmi ghicise gîndurile.

— Ce carieră ar putea să facă omul acesta ! Sînt invidios cînd mă gîndesc că ceea ce am strîns eu va fi cheltuit de altcineva. Dar am, desigur, unele condiții. De exemplu, trebuie să poarte numele meu. Nu poți să primești fără să dai ceva în schimb. Mai trebuie apoi să-i cunosc întreaga lui viață. Trebuie neapărat să fie sănătos. Trebuie să-i cunosc familia,

cum au murit părinții și bunicii lui, să mă interesez de obiceiurile lui.

Asta îmi modifică puțin bucuria secretă.

— Și să înțeleg că eu...

— Da, replică el, dumneata. Dumneata.

N-am mai zis nimic. Imaginația mi se aprinsese, scepticismul meu înnăscut nu mai găsea nici un ecou în inima mea. Nu exista nici cea mai mică urmă de recunoștință în mine, nu mai știam nici ce să spun, nici cum s-o spun.

— Dar de ce tocmai eu? l-am întrebat în cele din urmă.

Auzise de mine întîmplător de la profesorul Haslar care îi povestise că eram un tînăr foarte sănătos. Dorea să-și lase banii unui om sănătos și, integru.

Asta a fost prima mea întîlnire cu bătrînul. Era foarte misterios în ceea ce-l privea, n-a vrut să-mi spună numele lui. După ce i-am răspuns la cîteva întrebări, mă părăsi la ieșirea din restaurant. Observasem că scosese din buzunar un pumn de monede de aur cînd achitase nota de plată.

Insistența lui în privirea sănătății mi se părea cam ciudată. Potrivit aranjamentului pe care îl făcusem am încheiat în acea zi o poliță pe viață la Loyal Insurance Company pentru o sumă foarte mare și am fost examinat și reexaminat de medicii companiei în săptămîna care urmă.

Toate acestea însă nu-l satisfăcură și ceru să fiu reexaminat de către celebrul doctor Henderson.

De abia vinerea următoare ajunse la o concluzie. Mă chemă jos seara tîrziu, cam pe la ora nouă, în

timp ce-mi pregăteam examenul științific preliminar.

Stătea pe coridor sub o lampă cu gaz care lumina slab iar pe chipul lui era un joc de umbre.

Părea mai gîrbov decît atunci cînd îl văzusem pentru prima dată și obrajii i se scofîrciseră puțin.

Vocea îi tremura de emoție.

— Totul e foarte bine, domnule Eden, zise el, totul este foarte, foarte bine. În această seară hotărîtoare trebuie să cinați cu mine și să sărbătorim Un acces de tuse îl opri. De altfel nu veți avea mult de așteptat, îmi spuse ștergîndu-și gura cu batista și apucîndu-mi mîna cu mîna lui lungă și osoasă. Cu siguranță și nu foarte mult.

Am ieșit în stradă și am luat un taxi. Îmi amintesc foarte bine fiecare lucru al acelui drum, contrastul viu al luminii de gaz, de ulei și cea electrică, mulțimea de pe străzi, localul din Regent Street și cina somptuoasă care ne-a fost servită. M-au stînjenit la început privirile chelnerului elegant și sîmburii măslinelor, dar șampania m-a încălzit și m-a făcut să îmi revin. La început bătrînul mi-a vorbit despre el. Îmi spusese deja în taxi cum îl cheamă. Era Egbert Elvesham, vestitul filozof, de care auzisem de cînd eram încă copil. Mi se părea incredibil acest om a cărui inteligență o dominase pe a mea de atît de timpuriu să fie această siluietă îmbătrînită. Cred că orice tînăr care s-ar fi aflat vreodată printre oameni celebri s-ar fi simțit tot atît de dezamăgit ca și mine.

Îmi povesti apoi despre viitorul pe care mi-l lăsa : case, drepturi de autor, investiții. Niciodată n-am bănuit că filozofii erau așa bogați. Se uita la

mine cu invidie cum beam și mîncam.

— Cîtă vitalitate aveți ! spuse el și adăugă cu un suspin de ușurare, credeam eu :

— Nu va mai dura mult !

— Așa e, am răspuns. Capul îmi vîjîia din cauza șampaniei. Am un viitor frumos datorită dumneavoastră. Și a să am și cinstea de a vă purta numele. Dar aveți un trecut. Și acest trecut înseamnă mai mult decît viitorul meu.

Dădu din cap și zîmbi măgulit, cum credeam eu, de admirația mea lingușitoare.

— Ați schimba într-adevăr viitorul ?

Chelnerul aduse lichiorul. Poate că nu v-ar deranja să-mi luați numele și poziția socială, dar ați vrea să-mi luați și anii ?

— Cu toate realizările dumneavoastră, i-am răspuns eu galant.

Zîmbi din nou.

— Kümmel, amîndouă, îi spuse chelnerului și apoi își întoarse privirea la pachețelul de hîrtie pe care-l scoase din buzunar.

— Această oră, după masă, este ora lucrurilor mici Iată o monstră din înțelepciunea mea nepublicată.

Deschise pachetul cu degetele-i tremurînde și galbene și îmi arătă puțină pudră roz.

— Trebuie să ghiciți ce e asta. Kümmel, pune puțin din pudra asta în pahare !

Ochii lui mari cenușii mă priveau cu o expresie re nepătruns.

Fu ca un șoc pentru mine faptul că pe acest mare profesor îl interesa parfumul unui lichior. Totuși am simulat oarecare interes deoarece eram destul de beat pentru o lingușire atît de neînsemna-

tă. El împărți pudra în pahare și ridicîndu-se deodată cu o demnitate ciudat de neașteptată, ridică paharul înspre al meu. L-am imitat și am ciocnit.

— Pentru o succesiune rapidă. spuse el ducîndu-și paharul la gură.

— Nu, nu asta, am exclamat grăbit.

Se opri și mă privi întrebător.

— Pentru o viață lungă, am zis.

Ezită o clipă.

— Pentru o viață lungă, încuviință el cu un hohot de rîs.

Privindu-ne în ochi am băut. Ochii i se ațintiră asupra mea. După ce am băut am simțit ceva straniu. Un tumult fioros îmi invadă creierul, simțeam o frămîntare aproape fizică în cap iar urechile începură să-mi vîjîie. N-am observat parfumul, aroma care îmi umplură gura și gîtul. Am simțit doar intensitatea privirii lui. Vuietul, confuzia mentală din capul meu păreau parcă să nu se mai sfîrșească. Impresii vagi și curioase a unor lucruri pe jumătate uitate apăreau și dispăreau din conștiința mea. În cele din urmă el rupse vraja. Cu un oftat exploziv își puse paharul pe masă.

— Ei bine, cum e ? mă întrebă.

— Extraordinar, i-am răspuns.

Capul mi se învîrtea. M-am așezat pe scaun. Era un adevărat haos în mintea mea. Apoi mintea mi se limpezi și am văzut lucrurile ca într-o oglindă concavă. Păru deodată agitat și grăbit. Își scoase ceasul și se strîmbă.

— 11 și 7 minute ! Și în seara asta trebuie să... 7 și 25. Waterloo ! Trebuie să plec imediat.

Ceru nota de plată și își puse cu greutate paltonul. Chelnerii veniră să ne ajute. Peste un minut îi spuneam la revedere pe cînd el se urca într-un taxi. Mai aveam încă sentimentul acela de percepție clară de parcă — cum să spun — nu numai că vedeam dar și simțeam printr-o oglindă inversată.

— Praful acela. Își duse mîna la cap. Nu trebuia să vi-l dau. O să vă doară capul mîine. Așteptați puțin ! Luați asta. Îmi întinse ceva plat ca o pudră de Seidlitz. Dizolvați-o în apă cînd vă culcați. Cealaltă era un drog. Numai cînd vă culcați, țineți minte. Vă va limpezi capul. Asta-i tot. Futurus !

I-am strîns mîna uscată.

— La revedere, mi-a spus.

Privindu-l mi-am dat seama că și el era puțin sub influența acelei băuturi care mi se urcase la cap. Deodată își aminti ceva și tresări, căută în buzunar și scoase un alt pachet, de data asta un cilindru de mărimea și de forma unui săpun de ras.

— Aproape uitasem. Nu-l deschideți pînă cînd o să vin mîine. Luați-l acum.

Era atît de greu încît era să-l scap din mînă.

— Bine ! am spus eu.

Îmi zîmbi în timp ce vizitiul dădea bice cailor. Îmi dăduse un pachet alb cu sigilii roșii la capete.

— Dacă nu sînt bani, atunci e platină sau plumb, mi-am spus.

L-am pus cu grijă în buzunar și cu capul vîjîind m-am îndreptat spre casă trecînd printre vagabanzii de pe Regent Street și printre cei de pe străzile întunecoase de după Portland Road. Îmi amintesc foarte exact acea plimbare, ciudată. Eram încă atît de departe de situația mea încît n-am putut observa

starea mea mentală ciudată și m-am întrebat dacă nu băusem cumva opium — drog care nu-l cunoșteam prea bine. Mi-e greu acuma să descriu confuzia din mintea mea, dublajul mental, mai bine zis. Cum mergeam așa pe Regent Street mi se năzări deodată că era stația Waterloo și avui un inpuls ciudat să intru în politehnică așa cum ai intra într-un tren. M-am frecat la ochi și m-am trezit din nou pe Regent Street. Cum să vă descriu mai bine ? Vezi pe un actor înzestrat uitîndu-se la tine și deodată, pac ! — altă persoană ! Ar fi prea extravagant, dacă v-aș spune că Regent Street făcuse același lucru ?

Apoi, convins că era Regent Street, amintiri ciudate îmi veniră în minte.

— Aici m-am certat cu fratele meu acum 30 de ani.

Am izbucnit în rîs spre uluirea și încurajările unui grup de petrecăreți. Acum 30 de ani nici nu existam și niciodată nu avusesem un frate. Întreaga poveste era desigur o prostie pentru că regretam amarnic pierderea fratelui meu.

Cînd am ajuns în Portland Road nebunia luă o altă formă. Începui să-mi amintesc magazinele dispărute și să compar strada de acum cu aceea ce fusese odinioară. Gîndirea confuză este ceva normal după cantitatea de șampanie pe care o băusem, dar ceea ce mă uimea erau acele amintiri ciudate care îmi năvăleau în minte cît și acelea care îmi ieșeau din minte.

M-am oprit lîngă Steven's, negustorul de istorie naturală și am încercat să-mi amintesc ce treabă am cu el.

— Bineînțeles, mi-am zis într-un tîrziu, mi-a promis trei broaște pentru mîine. Ce ciudat c-am uitat !

Mai dizolvă oare copii imagini ? Cele de care îmi amintesc încep cu o siluetă vagă care crește și dă naștere la alta. În felul ăsta mi se părea că un set fantomatic de senzații noi se luptă cu al meu.

Am mers mai departe pe Euston Road spre Tottenham Court, uimit și înfricoșat și deabia observînd pe unde mergeam pentru că de obicei scurtez drumul luînd-o pe străduțele din spate. Am dat colțul spre University Street și am descoperit că uitasem numărul casei mele. Numai printr-un efort disperat mi-am amintit 11A și chiar și atunci mi se părea că mi-l spusese o persoană uitată. Am încercat să-mi fac puțină ordine în gînduri și să-mi reamintesc ce se întîmplase la restaurant.

Pentru nimic în lume n-am putut să-mi aduc aminte chipul gazdei mele ; îl zăream doar ca o umbră așa cum te-ai vedea într-o oglindă. În locul lui însă m-am văzut pe mine stînd la masă, roșu la față, cu ochii strălucitori și foarte vorbăreț.

— Trebuie să iau cealaltă pudră. E prea mult de acum, mi-am spus.

Am căutat lumînarea și chibriturile în partea opusă a holului unde erau de obicei și a trebuit să mă gîndesc cîteva clipe unde era camera mea.

— Sînt beat, asta e !

Am urcat bîjbîind pe scară intenționat pentru a-mi demonstra asta. La prima vedere camera mi s-a părut străină.

— Ce prostie ? mi-am zis și am privit în jurul meu.

Cu greu am putut să-mi adun gîndurile și starea aceea fantomatică ciudată a dispărut. Iată distilatorul de sticlă, notițele mele despre albumină într-un colț, vechiul meu costum de zi cu zi aruncat pe podea.

Toate acestea, totuși, nu mi se păreau reale. Am avut pentru o clipă convingerea că sînt în compartimentul unui tren care tocmai oprea și că mă uitam pe fereastră la o stație necunoscută. Am apucat bara de fier a patului ca să mă trezesc.

— E vorba poate de clarviziune. Trebuie să scriu la societatea de Cercetări Fizice. Am pus banii pe noptieră, m-am așezat pe pat și am început să-mi scot cizmele. Parcă tabloul senzațiilor mele actuale era pictat pe un alt tablou care încerca să iasă în evidență.

— Drace ! Sînt nebun sau sînt în două locuri în același timp.

Pe jumătate dezbrăcat, am turnat pudra într-un pahar cu apă. A făcut efervescență, devenind de culoarea cihlimbarului. Chiar înainte de a mă urca în pat mintea mi se liniștise. Am pus capul pe pernă și am adormit. M-am trezut brusc dintr-un vis cu animule ciudate și am văzut că eram întins pe spate. Cu toții cunoaștem probabil visul acela agitat de care scapi, treaz fiind. Aveam un gust ciudat în gură, o oboseală în membre ; un sentiment de neliniște. Am stat nemișcat așteptînd ca această senzație de groază să dispară ca după aceea să pot adormi. Dar, în schimb, senzațiile mele stranii deveniseră mai puternice. La început n-am văzut ni-

mic ciudat în jurul meu. Camera era luminată slab, atît de slab încît era aproape întuneric iar mobila se zărea ca niște puncte vagi. Am rămas cu ochii în tavan. Mi se năzări deodată că cineva intrase în cameră să-mi fure toți banii dar după ce am stat nemișcat prefăcîndu-mă că dorm, mi-am dat seama că mă înșelasem. Cu toate acestea însă, senzația de rău nu mă părăsi. Mi-am ridicat cu greu capul de pe pernă și m-am uitat în jur. Nu-mi puteam da seama ce era. Am privit la formele întunecoase din jurul meu, mai mari și mai mici, care îmi indicau perdelele, masa, căminul, rafturile cu cărți. Apoi am observat ceva straniu în formele întunericului. Se întorsese oare patul invers? Acolo trebuiau să fie rafturile cu cărți, dar acolo se înălța ceva acoperit și fără culoare, ceva ce nu semăna cu rafturi oricît de mult m-aș fi uitat eu. Era mult prea mare ca să fie cămașa mea aruncată pe un scaun. Învingîndu-mi groaza copilărească, am tras cuvertura și mi-am aruncat picioarele jos. În loc să ating podeaua, de pe patul meu scund, picioarele de-abia atingeau capătul saltelei. Am mai făcut un pas și m-am trezit pe marginea patului. Lîngă pat trebuia să fie lumînarea iar chibriturile pe scaunul rupt. Am întins mîna și am atins — nimic. Am bîjbîit cu mîna în întuneric și am dat de ceva greu, moale și gros care fîșîi la atingerea mea. Am apucat și am tras spre mine; părea să fie perdeaua patului.

Eram acum complet treaz și începeam să-mi dau seama că sînt într-o cameră străină. Uluit am încercat să-mi amintesc evenimentele din seara precedentă și am descoperit în mod curios că ele îmi erau vii în memorie: masa, primirea celor două pachete,

bănuiala de a fi intoxicat, scoaterea hainelor, răcoarea pernei pe obraz. M-am simțit deodată cuprins de îndoieli. A fost noaptea trecută sau cu o noapte înainte ? În orice caz, camera aceasta îmi era străină și nu-mi puteam închipui cum ajunsesem aici. Umbra întunecată se mai lumină puțin și am văzut că era o fereastră.

M-am ridicat în picioare și am fost surprins de un sentiment straniu de slăbiciune și nesiguranță. Cu mîinile tremurînde întinse, m-am îndreptat încet încet spre fereastră lovindu-mă totuși la genunchi de un scaun. Am căutat lîngă fereastra mare, cu sfeșnice de alamă, un șnur de la jaluzele. Am dat din întîmplare de un canaf și cu un clinc metalic storul se ridică. M-am trezit în fața unei priveliști total necunoscute mie. Noaptea era întunecată iar prin cenușiul norilor se zărea lumina palidă a zorilor. La orizont am văzut o dungă sîngerie. Dedesubt, totul era întunecat și de nedistins. dealuri întunecoase în depărtare, cîteva clădiri din care nu se vedeau decît niște turnulețe, copaci ca niște pete de cerneală iar sub fereastră umbre de tufișuri și de alei cenușii. Îmi părea atît de străin încît pentru cîteva clipe am crezut că visez.

Am atins masa de toaletă, părea dintr-un lemn lustruit ; pe ea se aflau cutii mici din sticlă și o perie. Mai era un obiect mic, ciudat, de forma unei potcoave într-o farfurioară. N-am găsit nici lumînare nici chibrituri. Mi-am întors privirea în cameră. Era o perdea uriașă de pat iar picioarele șemineului era o poliță mare și albă din marmură. Rezemîndu-mă de masa de toaletă, mi-am închis o-

chii și am încercat să mă gîndesc la tot. Întreaga poveste era mult prea reală ca să-mi pară un vis. Eram mai devreme înclinat să cred că exista un gol în memoria mea ca o consecință a acelui lichior ciudat și că probabil intrasem în posesia moștenirii pierzîndu-mi deodată memoria cînd această moștenire îmi fusese anunțată. Poate că dacă mai stăteam puțin, lucrurile o să-mi devină din nou clare. Totuși masa cu Evesham era foarte vie. Șampania, chelnerii îndatoritori, pudra și lichiorul — puteam să jur că totul se întîmplase cu cîteva ore în urmă.

Apoi urmă un lucru atît de îngrozitor că tremur cînd mă gîndesc la el. Am spus cu voce tare :

— Cum dracu, am ajuns eu aici ?

Și vocea nu era a mea. Nu era a mea, era o voce subțire, articulația era nedeslușită, rezonanța oaselor faciale diferită. Apoi, ca să mă liniștesc, mi-am pipăit mîinile și am simțit carnea fleașcă, moliciunea osoasă a bătrîneții.

— Asta-i un vis, bineînțeles ! am spus cu vocea aceea oribilă care se stabilise oarecum în gîtul meu.

Aproape imediat mi-am băgat degetele în gură. Dinții dispăruseră ! Vîrfurile degetelor atingeau suprafața moale și uscată a gingiilor. Dezgustat, am simțit o dorință puternică să mă văd ; să-mi dau seama de schimbarea oribilă care se petrecuse. Am mers clătinîndu-mă spre polița de marmură și am căutat chibriturile. În timp ce umblam după ele, o tuse sălbatecă mă scutură și mi-am strîns mai bine halatul de flanelă pe mine.

Nici urmă de chibrituri ! Deodată am simțit că picioarele îmi sînt reci. Tușind și scîncind m-am suit din nou în pat.

— E numai un vis, bineînțeles ! Am șoptit pe cînd mă urcam în pat. Era o repetiție senilă. Mi-am tras cuvertura peste umeri și peste urechi, mi-am băgat mîinile uscate sub pernă și m-am hotărît să mă culc. Bineînțeles că era un vis. Dimineața visul se va termina și mă voi scula iar puternic și viguros pentru a mă întoarce la tinerețe și la studiile mele. Am închis ochii, am respirat regulat și am început să număr. Dar somnul nu venea și cruda realitate a transformării mele deveni tot mai certă. M-am pomenit cu ochii larg deschiși cu numărătoarea uitată și cu degetele subțiri pe gingii. Eram, într-adevăr, un om bătrîn !

Trecusem nu știu cum prin viață și ajunsesem la o vîrstă înaintată, fusesem furat de tot restul vieții mele, de dragoste, de luptă, de putere și de speranță. Mi-am afundat mai adînc capul în pernă și am încercat să mă conving că era vorba doar de halucinații, încetul cu încetul întunericul se lumină. Obosit să mai dorm m-am sculat în capul oaselor și m-am uitat în jur. Zorii zilei făceau camera vizibilă.

Era spațioasă și mobilată cu gust, cu mobilă mult mai frumoasă decît oriunde văzusem eu. O lumînare și chibrituri se zăreau pe un mic piedestal într-o firidă. Am dată pătura la o parte, și tremurînd de frig, deși era vară, m-am dat jos și am aprins lumînarea. Apoi tremurînd așa de tare încît stingătorul a zăngănit, m-am dus la oglindă și am văzut — fața lui Elvesham !

Era cu toate acestea oribil, pentru că în sinea mea mă temusem de așa ceva. El îmi păruse și așa slab și vrednic de milă, dar îmbrăcat în cămașă de

noapte, cu gîtul acela ridat, cu corpul acesta fiind acum al meu, nu pot să vă descriu decreptitudinea lui dezolantă. Obrajii subțiri, coada de păr cărunt și murdar, ochii urduroși și încețoșați, buzele tremurînde și uscate și gingiile groaznice.

Cine este sănătos la minte și la trup, avînd vîrsta normală, nu-și poate închipui ce însemna pentru mine această închisoare diabolică. Dintr-un om tînăr, plin de dorinți și de energia tinereții să te transformi într-o ruină... Dar m-am îndepărtat de povestire. Cîtva timp am fost împietirt de această schimbare. Era ziuă cînd mi-am venit în fire și am început să gîndesc. Într-un fel sau altul m-am transformat deși nu-mi imaginam cum altfel dacă nu prin magie. Și cum mă gîndeam așa, drăcească ingenuitate a lui Elvesham îmi veni în minte. Mi se părea normal după cum eram în corpul lui, tot așa și el era într-al meu, cu puterea mea și cu tot viitorul meu. Dar cum s-o dovedesc ? Apoi totul deveni atît de incredibil încît capul începu să-mi vîjîie și a trebuit să mă pișc, să simt gingiile fără dinți înainte de a-mi reveni și a judeca iar lucrurile. Era viața o halucinație ? Eram cu Elvesham într-adevăr și el era cu ? Visasem pe Eden astănoapte ? Exista oare Eden ? Dar dacă eu eram Elxesham, ar trebui să-mi amintesc unde fusesem în dimineața precedentă, numele orașului în care locuiam, ce se întîmplase înainte ca visul să înceapă. Mă luptam cu gîndurile. Mi-am amintit de ciudata dedublare din timpul nopții. Dar acum mintea mi se limpezi. Aveam amintirile proprii lui Eden.

— Asta-i curată nebunie ! am strigat cu glasul meu subțire. Am pornit clătinîndu-mă și tîrîndu-mi

picioarele slabe spre lavoar și mi-am băgat capul în ligheanul cu apă rece. Apoi, ștergîndu-mă, am încercat iar. Fără rezultat ! Eram fără îndoială Eden și nu Elvesham. Dar Eden în corpul lui Elvesham !

Dacă aș fi trăit în alte timpuri n-aș fi resemnat. Dar în aceste zile de scepticism miracolele nu se întîmplă în fiecare zi. Asta era vreun truc de psihologie. Ce a putut face un drog, tot un drog sau altceva asemănător poate desface.

Oamenii și-au mai pierdut și altădată memoria. Dar să schimbi memoriile așa cum ai schimba o umbrelă ! Am izbucnit în rîs. Din păcate nu un rîs sănătos, ci un chițăit senil și șuierător. Mi l-am imaginat pe Elvesham rîzînd în situația mea și o furie necontrolată, neobișnuită pentru mine, mă cuprinsese Am început să mă îmbrac cu nerăbdare cu hainele pe care le găsisem pe podea. Numai cînd am fost gata mi-am dat seama că mă îmbrăcasem în haine de seară. Am deschis dulapul și am găsit niște haine obișnuite, o pereche de pantaloni cadrilați și un halat demodat. Mi-am pus o căciulă respectabilă pe capul meu respectabil și tușind de efortul depus am coborît. Era cam 6 și un sfert și storurile erau trase în jos iar casa era liniștită. Parterul era spațios, o scară largă, cu o mochetă groasă cobora înspre holul de jos. Înaintea mea era o ușă întredeschisă prin care zării un birou, o bibliotecă turnantă, spătarul unui scaun și mai multe rafturi pline cu cărți.

— Biblioteca, am mormăit. Apoi la sunetul vocii mele mă izbi un gînd : m-am întors apoi în dormitor

și mi-am pus proteza în gură. Mi-a alunecat cu ușurința unui vechi obicei.

— Așa-i mai bine, mi-am spus clănțănind din dinți și m-am întors în bibliotecă. Sertarele de la birou erau încuiate. N-am găsit nici o cheie în buzunarele pantalonilor. Am mers tîrșîind picioarele în dormitor, am căutat în costum și apoi în buzunarele tuturor hainelor pe care le-am găsit. Eram tare nerăbdător și ai fi crezut că intraseră hoții, așa arăta camera după ce am terminat. Nu numai că nu era nici o cheie, dar nu erau nici bani, nici un petec de hîrtie în afară de nota le plată din seara trecută. O oboseală ciudată puse stăpînire pe mine. M-am așezat pe scaun uitîndu-mă la hainele aruncate de-a valma cu buzunarele întoarse pe dos. Energia părea că mi se dusese. Îmi dădeam seama cu fiecare minut de extraordinară inteligență a planului dușmanului meu și să văd din ce în ce mai clar neputința în care mă găseam.

Cu un efort m-am ridicat și m-am grăbit spre bibliotecă. Pe scară era o cameristă care trăgea storurile. Se uită cu uimire, așă credeam eu, la fața mea. Am trîntit ușa de la bibliotecă după mine și apucînd un vătrai începui un atac asupra biroului.

Așa m-au găsit. Dulapul de la birou era spart, scrisorile rupte și împrăștiate prin cameră. În furia mea senilă aruncasem stilourile și alte obiecte mici și răsturnasem călimara. Mai mult, o vază de pe polița de marmură se spărsese nu știu cum.

N-am găsit nici carnet de cecuri, nici bani, nici cel mai mic indiciu pentru a-mi putea recupera trupul. Loveam puternic în sertare cînd intră valetul însoțit de două servitoare.

Asta e pur și simplu povestea transformării mele Nimeni nu va crede cuvintele mele delirante. Sînt tratat ca un nebun și chiar în clipa asta sînt supravegheat. Dar sînt sănătos, perfect sănătos și ca să dovedesc am scris această întîmplare exact așa cum a fost. Fac apel la cititori să-mi spună dacă este vreun semn de nebunie în cele relatate de mine.

Sînt un tînăr încătușat în trupul unui bătrîn.

Dar faptele acestea par incredibile oricui. Normal că par nebun celor ce nu vor să creadă asta, normal că nu știu numele secretarilor mei, al doctorilor care vin să mă vadă, al servitorilor și al vecinilor, al acestui oraș(unde o fi el) în care mă găsesc. Normal că mă rătăcesc în propria mea casă și că am neplăceri de orice fel. Normal că pun cele mai ciudate întrebări. Normal că plîng și strig, că am stări de deprimare. N-am nici bani, nici carnet de cecuri. Banca nu-mi recunoaște semnătura pentru că, în ciuda slăbiciunii mele, scrisul este tot al lui Eden. Oamenii aceștia nu mă lasă să mă duc personal la bancă. Se pare că nu există o bancă în orașul ăsta și că am un cont undeva la Londra. Se pare că Elvesham ținuse secret numele avocatului său. Nu pot să stabilesc nimic. Elvesham era, desigur, un student eminent al științelor mentale, iar toate declarațiile mele nu fac decît să confirme teoria că nebunia mea se datorează studierii prea îndelungate a psihologiei. Halal visuri despre identitatea personală ! Acum două zile eram un tînăr sănătos, cu toată viața înaintea mea, acum sînt un bătrîn furios, neglijent, disperat, tîrîndu-mă într-o casă străină și luxoasă, supravegheat, temut și evitat de toți. Și acolo, la Londra este Elvesham care își începe viața

din nou într-un corp viguros și cu toate cunoștințele acumulate, cu toată înțelepciunea lui. Îmi furase viața. Nu știu prea bine ce se întîmplase. În bibliotecă sînt cărți despre psihologia memoriei și fragmente de manuscrise care sînt calcule sau coduri în simboluri total necunoscute mie. Alte fragmente indică faptul că se ocupa de asemenea cu filozofia matematicii. Presupun că își transferase toate cunostințele din capul lui bătrîn într-al meu și că pe ale mele le transferase într-al lui.

Altfel spus, făcuse schimb de corpuri. Dar cum se realizase așa o schimbare este de neînțeles pentru mine. Am fost toată viața un materialist dar acum iată că mă întîlnesc cu problema detașării omului de materie.

Sînt pe cale să încerc un experiment disperat. Stau aici și scriu înainte de a-mi pune planul în aplicare. În această dimineață cu ajutorul unui cuțit am reușit să deschid un sertar secret însă foarte la vedere din acest blestemat birou. Am descoperit numai o fiolă mică din sticlă verde, conținînd un praf alb. De gîtul ei era o etichetă pe care era scris un singur cuvînt — Ușurare.

Asta poate că este — sigur că este — otravă. Îl înțeleg pe Elvesham că îmi pregătise otrava si sînt convins că astfel voia să scape de singurul martor incomod. Practic el rezolvase problema nemuririi. Dacă nu va interveni nici o întîmplare, el va trăi în corpul meu pînă cînd acesta va îmbătrîni apoi aruncîndu-l va lua tinerețea și puterea altei victime. Cînd îmi amintesc de lipsa lui de suflet, este îngrozitor cînd mă gîndesc la experiența lui care se îmbogățește mereu. De cît timp oare umbla el așa din

trup în trup ? Dar am obosit scriind. Praful pare să se dizolve în apă. N-are un gust neplăcut.

Aici se încheie povestirea găsită pe biroul domnului Elvesham. Corpul lui zace între birou și scaun. Ultimul fusese împins înapoi probabil de ultimele lui convulsii. Povestirea este scrisă cu creionul, într-o manieră nebunească, cu totul străină scrisului lui precis. Mai rămîn doar două lucruri. Fusese fără îndoială o legătură între Eden și Elvesham, de vreme ce întreaga avere a lui Elvesham era lăsată lui Eden. Numai că Eden nu apucase să moștenească

Cînd Elvesham s-a sinucis, Eden, în mod ciudat, era deja mort. Cu 24 de ore înainte fusese călcat de un taxi murind pe loc, la aglomerata intersecție dintre Gower Street și Euston Road.

Așa că singurul care putea să arunce puțină lumină asupra acestei extraordinare întîmplări nu mai poate fi întrebat. Fără alte comentarii las pe cititor să judece această chestiune uluitoare.

CH. A. COLLINS
CHARLES DICKENS

JUDECAT PENTRU CRIMĂ

Am observat întotdeauna o lipsă de curaj predominantă, chiar și la oamenii cu o inteligență și cultură superioare atunci cînd vorbesc despre experiențele lor psihologice ciudate. Aproape toți se tem de faptul că povestea lor n-ar găsi ecou în nimeni și că ar putea fi luați în bătaie de joc. Unui călător adevărat care ar fi văzut o ființă extraordinară cum ar fi un șarpe de mare nu i-ar fi frică să povestească această întîmplare.

Dar același călător avînd un presentiment ciudat, un impuls, o așa-zisă viziune, gînd sau alte impresii mentale remarcabile ar ezita mult timp înainte de a le dezvălui cuiva. Acestei ezitări îi atribui mult din obscuritatea în care se află azi anumite lucruri.

De obicei noi nu vorbim despre experiențele noastre în ceea ce privesc lucrurile subiective așa cum facem cu cele care privesc lucrurile obiective.

Consecința este că întregul bagaj, de experiențe din acest domeniu ni se pare excepțional și într-adevăr așa e în sensul că ele sînt imperfecte.

În ceea ce vă voi povesti n-am intenția nici să neg nici să sprijin vreo teorie oricare ar fi ea. Cunosc povestea Librarului din Berlin, am studiat cazul văduvei unui astronom așa cum a fost el relatat de Sir David Brewstar și n-am scăpat nici un detaliu al unui caz mult mai interesant cel al Iluziei. Spectrale care a făcut vîlvă în cercul prietenilor mei. Poate ar fi bine să spun că partea vătămată (o doamnă) n-a fost în nici un fel înrudită cu mine.

O presupunere greșită în acest sens ar putea sugera o explicare a unei părți a cazului meu doar o parte — iar lucrul ăsta ar fi total nefondat.

Nu se poate vorbi de ceva moștenit pentru că niciodată n-am mai trăit o asemenea experiență pînă atunci și nici de atunci încoace.

Acum nu știu cîți ani, în Anglia s-a comis o crimă despre care s-a vorbit mult. Auzim mult prea des de criminali feroci, așa încît n-am să pomenesc numele acestei brute.

Cînd crima a fost descoperită n-a căzut nici o bănuială — sau mai bine zis n-a fost nicăieri nici o aluzie că bănuiala cădea — pe omul care mai apoi a fost judecat. Cum la acea dată nu s-a scris nimic despre el în ziare, este imposibil să-l descriu. Este esențial ca lucrul acesta să fie ținut minte. Citind în ziar la micul dejun cum s-a descoperit cadavrul, povestirea m-a interesat într-atît încît am citit-o de două sau chiar de trei ori cu atenție. Descoperirea a fost făcută într-un dormitor. Cînd am pus jos ziarul am avut o viziune, un vis — nu știu cum să-i spun, nici un cuvînt nu mi se pare destul de sugestiv — în care am văzut acel dormitor trecînd prin camera mea, ca un tablou pictat pe un rîu.

Deşi a trecut repede, viziunea a fost foarte clară, atît de clară încît am observat distinct şi cu un sentiment de uşurare absenţa cadavrului de pe pat.

N-am avut această senzaţie într-un loc romantic, ci într-unul din birourile din Piccadilly, foarte aproape de St. James's Street. Era un lucru nou pentru mine. Stăteam în fotoliu iar această senzaţie a fost însoţită de un tremur ciudat care a mutat puţin fotoliul din loc. (Trebuie să menţionez totuşi că era un fotoliu pe rotile). M-am îndreptat spre una din ferestre (sînt două în cameră iar camera este la etajul al doilea) şi am privit în jos la oamenii care treceau prin Piccadilly. Era o dimineaţă însorită de toamnă şi în stradă era o atmosferă de veselie. Bătea un vînt puternic. Pe cînd priveam aşa, dinspre Park veni deodată un val de frunze moarte pe care vîntul le ridică în spirală. Cînd frunzele au căzut la pămînt, am zărit doi oameni pe partea cealaltă a drumului.

Mergeau unul în spatele celuilalt. Bărbatul din faţă întorcea adesea capul înapoi. Al doilea îl urmărea la o distanţă de vreo 30 de paşi cu mîna dreaptă ridicată ameninţător. La început ciudăţenia şi imobilitatea gestului său într-un loc atît de populat mi-au atras atenţia iar apoi faptul că nimeni nu le dădea nici o atenţie.

Amîndoi îşi croiau drum printre ceilalţi trecători cu paşi uşori de parcă nu mergeau, ci pluteau.

Nimeni nu le făcea loc, nu-i atingea sau nu se uita după ei. Trecînd prin dreptul ferestrelor mele, amîndoi se uitară în sus la mine. Le-am văzut feţele foarte clar şi am ştiut că le voi recunoaşte oricînd.

N-am remarcat nimic deosebit la ei, în afară de faptul că primul era foarte scund iar fața celui ce-l urmărea avea culoarea cerii.

Eu sînt burlac și valetul meu și soția lui sînt singurii care locuiesc la mine. Lucrez într-un anumit domeniu al băncii și mi-aș dori ca obligațiile mele ca șef al unui departament să fie tot atît de puține pe cît se spune. A trebuit să rămîn în oraș în acea toamnă și eu doream să mai schimb puțin aerul. Nu eram bolnav, dar nu mă simțeam bine. Cititorul meu trebuie să înțeleagă cît mai bine oboseala mea. Simțeam efectele unei vieți monotone și eram mereu abătut.

Am fost asigurat de noul meu doctor că adevărata mea stare de atunci nu are nevoie de o altă descriere și eu o citez pe a lui din răspunsul pe care l-am primit în scris ca urmare a cererii mele.

Pe cînd etapele crimei se derulau acaparînd din ce în ce mai mult opinia publică, eu mă țineam departe căutînd să aflu cît mai puțin cu putință în mijlocul acelei fierberi universale. Dar aflasem că se dăduse verdictul de Crimă cu Premeditare și că asasinul fusese dus la Newgate pentru judecată. Știam, de asemenea, că procesul se amînase într-o sesiune a Curții Centrale de Criminalistică pe motivul prejudiciului general și din nevoia de timp pentru pregătirea apărării. Apoi cred că n-am mai știut cînd urma să deschidă procesul.

Salonul, dormitorul și cabinetul meu de toaletă sînt toate la etajul unu. Ultimul n-are ușă de comunicare decît cu dormitorul. E adevărat că există o ușă care odată dădea spre scări dar o parte din baie fusese fixată de mai mult timp în dreptul ei.

Tîrziu într-o seară stăteam în picioare în dormitor dîndu-i ordine servitorului meu înainte de culcare. Eram cu fața spre singura ușă care comunica cu cabinetul de toaletă și ea era închisă. Servitorul meu era cu spatele la ușă.

În timp ce vorbeam cu el am văzut ușa deschizîndu-se și un bărbat privind înăuntru, un bărbat care foarte curtenitor și misterios a început să gesticuleze.

Era același bărbat pe care-l văzusem în Piccadilly și a cărui față era ca de ceară. După ce s-a î clinat, silueta s-a retras și a închis ușa. Fără să mai stau pe gînduri m-am repezit și am deschis ușa cabinetului și m-am uitat înăuntru. În mînă țineam o lumînare aprinsă. N-am avut nici o presimțire că omul era acolo și într-adevăr nu era. Conștient fiind de uimirea valetului meu, m-am întors spre el și i-am zis :

— Derrick, m-ai crede dacă ți-aș spune că în deplinătatea facultăților mele mintale mi s-a părut că văd...

Cum pe cînd vorbeam îi pusesem mîna pe umăr, el tresări puternic și începu să tremure violent.

— O, Doamne,da, domnule ! Un mort gesticulînd.

Acum nu cred că bunul și credinciosul meu servitor John Derrick care era cu mine de mai bine de 20 de ani avusese vreodată impresia că-l văzuse pe omul acela pînă cînd nu l-am atins eu. Schimbarea care s-a produs în el a fost atît de uimitoare cînd l-am atins încît am certa convingere că eu i-o transmisesem în acea clipă.

L-am rugat pe John Derrick să aducă niște brandy pentru el și pentru mine. Nu i-am suflat o vorbă

despre ceea ce se întîmplase înainte de acea seară. Gîndindu-mă mai bine, am fost absolut convins că nu mai văzusem fața aceea niciodată, decît atunci în Piccadilly. Comparînd expresia feții lui cînd îl văzusem gesticulînd în prag cu cea din Piccadilly, am ajuns la concluzia că prima dată cînd îl văzusem căutase să intre în gîndurile mele iar a doua oară să se încredințeze că nu l-am uitat.

Nu am fost prea liniștit în acea noapte deși aveam siguranța — destul de greu de explicat — că nu se va mai întoarce. În zori am căzut într-un somn adînc din care m-a smuls John Derrick care-mi aducea o scrisoare. Această scrisoare fusese, se pare, pricina unei altercații între aducătorul ei și servitorul meu.

Era o înștiințare cum că trebuia să fac parte din juriu la viitoarele sesiuni ale Curții Centrale de Criminalistică de la Old Bailey. Nu mai făcusem parte niciodată din juriu după cum John Derrick bine știa. El considera — nu știu acum dacă din motive bine întemeiate sau nu — că jurații se alegeau din rîndul oamenilor inferiori mie și, la început refuzase să ia scrisoarea.

Omul care o adusese nu fu deloc impresionat, spuse că pe el nu-l interesa dacă o să accept sau nu, că el își făcuse numai datoria și că asta-i treaba mea.

Nu eram hotărît dacă să răspund sau nu la scrisoare. Nu eram conștient de nici o influență, atracție sau predispoziție misterioasă. De asta sînt sigur așa cum sînt sigur de toate afirmațiile pe care le fac aici. În cele din urmă m-am hotărît să merg ca să mai întrerup puțin monotonia din viața mea.

Dimineața respectivă era o dimineață sumbră de noiembrie. În Piccadilly era o ceață deasă și maronie care deveni neagră pe la est de Temple Bar. Cînd am ajuns am găsit culoarele și scările Curții luminate.

Curtea însăși era luminată. Cred că pînă ce ofițerii nu m-au condus la Old Court și n-am văzut ce aglomerație era, nu știam că, criminalul urma să fie judecat chiar în acea zi. Cred că pînă ce nu am fost condus astfel, cu destulă dificultate, n-aș fi știut în care din cele două Curți mă vor duce călăuzele mele. Dar acest lucru nu trebuie luat ca o declarație pozitivă pentru că nici unul din cazuri nu mă satisfăcea. M-am așezat într-unul din scaunele destinate juraților și am început să mă uit prin sală cît puteam și asta din cauza norului de ceață care aproape mă sufoca. Observasem ceața neagră de afară asemănătoare cu o cortină întunecată și auzeam zgomotul înfundat al roților pe caldarîm, zumzetul vocilor celor din sală și din cînd în cînd un fluierat strident ajungea pînă la mine. La puțin timp după aceea judecătorii, doi la număr, intrară și-și ocupară locurile. Zgomotul din sală încetă ca prin farmec. Se ordonă să fie adus criminalul. Acesta își făcu apariția și în aceeași clipă recunoscui în el pe primul dintre cei doi oameni care fuseseră în Piccadilly. Dacă numele meu ar fi fost strigat atunci pe loc, mă îndoiesc că aș fi auzit. Dar eram al șaselea sau al șaptelea din rînd și astfel am putut striga : „Prezent !“ cu o voce normală. Pe cînd intram în boxă, prizonierul care fusese pînă atunci atent dar nu îngrijorat, deveni foarte nervos și îi făcu semn avocatului său să se apropie. Dorința prizonierului de a mă provoca era atît de evidentă încît a trebuit

să se facă o scurtă pauză în timpul căreia avocatul, cu mîna pe robă, discuta în șoaptă cu clientul său dînd din cap.

Am aflat mai tîrziu de la el că primele cuvinte îngrozite ale criminalului fuseseră : „Înfruntă orice risc numai provoacă-l pe omul acela !"

Dar întrucît nu vroia să spună motivul admițînd că nici măcar nu știuse cum mă cheamă pînă atunci, cererea i-a fost respinsă.

Povestind toate aceste lucruri, deoarece nu mai doresc să-mi amintesc de acel criminal și deoarece nu e necesar să amintesc toate etapele procesului, o să mă mulțumesc să povestesc întîmplările din următoarele zece zile și nopți cît am fost împreună, noi, jurații. La lucrul acesta și nu la criminal aș dori să fiți atenți.

Am fost ales prim-jurat. În cea de-a doua dimineață a procesului, după ce s-a procedat la audierea martorilor, timp de două ore (am auzit orologiul de la biserică bătînd), aruncîndu-mi ochii din întîmplare asupra colegilor mei, m-am găsit într-o inexplicabilă neputință de a-i număra. Am încercat de mai multe ori,fiindu-mi mereu imposibil.

Pe scurt, ieșea unul în plus. Am pus ușor mîna pe colegul de lîngă mine și i-am șoptit :

— Vă rog să ne numărați.

Fu surprins de cererea mea, dar își întoarse capul și ne numără.

— Păi, spuse el deodată, sîntem treisprezece — ba nu, e imposibil. Nu. Sîntem doisprezece !

După socoteala mea aveam dreptate dacă îi număram unul cîte unul, dar în mare era întotdeauna unul în plus. Nu exista nici o altă siluetă dar aveam o presimțire a celui care urma să apară.

Juriul era cazat la London Tavern. Dormeam cu toții într-o cameră mare cu mese pentru fiecare și eram mereu sub supravegherea ofițerului însărcinat să ne păzească. Era un om inteligent, foarte politicos și săritor și (m-am bucurat să aud) foarte respectat în oraș. Avea un fizic plăcut : ochii mari, perciuni negri de toată frumusețea și o voce sonoră plăcută. Numele lui era Harker.

Cînd ne-am luat camera în primire, patul domnului Harker era tras de-a latul camerei. În cea de-a doua noapte, cum nu doream încă să dorm și văzîndu-l pe Harker stînd pe marginea patului m-am așezat lîngă el oferindu-i o țigară.

Pe cînd mîna lui luînd țigara o atingea pe a mea, un fior ciudat îl scuturâ și strigă :

— Cine-i acolo ?

Urmărindu-i privirea, am văzut din nou silueta la care mă așteptam de altfel și anume al doilea dintre bărbații din Piccadilly. M-am sculat în picioare și am făcut cîțiva pași înspre el ; apoi m-am oprit și m-am uitat la domnul Harkel. Nu părea deloc îngrijorat, rîdea și îmi spuse vesel :

— Am crezut pentru o clipă că avem un al treisprezecelea jurat și că n-are pat. Dar e numai lumina lunii.

Nedezvăluindu-i nimic lui Harker l-am invitat să facem cîțiva pași și l-am condus în capătul celălalt al camerei. În timpul acesta am privit ce făcea silueta.

Se oprea cîteva clipe la patul fiecărui jurist, întotdeauna pe partea dreaptă a patului. Din felul cum își ținea capul mi se părea că îi privește atent. Nu mai luă în seamă nici pe mine nici nu se apropie

de patul meu, care era cel mai aproape de cel al lui Harker.

A plecat din cameră prin locul unde razele lunii intrau ca și cînd ar fi urcat niște scări.

A doua zi dimineață la micul dejun, fiecare din cei prezenți îl visase noaptea pe omul ucis, în afară de mine și de Harker.

Eram de acum convins că cel de al doilea om din Piccadilly era victima (ca să spunem așa) ca și cînd apropiata lui mărturie m-ar fi făcut s-o înțeleg.

Dar asta se întîmplă într-o manieră la care nu mă așteptam deloc.

În a cincea zi a procesului, cînd acesta se apropia de sfîrșit, un portret în miniatură al mortului, portret care lipsise din dormitor cînd crima fusese descoperită și care după aceea fusese găsit în ascunzătoarea pe care o săpase criminalul, a fost înmînat mai întîi judecătorilor apoi juraților. Pe cînd un ofițer într-o robă neagră înainta cu el spre mine, silueta celui de-al doilea bărbat din Piccadilly, se năpusti din mulțime, luă miniatura din mîinile ofițerului și mi-o întinse cu propriile-i mîini spunîndu-mi în același timp, cu o voce joasă și spartă — înainte de a mă uita la portretul care era într-un medalion : „Eram mai tînăr pe atunci iar fața nu-mi era golită de sînge ca acum'.

S-a postat de asemenea între mine și confratele meu căruia urma să-i dau miniatura, apoi între el și cel care trebuia s-o ia și așa mai departe pînă ce portretul se întoarse din nou în mîinile mele. Nici unul totuși nu observase nimic.

La masă și în general cînd eram în cameră în grija domnului Harker, discutam întîmplările de peste zi în ceea ce privea procesul. În acea zi, pro-

cesul fiind terminat și avînd toate datele, discuția a fost mai animată și mai serioasă ca de obicei. Printre noi se afla un episcop — cel mai mare idiot pe care-l întîlnisem vreodată — care ridica obiecțiile cele mai tîmpite la o chestiune cît se poate de clară și care era susținut de alți doi paraziți parohiali ; toți trei proveneau dintr-o regiune atît de dubioasă încît ar fi trebuit ca lor să li se fi intentat proces pentru cel puțin cinci sute de crime. Pe cînd aceștia erau în toiul discuției, cam pe la miezul nopții, în timp ce unii dintre noi se pregăteau de culcare, l-am văzut din nou pe cel omorît. Stătea în spatele lor, făcîndu-mi semne. Ducîndu-mă la ei și întrerupîndu-le conversația, se retrase imediat. Asta fu prima dintr-o serie de apariții în camera noastră. Ori de cîte ori unii dintre confrații mei se strîngeau în grup și discutau apărea și el printre ei. Ori de cîte ori părerea lor generală îi era defavorabilă, îmi făcea invariabil semne. Trebuie de reținut că pînă la acea întîmplare cu miniatura din ziua a cincea nu îl mai văzusem în sală. Trei incidente surveniră în timp ce acum avea cuvîntul apărarea.

Pe două dintre ele am să le povestesc o dată. Silueta era mereu în sală și niciodată nu mi se mai adresă mie, ci persoanei care vorbea în momentul respectiv. De exemplu : gîtul victimei fusese tăiat de-a latul. În discursul de început al apărării, s-a sugerat că decedatul își tăiase singur gîtul. Atunci fantoma, cu gîtul în acea condiție îngrozitoare se duse lîngă vorbitor făcînd gesturi de-a latul traheei cînd cu dreapta cînd cu stînga, sugerînd cu putere vorbitorului imposibilitatea unei sinucideri. Cu altă ocazie o femeie a mărturisit că prizonierul era cel mai de treabă om din lume.

Atunci fantoma se așează în fața ei, uitîndu-se fix la ea și arătînd cu mîna întinsă, caracterul adevărat al ucigașului.

A treia întîmplare m-a impresionat cel mai puternic ca fiind cea mai revelatoare. N-am s-o comentez am s-o povestesc doar.

Deși fantoma nu era văzută de vorbitori, apropierea ei de aceștia cauza în mod invariabil un anumit tremurat sau o tulburare din partea lor.

Mi se părea că legi necunoscute mie îl împiedică să apară și că le întuneca parcă mintea.

Cînd avocatul apărării sugeră ipoteza sinuciderii și cum fantoma stătea lîngă el, acesta pierdu șirul vorbelor, își șterse fruntea cu batista și se făcu foarte palid.

În timp ce martora depunea mărturie despre caracterul ucigașului ochii ei urmăriră cu privirea degetul fantomei și se opriră înfricoșați pe chipul prizonierului.

Încă două ilustrări vor fi de ajuns. În a opta zi a procesului după pauza de prînz care se ia de obicei pentru odihnă și împrospătatul forțelor, m-am întors în sală împreună cu ceilalți juraţi cu puţin timp înainte de sosirea judecătorilor. Stînd în picioare în boxă și uitîndu-mă în jurul meu am crezut că victima nu mai era acolo pînă cînd ridicîndu-mi privirea din întîmplare spre galerie l-am văzut aplecîndu-se în față peste umărul unei femei îmbrăcată foarte decent pentru a se convinge parcă dacă judecătorii veniseră sau nu. Imediat după aceea femeia țipă, leșină și fu scoasă din sală. Tot așa se întîmplă și cu venerabilul, inteligentul și răbdătorul judecător care conducea procesul.

Cînd procesul se încheie, și el începu să facă bilanțul, fantoma intrînd pe ușa judecătorilor înaintă spre biroul lui și se uită nerăbdător peste umărul acestuia la însemnările din fața judecătorului. Atunci se produse o schimbare pe chipul lui : mîna i se opri, îl trecu fiorul acela ciudat care-mi era de acum binecunoscut și spuse poticnindu-se :

— Scuzați-mă, domnilor, cred că aerul închis din sală mi-a făcut rău.

Nu-și reveni decît după ce bău un pahar cu apă.

De-a lungul a 6 din cele 10 zile monotone și interminabile — aceeași judecători, același ucigaș în boxă, aceiași avocați, aceleași întrebări și răspunsuri, același scîrțîit al penei judecătorului, aceiași ușieri intrînd și ieșind,, aceleași lumini, aceeași perdea de ceață, aceeași ploaie, aceleași urme de pași ale temnicerilor și ale prizonierului zi de zi pe același rumeguș, aceleași chei descuind sau încuind aceleași uși grele — de-a lungul acelei monotonii plicticoase care mă făcea să mă simt de parcă aș fi fost prim-jurat de mulți ani și că Piccadilly s-ar fi dezvoltat pe timpul Babilonului, fantoma îmi apărea mereu distinct în fața ochilor.

Nu trebuie totuși să omit faptul că nu-l văzusem niciodată în timpul procesului pe cel asasinat uitîndu-se la asasinul lui. Și de aceea nu încetam să mă întreb „De ce nu se uita la el ?'

Însă n-o făcea niciodată.

Nici la mine nu se mai uitase după incidentul cu miniatura pînă ce procesul nu se termină.

Ne-am retras să deliberăm la ora 10 fără 10 seara.

Epitropul cel prost împreună cu cei doi paraziți parohiali ne-au dat atît de furcă încît ne-am întors

de două ori în sală să-l rugăm pe judecător să ne dea cîteva extrase din notele lui. Nouă dintre noi n-aveam nici cel mai mic dubiu în ceea ce priveau acele pasaje, nici unul din sală nu cred că avea, însă trio-ul cel bătut în cap neavînd nici o idee, ci numai obiecții, le discutară la nesfîrșit. În cele din urmă avurăm cîștig de cauză și la ora 10 și 12 minute juriul se întoarse în sală.

În ziua aceea, victima stătea drept în fața boxei juraților de cealaltă parte a sălii. În timp ce mă așezam, mă privi cu foarte mare atenție, păru satisfăcut de ce văzuse și își puse pe cap un văl mare; cenușiu pe care-l avea în mînă și care-i acoperea corpul în întregime. Pe cînd pronunțam verdictul „vinovat', vălul căzu la pămînt, apoi dispăru cu totul iar scaunul fu gol.

Criminalul fiind întrebat de judecător, după cum se obișnuiește, dacă are ceva de spus înainte de a se trece la executarea sentinței la moarte, murmură ceva nedeslușit care mai tîrziu fu descris în ziarul local ca „niște cuvinte incoerente, fără șir prin care înțelegea el să se plîngă de faptul că nu fusese un proces cinstit, pentru că primul jurat se înverșunase împotriva lui'.

Adevărata declarație uimitoare pe care o făcu a fost următoarea :

— My Lord, am știut că totul se terminase cînd primul jurat a intrat în boxă. My Lord, am știut că nu mă va ierta pentrucă, înainte de a fi arestat, s-a apropiat noaptea de patul meu, m-a trezit și mi-a trecut funia de gît.

CUPRINS

Oscar Wilde — **Fantoma din Canterville,** (trad. Diana Deaconescu) 5

Oscar Wilde — **Milionarul model,** (trad. **Ramona Mitrică**) 44

Oscar Wilde — **Sfinxul fără secrete,** (trad. Diana Deaconescu) 52

Oscar Wilde — **Crima lordului Artur Saville,** (trad. Diana Deaconescu) . . 60

Oscar Wilde — **Portretul domnului W. H.** (trad. Diana Deaconescu 103

Wilkie Collins — **Un pat foarte ciudat,** (trad. Diana Deaconescu) . . . 140

Edward Balwer—Lytton — **Casa şi creierul** (trad. Diana Deaconescu) . . 154

H. G. Wells — **Povestea defunctului domn Elvesham,** (trad. Diana Deaconescu) 202

Ch. A. Collins şi Charles Dickens — **Judecat pentru crimă,** (trad. Diana Deaconescu) 224

Redactor : Al. Petrea
Tipărit la Imprimeria „Bacovia“ Bacău
sub comanda nr. 5161-991

ISBN 973-9012-10-8

Preț 148+
2 TL
Total 150 lei